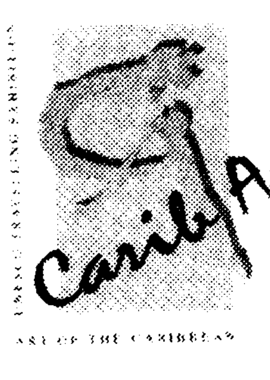
VANDAAG

- Reis-expositie Caribische kunst op Curaçao p.2
- Verzoek strafonderbreking voor Steenbaar ingetrokken p.3
- Aruba klaar voor Censo '91 p.5
- KNVB sluit seizoen af met 4 miljoen winst p.8
- Bonaire wacht stevige concurrentie op toeristisch gebied p.13

CARIB ART ...UNESCO...

108STE JAARGANG — NO.: 230 ZATERDAG 5 OKTOBER 1991

AMIGOE

Preke

Wie klaagt nu Steen(baar) en been?

OPNIEUW BESTAND BEREIKT

oegoslavische partijen: lossere associatie souvereine staten

Federale leger zet in Kroatie opmars voort

BELGRADO/DEN HAAG - De situatie in de Joego-avische burgeroorlog werd vrijdag bepaald door een erie volkomen tegengestelde ontwikkelingen. Op de oegoslavie-conferentie in Den Haag werden partijen het conflict het eens over een nieuw staakt-het-uren dat onmiddellijk moest ingaan. Tegelijkertijd eval het door de Servische factie beheerste romp-aatspresidium van Joegoslavie gedeeltelijke mobili-ering in het hele land, zette het federale leger zijn pmars voort en verklaarden verscheidene comman-ocentrales van het leger dat de strijd zal worden oortgezet tot de uiteindelijke nederlaag van Kroatie.

De vier niet-Servische repu-lieken tekenden verzet aan egen de Servische macht-overname in het staatspre-idium van de vorige dag. et blok van Servie, Vojvo-ina, Kosovo en Montenegro n het staatspresidium trok onderdag alle beslissings-evoegdheid aan zich met ls argument dat er "onmid-ellijk oorlogsgevaar reigt". Maar Macedonie, osnie-Hercegovina, Slovenie n Kroatie spraken vrijdag an een "illegale stap, trijdig met de grondwet en enomen in overleg met de egerleiding". Ook het Joego-lavische parlement, dat door e Servische groep buiten pel werd gezet, laat zich iet intimideren. De parle-entsvoorzitster verklaarde at het parlement op 10 oktober gewoon bijeen zal komen, zoals voorgenomen.

ERKENNING

In Den Haag kwamen partijen onder bemiddeling van Lord Carrington vrijdag ook overeen dat de blokkade van de kazernes in Kroatie direct zou worden opgeheven en dat het Joegoslavische leger zal worden hergroepeerd. De presidenten van Servie en Kroatie, Slobodan Milosevic en Franjo Tudjman, alsmede de Joegoslavische minister van Defensie, Veljko Kadijevic, zijn het er ook over eens dat in verdere gesprekken als doel een "lossere alliantie van soevereine republieken" moet worden nagestreefd.

De "hergroepering" van het leger zal plaatsvinden met hulp van de EG-waarnemers-missie, maar de politici maakten niet duidelijk wat precies onder hergroepering moet worden verstaan.

De deelnemers aan de conferentie in Den Haag werden het ook eens over erkenning van de onafhankelijkheid van Kroatie, Slovenie en elke andere republiek, op drie voorwaarden: Een regeling voor de bescherming van de rechten van minderheden met bijvoorbeeld speciale statuten voor bepaalde gebieden, geen eenzijdige wijziging van grenzen en voortzetting van de dialoog over een associatie of alliantie van soevereine en onafhankelijke staten.

ONOPGELOST

Hoofdoorzaak van de voortdurende schending van

Vervolg op pag. 9

Junta van Haïti gewaarschuwd

■ *PORT AU PRINCE - Generaal Raoul Cadras (midden) keert terug van een bijeenkomst met de ministers-delegatie van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) op de internationale luchthaven van Port au Prince. Cedras heeft na een bloedige coup de macht overgenomen van gekozen president Jean Bertrand Aristide. De OAS-delegatie heeft de militaire heersers gewaarschuwd voor de eventuele gevolgen van het niet terugdraaien van de militaire staatsgreep.*

(AFP-satellietfoto)

Washington bevriest Amerikaanse tegoeden

OAS waarschuwt Haïti

PORT AU PRINCE/WASHINGTON - Economische sancties hangen het armlastige Haiti boven het hoofd wanneer de militairen niet besluiten zich terug te trekken in hun kazernes. Deze boodschap had een OAS-delegatie op zak voor de militaire machthebbers die een paar dagen geleden de macht ontnamen aan de eerste democratisch gekozen president in de geschiedenis van Haiti. Washington loste alvast een schot voor de boeg van het huidige Haitiaanse bewind door de Haitiaanse tegoeden in de Verenigde Staten te bevriezen.

Een missie van ministers van Buitenlandse zaken van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) kwam namens de OAS met een unaniem door de OAS-assemblee geformuleerde opdracht naar de Haitiaanse hoofdstad. Op de internationale luchthaven van Port au Prince ontving deze missie generaal Raoul Cedras die de militaire regering sedert maandag leidt. De boodschap van het ministeriële gezelschap was duidelijk: als de democratie niet snel hersteld wordt wacht Haiti economische sancties. "Cedras moet de ernst niet onderschatten waarmee wij de zaak bekijken", aldus de Canadese minister van Buitenlandse zaken Barbara MacDougal. Bij een eerdere gelegenheid heeft generaal Cedras, door president Jean Bertrand Aristide op zijn commandopost gezet, laten weten dat er geen denken aan is dat Aristide kan terugkeren in Haiti als president. De OAS-missie vertrok na een uur weer uit Haiti om de nacht door te brengen in Jamaica. Hij stond onder leiding van de secretaris-generaal van de OAS, de Braziliaan Joao Baena Soares.

TERUGHOUDEND

De negen man sterke delegatie zou vandaag (zaterdag) terugkeren naar Haiti. In antwoord op vragen of er vooruitgang was geboekt in het gesprek dat men vrijdagmiddag had met generaal Cedras merkte de Argentijnse minister van Buitenlandse zaken, Guido di Talle, slechts op dat het "voldoende is te weten dat we een tweede gesprek hebben".

Verder ging men niet op het besprokene in behalve de mededeling dat men een waarschuwing aan het militaire bewind had voorgelezen.

In reactie op de staatsgreep begin deze week in Haiti hebben de Verenigde Staten alle Amerikaanse tegoeden van de Haitiaanse regering bevroren. Dat heeft de Amerikaanse president, George Bush, vrijdag bekendgemaakt. Bush sprak met de afgezette president van Haiti Aristide. De Amerikaanse president zei zijn steun toe voor het herstel van democratie in de Caribische staat maar toonde zich in een persconferentie opnieuw terughoudend over inzet van Amerikaanse militairen. Bush zei dat Aristide en hij het met elkaar eens zijn voor wat betreft het gezichtspunt dat eerst moet worden getracht met diplomatieke middelen te bereiken dat de democratie terugkeert in Haiti.

PASSIEF VERZET

Bij de staatsgreep zijn volgens Aristide, een linkse priester, circa vijfhonderd mensen omgekomen. Eerdere schattingen uit Haiti spraken van een dodental van 150 tot driehonderd. De Franse krant Le Monde meldt dat in de sloppenwijken van de Haitiaanse hoofdstad Port-au-Prince massamoorden en buitenrechtelijke executies plaatshebben. Militairen zouden woensdag, twee dagen na de staatsgreep, aan de rand van Port-au-Prince nog veertig mensen hebben geëxecuteerd. De krant baseert zich op verklaringen van diplomaten.

Aristide riep vrijdag de militairen in zijn land op de nieuwe machthebber, generaal Raoul Cedras, niet te gehoorzamen. In Haiti zelf zou sprake zijn van veel passief verzet tegen de staatsgreep. Veel mensen zijn ook vrijdag niet naar hun werk gegaan. De nieuwe machthebbers stelden vrijdag perscensuur in. Militairen richtten vernielingen aan bij Radio Lumiere in de hoofdstad, een project van Evangelische kerken, welk station vrijdag het bericht omriep van een massamoord, welke door militairen zou zijn begaan. Radio Haiti Inter kondigde vrijdag ook aan zijn uitzendingen te staken "totdat de soldaten naar hun kazerne terugkeren".

Op betogers ingereden en geschoten

Slachtoffers bij optreden tegen oppositie in Georgië

TBILISI - Veiligheids-roepen die trouw zijn aan resident Zviad Gamsa-choerdia hebben van-morgen (zaterdag) eschoten op ongeveer honderd anti-regerigsge-inde betogers in de hoofd-tad. Dit hebben oogge-uigen gemeld. Gisteren vloeide er ook al bloed in et roerige Georgie.

De militairen hebben van-morgen, aldus getuigen, van-it gepantserde voertuigen met automatische wapens ges-hoten in de richting van een roep mensen die niet ver an het parlementsgebouw e hele nacht een wake adden gehouden. Bij deze militaire actie viel er zeker één gewonde. De rest van de demonstranten vluchtte uiteen.

Bij botsingen in de Georgische hoofdstad Tbilisi tussen oppositieleden en aanhangers van president Gamsachoerdia zijn vrijdag verscheidene doden en gewonden gevallen. Gamsachoerdia-aanhangers vielen een groep betogers aan op de Roestaveli-avenue nabij het parlement. Zij zouden met brandweerauto's op de oppositieleden zijn ingereden en verscheidene mensen hebben verpletterd en openden toen het vuur op de betogers. Een Westerse journalist sprak over zeker vijf doden.

Aanvankelijk leek het er op dat de rust zou weerkeren in Tbilisi. De bezetters van het tv-centrum bleken bereid de stad te verlaten maar eisen wel dat zij niet vervolgd zouden worden. Zij zeggen zevenduizend man tot hun beschikking te hebben die eventueel ingezet worden voor de bestorming van het presidentiele paleis en het parlementsgebouw.

Dagen lijken geteld Afghaanse president

MOSKOU - In een rege-ring van nationale een-heid is het Afghaanse bewind bereid "iedere post" af te staan aan de verzetsbeweging, inclu-sief die van president Naji-bullah. Dat heeft de pre-mier van Afghanistan, Fazl Khaleqyar, vrijdag gezegd tijdens een bezoek aan Moskou.

Khaleqyar deed zijn uit-spraak nadat hem was gev-raagd of het mogelijk is dat na onderhandelingen een Afghaanse regering wordt geformeerd waarvan Naji-bullah geen deel uitmaakt. De Afghaanse premier sprak in Moskou met de Sovjet-premier ad interim, Ivan Silajev, en de Russische vice-president, Alexander Roetskoj, over economische samenwerking. De opstelling van Moskou en de Afghanen betekent volgens waarne-mers dat de dagen geteld lijken te zijn van de huidige president Najibullah.

Broodoproer in Nagorny-Karabach

STEPANAKERT - In de hoofdstad van Nagorny-Karabach, Stepanakert, zijn vrijdagmorgen voedselrellen uitgebroken, zo meldde het Sovjetpersbureau TASS. Circa duizend mensen blokkeerden de uitvoerswegen van de centrale bakkerij, nadat winkels voor de tweede achtereenvolgende dag geen brood hadden ontvangen. De centrale bakkerij in de stad is vrijwel door al haar meel heen. De directeur verklaarde dat alleen nog brood wordt gebakken voor scholen en ziekenhuizen.

Oekraëne ambieert status van kernwapenmogendheid

WARSCHAU - De Oekraine wil eigen kernwapens behouden. Dat heeft de Oekraiense premier Vitold Fokin vrijdag gezegd tijdens een eendaags bezoek aan Polen. Het aantal kernwapens dat de Sovjetunie op het grondgebied van de Oekraine heeft gestationeerd zal volgens Fokin worden verminderd maar de wapens zullen niet volledig worden teruggetrokken.

Tegelijkertijd zei de president van de Oekraine, Leonid Kravtsjoek, dat geen van de Sovjet-republieken een monopolie op het gebied van kernwapens mag hebben. Hij verlangde zeggenschap van zijn republiek over het huidige kernwapenarsenaal van de SU. Kravtsjoek toonde zich wel voorstander van de vernietiging van alle nucleaire wapens op Oekraiens grondgebied.

Volgens militaire deskundigen bevindt 95 procent van de kernwapens van de Sovjetunie zich op het gebied van de Russische federatie. De overige vijf procent zou zijn gestationeerd in Kazachstan, Wit-Rusland en de Oekraine. De Oekraine riep eind augustus, direct na de mislukte couppoging in de SU, de onafhankelijkheid uit.

President Bush tempert optimisme

Nog geen datum voor Midden Oosten-overleg

WASHINGTON - De Amerikaanse president, George Bush, heeft vrijdag het optimisme over een vredesconferentie voor het Midden-Oosten getemperd. Bush zei dat er nog niet zoveel vooruitgang is geboekt en dat naar zijn weten nog geen datum voor de conferentie is vastgesteld. Het was de bedoeling dat de Midden-Oosten-conferentie voor het einde van de maand ergens in Europa van start zou gaan.

De Franse minister van Buitenlandse zaken, Roland Dumas, die recentelijk zei dat de conferentie voor het einde van de maand plaats kan hebben, is volgens Bush te optimistisch. Het belangrijkste struikelblok voor de conferentie is een conflict over de Palestijnse vertegenwoordiging. Naast de Palestijnen moeten ook Israel en verschillende Arabische landen aan de conferentie deelnemen. Sinds eind maart, na de Golfoorlog, heeft de Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken, James Baker, zeven bezoeken aan het Midden-Oosten gebracht om de conferentie voor te bereiden. Naar verwachting vertrekt Baker binnenkort opnieuw naar de regio.

Een ander struikelblok voor de conferentie is het conflict tussen de Verenigde Staten en Israel over het uitstel van een Amerikaanse kredietgarantie van tien miljard dollar voor de joodse staat. Bush zei vrijdag dat de Amerikaanse weigering de garantie direct te verlenen, het vredesproces niet in gevaar brengt. "Ik denk dat we juist gehandeld hebben", aldus de Amerikaanse president. "Het is niet bevooroordeeld of het kiezen van partij."

Irak zat dicht bij atoombom

WENEN - Irak stond bij het uitbreken van de Golfoorlog vlak voor de bouw van een atoombom. Het land had nog maar twaalf tot achttien maanden nodig om het nodige verrijkt uranium te produceren, "het enige wat Baghdad nog ontbrak om een bom te maken". Bij de raket om de bom te vervoeren was men al in de proeffase, zo meldde de leider van de zesde onderzoeksmissie van de VN naar Irak, David Kay, vrijdag op een persconferentie van het Internationaal atoomagentschap (IAEA).

Tussen Nederland en Suriname

Zware ministersdelegatie naar overleg op Antillen

DEN HAAG/WILLEMSTAD — Binnen enkele weken zal op de Antillen een eerste ontmoeting plaatsvinden tussen vertegenwoordigers van de Nederlandse en Surinaamse regering. Binnen het Nederlandse kabinet is vrijdag overeenstemming bereikt over een "concreet mandaat" voor de regeringsmissie, zo deelde premier Ruud Lubbers na afloop van de ministerraad mee. Aldus meldt het ANP. Op de Antillen zelf is tot heden niet officieel bevestigd dat de besprekingen inderdaad op Antilliaans grondgebied gehouden worden, wanneer of op welk eiland dat het geval zal zijn. Bij de besprekingen zal de drugsbestrijding een hoofdrol gaan spelen, niet alleen vanwege het belang voor Nederland, maar ook vanwege het belang voor het verkrijgen van een goed zicht op een democratische rechtstaat in Suriname. Leidraad voor het gesprek is de brief over de mogelijkheid van een nauwer bondgenootschap tussen Nederland en Suriname, die premier Lubbers en minister Van den Broek begin juni naar aanleiding van vragen van het VVD-Tweede-Kamerlid Weisglas naar de Kamer stuurden. In die brief is overigens pas later een zwaarder accent op de drugsbestrijding opgenomen. In de delegatie die namens Nederland de eerste gespreksronde zal voeren zitten in ieder geval de ministers Hirsch Ballin van justitie en Van den Broek van buitenlandse zaken en waarschijnlijk ook minister Pronk van ontwikkelingssamenwerking. Daarnaast houdt Lubbers de mogelijkheid open dat ook de minister van defensie aan de gesprekken zal gaan deelnemen. Na de eerste gespreksronde op de Antillen zijn voorts nog vervolgbesprekingen voorzien.

Een positieve uitkomst van de gesprekken die nu gevoerd gaan worden kan uiteindelijk leiden tot herstel van de hulpverlening aan Suriname. Als een van de toetsstenen noemde Lubbers "de intensiteit van het herstel van de rechtsstaat". De Nederlandse regering, maar ook de Tweede Kamer, ziet dat herstel echter alleen slagen als de rol van het Surinaamse leger aan banden kan worden gelegd en de drugshandel op effectieve wijze kan worden bestreden. Het een heeft nauw met het ander te maken omdat er sterke aanwijzingen bestaan dat het Surinaamse leger betrokken is bij de handel in cocaïne. Daarbij komt dat Nederland de belangrijkste aanvoerhaven is voor de afzet en verspreiding van de drug. De verontrustende berichten over de omvang van de handel en de betrokkenheid van het leger brachten de Tweede Kamer er toe steeds meer druk op de regering uit te oefenen de situatie harder aan te pakken. Premier Lubbers weigerde echter vanwege de gevoeligheden in de regio tot actie over te gaan zolang Suriname daar zelf niet om zou vragen. Met de komst van de democratisch gekozen regering-Venetiaan is daar nu verandering in gekomen. Uit gesprekken van Venetiaan met minister van staat Van der Stoel tijdens de inhuldiging in Paramaribo en vorige week met minister Van den Broek in New York, bleek dat het land bereid is de dialoog met Nederland over nauwere samenwerking aan te gaan en tegelijkertijd steun te aanvaarden voor de bestrijding van de drugshandel, al of niet in internationaal verband. "Suriname wil", zo zei Lubbers vrijdag.

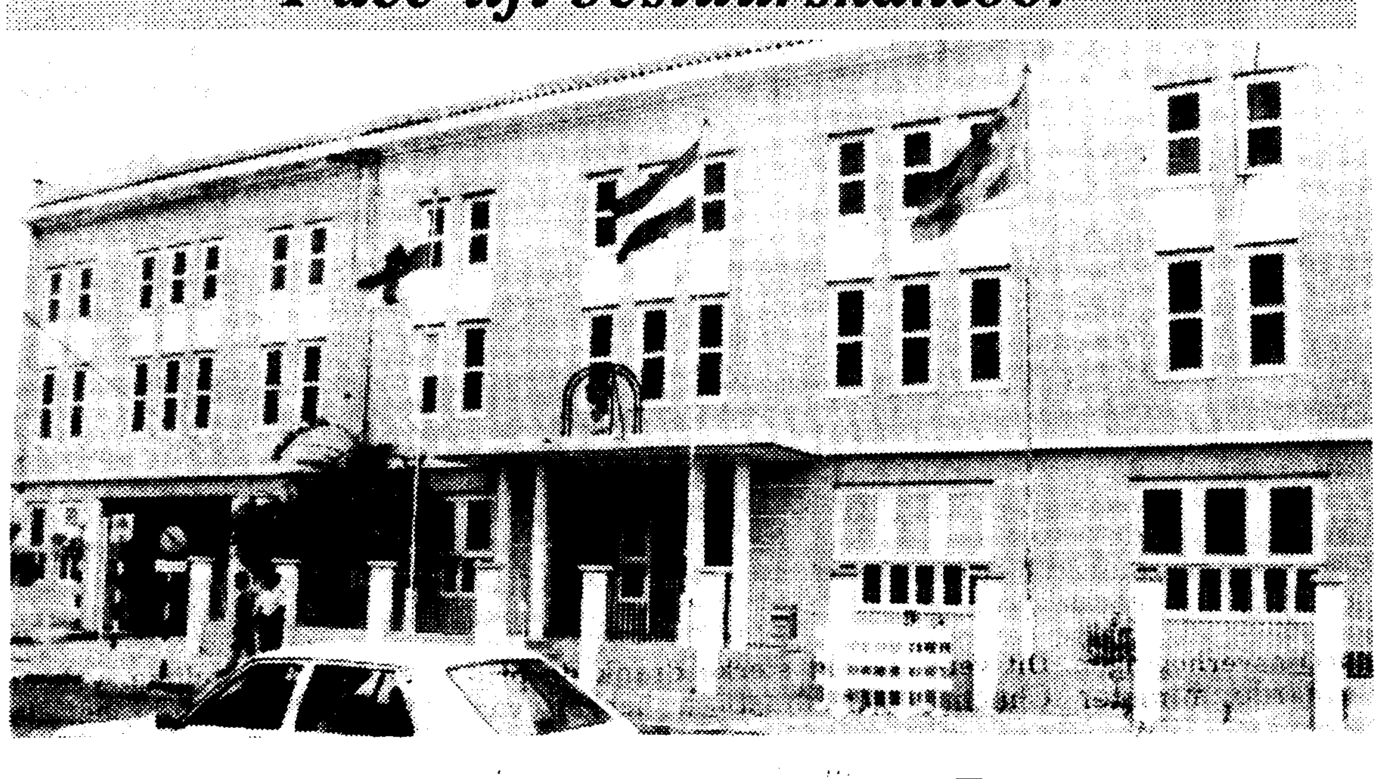
'Gouden artiesten' in actie

■WILLEMSTAD — *De eerste avond van het Music festival of Golden artists is een groot succes geworden. Vele mensen woonden deze happening met gouwe ouwe muziek in het Caribbean hotel bij. Op de ene foto ziet men de zanger Euson, die uiteraard de bekende nummers Julie en Angelina zong, terwijl op de andere de Amerikaanse vrouwengroep The Marvelettes in actie te zien is. Vanavond komen de liefhebbers van Spaanstalige muziek aan bod.*

Face-lift bestuurskantoor

■ WILLEMSTAD — *Het hoofdkantoor van de Curaçaose overheid aan de Concordiastraat 24 krijgt een face-lift. De ingang wordt ruimer, mooier en veiliger, terwijl het hele pand een verfbeurt krijgt. Er komt voorts een receptieruimte. De renovatieperiode is drie maanden. De ingang zal derhalve aan de achterzijde van het gebouw zijn, aan de Scharlooweg. Het werk wordt gedaan door het personeel van de Dienst Arbeidszorg.*

Reizende-expositie Caribische kunst ook op Curaçao

WILLEMSTAD —In het International Trade Center zal op 18 en 19 november een seminar plaatsvinden ter voorbereiding van Carib Art. Dit is een reizende expositie van de UNESCO met reproducties van kunstwerken uit het Caribisch gebied.

Carib Art is een initiatief van de nationale Unesco Commissie van de Nederlandse Antillen. Het project wordt gerealiseerd in samenwerking met Akademia di Arte di Korsou, het Overleg orgaan Kulturele Samenwerking Nederlandse Antillen (OKSNA) en de overheid van Curaçao.

UNESCO heeft 15.000 dollar toegekend voor het project. Aangezien de kosten voor het maken van reproduktie veel hoger zullen zijn, zal het toegekend bedrag gebruikt worden om het plan voor het project op te zetten en de voorbereidingen hiervoor uit te voeren. Hierna zullen er voor Carib Art extra subsidie aangevraagd worden bij diverse instanties, UNESCO, de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en eventueel fondsen van de participerende landen van Carib Art.

Dit project is in drie fasen verdeeld. In novemer vindt het seminar plaats, daarna wordt een start-expositie in het ITC van de reizende expositie Carib Art georganiseerd. Hierbij worden zowel reprodukties als originele kunstwerken vertoond. De derde fase is het produceren van een kunsthistorisch boek over Caribische kunst.

Het doel van Carib Art is onder meer informatie geven over hedendaagse kunsten uit de regio. Daarnaast krijgen landen uit het Caribisch gebied de kans om tot uitwisseling van gedachten te komen op het gebied van kunst en cultuur. Ook willen de organisatoren het traditioneel beeld dat over de Caribische kunst bestaat, doorbreken. In haar cultureel programma heeft de UNESCO een project, genaamd UNESCO Travelling Exhibitions, waarin zij kunstverzamelingen heeft samengesteld van verschillende regio's, perioden en stijlen.

De organisatie, die speciaal belast is met internationale aangelegenheden betreffende onderwijs, cultuur, informatie en communicatie, had in haar project verzuimd een collectie samen te stellen van het Caribisch gebied. De Nationale Unesco Commissie van de Nederlandse Antillen merkte dit en wees UNESCO op dit verzuim.

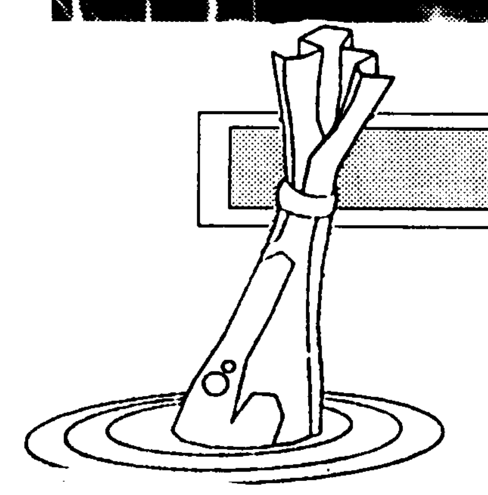
Nieuwe Sheikh voor moslim-gemeenschap

■ WILLEMSTAD — *Met de komst van sheikh Jamal El. Eter uit Libanon vrijdag 4 oktober, is de Islamitische gemeenschap op Curaçao weer voorzien van een leider voor de religieuze en gebedsdiensten in de moskee aan de Weg naar Welgelegen. Sheikh Jamal El. Eter vervangt sheik El Ayoubi die onlangs in Nederland is gaan wonen nadat hij zich meer dan tien jaar heeft ingezet voor de Islamitische gemeenschap op het eiland. Zijn vertrek leverde de gemeenschap de nodige zorgen op om deze leemte opnieuw te vullen. De nieuwe sheikh is daarom met blijdschap onthaald. De foto toont het bestuur van de moslimgemeente: president O. Ayoubi, penningmeester A. Kabbara en secretaris M. Ayoubi.*

WILLEMSTAD — [...]leyballselectie van C[...] zal in de week van 7[...] oktober meedoen aan he[...]nooi om de "1st Cari[...] Cup". De wedstr[...] worden gespeeld op [...]naamse bodem, zo ma[...] Volleyballfederatie Curaçao bekend.

INGEZONDEN

20Januari '90 verscheen de Carmabi-publicatie van A.O. Debrot en J.A. de Freitas 'Natuurgebieden van bijzondere conserveringswaarde op Curaçao'. Door de op dit gebied gezaghebbende Nederlandse Commissie voor Internationale Natuurbescherming werd deze publicatie dermate belangrijk geacht dat zij in de wetenschappelijke serie over natuurbescherming als speciale editie werd opgenomen. Eind juli '91 mochten we uit de lokale dagbladen vernemen dat dit rapport werd aangeboden aan de plaatsvervangend gezaghebber van Curaçao. Ook alle eilandsraadsleden en gedeputeerden hebben een exemplaar ontvangen.

In deze studie worden op grond van internationaal aanvaarde ecologische criteria een aantal natuurgebieden geïdentificeerd met zeer hoge conserveringswaarde. Ook de mangrovegebieden worden hierin genoemd als een van de meest bedreigde en belangrijke habitattypes op ons eiland. Ze vormen een van de noodzakelijke voorwaarden tot het voortbestaan van onze koraalriffen. Gezonde koraalriffen bieden onze zandstranden bescherming tegen golfslag, zijn de visgronden voor talrijke vissers die ons eiland rijk is, zijn een bron van recreatiemogelijkheden voor de lokale bevolking en vormen een van de pijlers voor de uitbouw van ons toerisme.

Koraalriffen en de daarop levende organismen kunnen de grondstof leveranciers zijn voor vele soorten medicijnen. In de toekomst kan 'underwaterfarming' - Marcultura op Bonaire - een belangrijke bijdrage leveren aan de voedselproductie op onze eilanden.

Mangroven zijn de broedgebieden van vele vissen en andere diersoorten die op onze koraalriffen voorkomen. Ze leveren rustig water, schuilgelegenheid en voedsel voor de jongen van o.a. verschillende snappersoorten en de larven en jongen van de kreeft en krabben. Daarnaast fungeren ze als natuurlijke filters die zelfs de mogelijkheid bezitten vervuiling (zware metalen) vanaf het land tegen te houden en in zich op te nemen en zodoende het koraalrif en de daarop levende organismen te beschermen.

Bovendien leveren mangrovegebieden rust, fourageer- en nestgebieden voor talrijke vogels waaronder reigersoorten, de alablanca en de zeldzame blauwduif. Op grond van deze van vitaal belang zijnde functies worden in grote delen van de wereld sinds de zestiger jaren mangrovegebieden streng beschermd.

In totaal beslaan de Curaçaose mangrovegebieden slechts weinig meer dan één duizendste deel van de oppervlakte van het eiland. In bovenvermeld rapport worden de mangrovegebieden van Sta Cruz, Wacao, San Juan, Spaanse Water, Fuikbaai, St. Jorisbaai, Piscaderabaai, Rif Otrobanda en het Schottegat genoemd. Een groot deel van deze gebieden is echter zodanig vervuild en/of versnipperd dat zij de broedkamer- en kinderkamerfunctie nauwelijks meer kunnen vervullen. Het is daarom van het grootst mogelijke belang de resterende aaneengesloten gebieden zo spoedig mogelijk de status van beschermd natuurgebied toe te kennen. Daarnaast moeten herstelmogelijkheden van deze en andere gebieden onderzocht en ter hand genomen worden.

STAND VAN ZAKEN

Bijna driekwart van het totale oppervlak aan mangroven is te vinden in de St. Jorisbaai, het Spaanse Water en het Rif Otrobanda/Koredó. In feite zijn dit de enige overgebleven aaneengesloten mangrovebossen die groot genoeg zijn om een ongestoorde broed en kinderkamerfunctie te kunnen garanderen. Van hieruit wordt voor een groot deel ons koraalrif bevolkt.

Juist hier zijn de grootste bedreigende activiteiten geprojecteerd. In de St. Jorisbaai zijn fitnesscentra en andere toeristische ontwikkelingen gepland. Het rifwater bij de Koredó wordt steeds verder gedempt voor de uitbreiding van de opslagcapaciteit van de KAE. Voor de constructie van Ramada zal een belangrijk deel van de lagune opgevuld worden waardoor de aanwezige mangroven zullen verdwijnen. In het Spaanse Water is al een belangrijk deel van de oorspronkelijke mangrovevegetatie verdwenen en wordt meer dan tachtig procent van het huidige mangrovegebied ernstig bedreigd door toeristische projecten waarvan het CITCO-project op het terrein van de Mijnmaatschappij de grootste is.

Ook de overige kleinere mangrovegebieden staan op de[...] natie om ernstig aanget[...] worden: Fuikbaai is [...]nomen in de ontwikke[...] plannen van CITCO. Voo[...] schiereiland bij Caraca[...] bestaan verschillende [...]nario's voor het ontwik[...] van toeristische project[...] niet of onvoldoende rek[...]houden met het belan[...] het daar aanwezige aan[...]sloten mangrovegebie[...] Punta Cabayero.

Een gedeelte van het S[...]tegat, nabij de Sch[...]burgweg, wordt ille[...] gedempt voor uitbreiding [...] het industrieterrein. Het [...]nenwater bij het Holiday B[...] Hotel staat elk jaar op[...] in de belangstelling van [...] de (vermeende) muggen[...]last voor toeristen. Sp[...] met insecticiden en/of de[...] zijn de steeds genoemde [...]natieven, terwijl in een [...] project van de UNA du[...] alternatieve oplossingsmo[...]heden zijn genoemd.

Piscaderabaai is zwaa[...]vuild door jarenlange [...]waterlozing. Er best[...] plannen voor de bouw [...] twee hotels, een vissersh[...] en een jachtclub.

In het VN-rapport Brundt[...] 'Our Common Future' va[...] World commission on Env[...]ment and Development w[...] duurzame ontwikkel[...] omschreven als: een ontw[...]ling die voorziet in [...] behoeften van de huidige g[...]raties om in hun behoeft[...] voorzien.

Zo'n duurzame ontwikke[...] vraagt om een herdefinië[...] en herwaardering van [...] natuur. Economische g[...] moet kwalitatief van aard [...] en er moet mondiaal [...] beleid worden gevoerd [...] behoud van het milieu [...] uiteindelijke basis van [...] economische, sociale en cu[...]rele ontwikkeling.

Een ontwikkelingsbel[...] zoals dat op dit moment [...] Curaçao uitgevoerd wordt, [...] als gevolg - in dit geval [...] vernietiging van de mang[...]vebossen en de daarm[...] gepaard gaande schade aan [...] koraalriffen, getuigt van ko[...]termijn visie en een volslag[...] gebrek aan inzicht en p[...]teike wil om het begrip o[...] wikkeling uit het nauwe ka[...] van puur economische ontw[...]keling te halen. Een dergel[...] beleid is in flagrante teg[...]stelling met de internation[...] aanvaarde uitkomsten van h[...] rapport Brundtland.

'PIDI BOK[...]
Naam en adr[...]
bij redactie beke[...]

Claudio Roditi: top-trompettist

WILLEMSTAD — "Jazz en Braziliaanse muziek zijn beiden delen van mijzelf", luidt de uitleg van tropettist Claudio Roditi van de titel van zijn laatste succes-CD die 'Gemini Man' heet. Claudio Roditi is van plan wat minder met andere jazz-grootheden op te treden en meer met een eigen band op rond te gaan. In dat kader treedt hij op zaterdag 9 november op in Coney Island in Mundo Nobo tijdens het derde Curaçao Caribbean Jazz Festival. Op de vijf CD's die onder zijn naam zijn uitgebracht waaronder twee van medio dit jaar, staan veel van zijn eigen werken die een multi-nationaal karakter dragen. Zijn liefde voor zowel de jazz als de traditionele Braziliaanse muziek legt hij uit: "Mijn capaciteit om Braziliaanse muziek en jazz te spelen is als die van iemand die zowel Portugees als Engels praat. Als ik in de ene taal musiceer, dan denk ik daar ook volledig in. Maar via dit systeem heb ik een symbiose tot stand gebracht tussen de bebop en de samba.

Zo heb ik in feite een derde element ingebracht." Omdat de trompettist en componist Claudio Roditi positieve herinneringen koestert aan Curaçao, had hij nauwelijks tijd nodig om positief te reageren op het verzoek om dit jaar met zijn eigen band het 4th Curaçao Caribbean Jazz Festival op te luisteren. Dit festival vindt plaats op 8 en 9 november in Coney Island. Tot op dit moment zijn ditmaal ABN AMRO bank, de ALM, Z-86/Z-FM en de Curaçao Tourism Development Foundation de hoofdsponsors van dit jaarlijks terugkerende muziekfestijn.

Regering trekt verzoek tot strafonderbreking in

WILLEMSTAD — De Antilliaanse regering heeft het verzoek tot strafonderbreking van ex-belastingdirecteur Oscar Steenbaar ingetrokken, zo wordt in een kort persbericht meegedeeld.

Als reden wordt genoemd dat de onderhandelingen (met Venezuela) die naar verwachting begin september zouden aanvangen niet binnen drie weken zullen beginnen. Verder heeft Steenbaar bijna de helft van zijn straf uitgezeten.

In het schrijven van de RVD wordt gemeld dat het verzoek tot strafonderbreking van Steenbaar een voorstel was van de Commissie Investeringen Raffinaderij (CIR). Deze commissie zal met de PDVSA en andere Venezolaanse instanties moeten gaan praten over de voor het voortbestaan van Isla noodzakelijke investeringen.

Dezelfde commissie heeft nu besloten om de aanvraag in te trekken, aldus de Antilliaanse regering in het gisteren verspreide persbericht. Aangezien de onderhandelingen later dan verwacht plaats vinden, is de strafonderbreking niet meer nodig. "De commissie meent hierdoor dat de omstandigheden dusdanig gewijzigd zijn, dat de gronden van het verzoek met betrekking tot de onderbreking van de straf van de heer Steenbaar niet meer bestaan," zo luidt een passage. Verderop wordt gemeld "dat de regering in verband met bovenstaande het eerder gedane verzoek tot strafonderbreking aan de minister van Justitie in Nederland intrekt."

Deze gang van zaken is waarschijnlijk het gevolg van de lawine aan kritiek die het nieuws over strafonderbreking veroorzaakt heeft op Curaçao. De politieke oppositie maar ook pressiegroepen en de algemene opinie meenden dat een dergelijke stap de Antillen geen goed zou doen. Verder vonden velen het beschamend dat een gedetineerde wordt ingezet om namens de Antillen met het buitenland te onderhandelen.

Het verzoek werd weliswaar door de Commissie gedaan, maar verliep via de Antilliaanse minister van Justitie, Ivo Knoppel, die overigens geen commentaar had op de kritiek die het verzoek tot gevolg had. Knoppel heeft het verzoek op zijn beurt aan collega van justitie Hirsch Ballin gericht.

Hirsch Ballin zou deze week een beslissing nemen, maar had, zo werd gisteren bekend 'meer tijd' nodig. Dat had te maken met het feit dat hij de nagekomen stukken van de advocate van Steenbaar moest bestuderen. De Antilliaanse regering heeft - zo wordt aangenomen - eieren voor zijn geld gekozen en vóór Hirsch Ballin het verzoek heeft afgewezen zelf maar het verzoek introk. Anderen geloven dat Hirsch Ballin reeds liet doorschemeren negatief te zullen reageren. Derhalve werd voor deze 'oplossing' gekozen.

Niet bekend is of Steenbaar, na het uitzitten van zijn straf, alsnog in de commissie zal worden opgenomen.

Guldens voor Bolivars

WILLEMSTAD — Een nummerverkoopster is gisteren het slachtoffer geworden van een wisseltruck. Een man wilde bij haar een biljet van honderd gulden wisselen voor vier van vijfentwintig. Hij ontfutselde de verkoopster echter het papiergeld voor hij zijn geld overhandigde.

Alle dagen dierendag

WILLEMSTAD — Voor deze ene keer per jaar mocht buurtcentrum Janwé gisteren lijken op een paardestal. Dierendag. Kinderen met hun ouders èn huisdieren hebben samen de 4de oktober gevierd. Zoals op de foto is te zien, krijgen de meegebrachte dieren een goede verzorging: op tijd eten en drinken, af en toe een bad en regelmatig een stevige knuffel. Dat hoort allemaal bij de verzorging van onze behaarde, gevleugelde en gevederde vrienden. Andere dieren die alleen rondzwerven in de mondi hebben het heel wat minder getroffen. Misschien zijn ze in de steek gelaten door hun baas die genoeg heeft van de vlooien of op vakantie wil. Bezin eer je begint aan een huisdier en zorg dat elke dag dierendag wordt voor je beestje.

WILLEMSTAD — Eustaquio Gracia en Eddy Emanuels herdachten onlangs respectievelijke 35 en 25 jaar in dienst bij de ALM. Gracia begon bij de KLM 35 jaar geleden als leerling kok en is momenteel voorman kok bij de afdeling catering van de ALM. Emaniel begon 25 jaar geleden als leerling monteur en is tegenwoordig voorman vliegtuigonderhoud bij de technische dienst van de ALM.

Aanbevolen prijzen bier en sigaretten

WILLEMSTAD —Fabrikanten van bier en sigaretten zullen vandaag een prijs 'aanbevelen' voor consumenten, zodat zij weten wat ze moeten betalen voor die produkten. Doel van de invoering van de 'aanbevolen prijs' is evenwicht te brengen in de drastisch gestegen prijzen van bier en sigaretten bij snacks en supermarkten als gevolg van de accijnsverhogingen. Dit verklaarde minister Chucho Smits van HIW.

Via advertenties zal de consument van de distributeurs van bier en sigaretten te weten krijgen hoe de prijsstructuur eruit ziet: dan wordt ook duidelijk hoeveel de prijsverhogingen kunnen zijn.

Smits zei dat de distributeur van bier de prijs zelf eerst met zes cent verhoogt. De vraag is waarom de snacks dan toch een verhoging van 25 cent per flesje vragen. "Die gaat naar de snackbaas." Volgens de minister moet het publiek de enorme verhoging simpelweg niet pikken. "Het is de taak van de consument om het niet de accepteren en elders een biertje te kopen." Met de 'aanbevolen prijs' van de fabrikanten zullen consumenten weten welke prijs redelijk is en kunnen ze zelf protesteren tegen de prijzen die snacks vragen.

Voor wat betreft sigaretten, heeft Smits ook contact opgenomen met de fabriek in Aruba. De fabrikant zegt dat 3.25 gulden per pakje Richmond en Nevada redelijk is en 4 gulden voor een pakje Marlboro.

Als verkopers van bij voorbeeld sterke drank de prijzen drastisch hebben verhoogd, is dat opportunisme, aldus Smits. "Iedere handelaar die nu de prijs van deze sterke drank naar aanleiding van de verhoogde accijnzen heeft verhoogd, stopt die geldelijke verhoging in eigen zak." Volgens Smits hebben de handelaren flink whisky ingeslagen vóór de accijnzen werden opgeschroefd, zodat ze nu profiteren van de verhoging."Ook hier moeten consumenten duidelijk laten blijken dat ze dat niet accepteren."

Gisteren is er zo veel mogelijk controle uitgeoefend op supermarkten en winkels die de produkten, waarvan de accijzen zijn gestegen, verkopen. Daarna werd er een rapport uitgegeven aan Smits waarin de situatie werd beschreven. Smits meent dat de prijzen binnen drie dagen de goede richting in zullen gaan en dat een drastische verhoging door supermarkten niet meer zal voorkomen.

Op de vraag of de regering niet te weinig heeft gedaan om de consument tegen een sterke verhoging van de prijzen te beschermen, antwoordde Smits dat de regering niet al te veel moet interveniëren. Volgens hem is de verhoging van de prijzen door supermarkten een normale reactie. "Het is een aanpassingsproces. Als minister heeft mijn interventie zich beperkt tot het vragen van een aanbevolen prijs. En ik heb er vertrouwen in dat de marktwerking zich weer hertstelt."

Minister Pietersz praat met de CBV

WILLEMSTAD — De Curaçaose Bond voor Verpleegkundigen (CBV) heeft vanmorgen samen met bejaardenstichting Birgen di Rosario en minister Eithel Pietersz van arbeid en sociale zaken vergaderd over de conflictsituatie die is ontstaan bij de crèches en de bejaardenzorg. Over de uitkomst daarvan is nog niets bekend.

Duidelijk is wel dat er naar een oplossing gezocht wordt. Gisteren heeft minister Stanley Inderson van volksgezondheid, die Pietersz waarnam tijdens zijn afwezigheid, met Birgen di Rosario en de CBV vergaderd. Hij was zeer verontwaardigd over de situatie die was ontstaan. "Ik snap niet dat mensen zoiets kunnen toelaten", zei hij tegenover de radio. "Er moet een oplossing komen voor de problemen. " De minister belegde vanmorgen een vergadering in het Las Palmas hotel, waar alle betrokken partijen aanwezig waren. Pietersz kwam gisteren terug van een dienstreis en kon ook aan de vergadering deelnemen.

Het personeel van de diverse crèches en de bejaardentehuizen, aangesloten bij Birgen di Rosario, ging gisteren voor de tweede dag de straat op om bij diverse verpleeginstituten steun te vragen voor hun actie. Zo werd ook de crèche Kuido Infantil aangedaan, omdat deze nog niet mee deed aan de staking. Van het Mgr.Ferriet Instituut ging het personeel met een rood lint werken, om zo hun ontevredenheid te uiten over de situatie.

Daphne Kibbelaar, voorzitter van CBV, kon vanmorgen nog niets zeggen over de vergadering. "Ik zit er nu middenin. Ik weet niet of er een oplossing in zicht is."

De stichting Birgen di Rosario meent dat ze haar aangesloten personeel niet kan uitbetalen volgens de nieuwe cao, ondertekend in november vorig jaar, en dat de overheid met de verhoogde subsidie, zoals beloofd, over de brug moeten komen.

Sifma nu stichting

WILLEMSTAD — Bij notariskantoor Palm en Senior is op 3 oktober de stichting Sifma opgericht. Sifma is een informatie en vormingscentrum ten behoeve van het kind. Doel van de organisatie is het bevorderen van opvoeding in het algemeen en meer specifiek opvoeding in kindercentra en de opvoeding van bedreigde kinderen in achterstandsituaties. Sifma organiseert cursussen, workshops, voor leidsters van kindercentra, voor ouders en andere geïnteresseerden. Sifma geeft ook boekjes uit met verhaaltjes en liedjes.

Het werk van Sifma wordt al gedaan sinds januari 1989, maar gedurende deze eerste jaren viel Sifma rechtstreeks onder Sede Antia. Nu is Sifma een stichting geworden. De oprichters van de stichting zijn: F.D. Parabirsing, directeur Sede Antia en drs. A.M. Juliana-Dekker, coördinatrice van Sifma. De bestuursleden zijn: drs. S.M. Lamp, penningmeester; drs. A. v.d. Hoeven, secretaris en E. Jarmohamed-Cijntje.

Monteur gaat uit rijden met andermans wagen

WILLEMSTAD — Een automonteur is in de afgelopen dagen aan de haal gegaan met de wagen van een van zijn klanten. De auto was bij hem gebracht ter reparatie door een 72-jarige man, maar in plaats van het voertuig te maken, ging de monteur uit rijden. Na aangifte door de eigenaar van de auto, heeft de politie de monteur aangehouden op verdenking van diefstal. Uit de kofferbak van de wagen mistte de eigenaar een gereedschapskist met inhoud ter waarde van 1320 gulden.

Overleg bonden/overheid brengt geen oplossing

WILLEMSTAD — De vergadering gisteren tussen de vakbonden ABVO, de bond voor werklieden in overheidsdienst (BTG) en premier Maria Liberia-Peters en minister van financiën Gilbert de Paula, heeft niet tot een oplossing geleid.

Aan de eis van alle Curaçaose vakbonden aan de overheid, om alle inkomsten verhogende maatregelen in te trekken, is geen gehoor gegeven. Tijdens de vergadering hebben de ABVO en de BTG nogmaals duidelijk gemaakt dat ze niet akkoord gaan met de maatregelen door de overheid. Omdat de beslissing van de overheid om de accijzen en de invoerrechten te verhogen, vastligt, komen de vakbonden morgenmiddag bij elkaar om een beslissing te nemen over de vorm van een algemene actie. Ze hebben inmiddels hun achterban geraadpleegd. Afgelopen woensdag stelden de vakbonden, aangesloten bij Kamara Sindikal, een ultimatum aan de landsregering. Als zij niet voor zaterdag alle maatregelen in zou trekken, zou er een algemene actie worden uitgeroepen. De dag daarna sloten ook de bonden ABVO en de christelijke vakcentrale CTGC zich bij het ultimatum aan.

Afgelopen dinsdag hielden de vakbonden, aangesloten bij Kamara Sindikal, al een actie voor het SSK-gebouw. Hierbij werd het werk voor twee uur neergelegd. Vooral het onderwijzend personeel gaf gehoor aan de oproep een actie te houden. Zeker de helft van de leerkrachten kwamen niet op de scholen opdagen.

Zondagswandeling Plataforma Otrobanda

WILLEMSTAD — Iedere eerste en derde zondag van de maand organiseert Plataforma Otrobanda wandelingen door de straten en steegjes van deze stadswijk. Morgen, zondag 6 oktober, kunnen de wandelschoenen weer uit de kast worden gehaald. Bij de klok op het Brionplein wordt om 17.00 uur gestart met de tocht.

Er wordt informatie gegeven over de geschiedenis, architectuur, het sociale leven en de toekomst van dit hart van Curaçao. Om de nodige fondsen te werven voor Plataforma Otrobanda wordt een bedrag van tien gulden in rekening gebracht. Kinderen onder de twaalf jaar kunnen gratis meedoen aan de wandeling. Een drankje wordt gratis geschonken voor de deelnemers.

Premier Maria Liberia:

"Hetze om maatregelen erg zwaar overtrokken"

WILLEMSTAD — De (vakbonds)reactie op de inkomstenverhogende maatregelen is zwaar overtrokken en staat niet in verhouding tot het relatief geringe effect van die maatregelen op de doorsnee burger. Degenen die meedoen aan de actie moeten de destabiliserende werking daarvan op de economie goed onder ogen zien. "Afbreken is gemakkelijk, opbouwen (van de economie) is dat niet."

Zo luidde gisteren de boodschap van premier Maria Liberia-Peters aan de vooravond van een mogelijke algemene staking, volgende week. Het ziet er naar uit dat zo'n staking er komt, aangezien het vakbondsfront en de regering gisteren geen overeenstemming bereikten. De vakbonden eisen dat de regering de maatregelen (verhoging van accijnzen en invoerrechten) ongedaan maakt. De overheid blijft erbij dat ze nodig zijn opdat de Cu raçaose overheid aan de financiële middelen komt om aan zijn verplichtingen tegemoet te kunnen komen.

De eerste minister was eerst om half 6 via alle radio's te horen, om half 9 las ze de rede voor op tv: ze ging terug in de tijd, noemde de kentering in positieve zin van de economische situatie de daling van de werkloosheid in drie jaar tijd (van 24.4% naar 19.8%). In totaal werden er 4450 banen geschapen en dat is er het bewijs van dat de economie groeiende is.

Ze wees tevens op de andere kant van de medaille: de Curaçaose overheid zat en zit nog steeds in een diep financieel dal, omdat haar inkomsten niet hand in hand groeien met de economie. Verder liepen de inkomsten op verschillende fronten terug en stegen de onkosten. De overheid heeft de middelen gewoon nodig.

De eerste minister wees erop dat de overheid bewust koos voor deze relatief pijnlijke maatregelen (en relatief zeer geringe benzineprijsverhoging ("De benzine-prijs is ondanks de verhoging nu lager dan een jaar geleden...") Deze maatregelen doen relatief weinig pijn "omdat iemand er zelf voor kan kiezen 1 pakje minder te gaan roken of een biertje, minder te drinken." Ze is in ieder geval van oordeel dat de reactie erg overdreven is en dat onrust schade zal berokkenen aan een nu herstellende economie. "Is het nodig dat er onrust komt vanwege déze maatregelen?" aldus een rethorische vraag van de premier, die beloofde dat alle middelen die de maatregelen opbrengen weer terug gaan naar het publiek in de vorm van dienstverlening aan de gemeenschap.

De eerste minister deed op de handel een dringend beroep de prijzen niet ongeoorloofd te verhogen. "In een gemeenschap draagt iedereen verantwoordelijkheid voor de ander," aldus Liberia-Peters gisteren tijdens de nationale rede.

WILLEMSTAD — De Nederlandse ambassadeur in Argentinië, mr. Baron Schelto van Heemstra, heeft onlangs gezaghebber drs. Elmer Wilsoe bezocht. Hij was vergezeld van de directeur van Bureau Buitenlandse Betrekkingen, drs. Eric Kleinmoedig.

dienst openbare werken aruba

De Regering van Aruba

MAAKT BEKEND:

dat op 1 november 1991 om 11.00 uur v.m. ten kantore van de Direkteur van de Dienst Openbare Werken in het openbaar zal worden aanbesteed:

Bestek D.O.W. nr. 11 - 1991 "Uitbreidingen modernisering Politiewacht Balashi te Balashi, Aruba".

Het bestek ligt ter inzage en is vanaf 7 oktober 1991 verkrijgbaar bij het kantoor van de Dienst Openbare Werken tegen betaling van Af.250,- per stuk.

OPENBARE VERKOOP

Op 10 oktober 1991 's middags om 2 uur [...] overstaan van Notaris Mr. J.R. Croes of diens [...] nemer in het HOTEL TALK OF THE TOWN (m[...] Louis Room) aan de L.G. Smith Boulevard 2, O[...] stad, Aruba in het openbaar bij opbod a[...] meestbiedende worden verkocht:

Krachtens onherroepelijke machtiging ex [...] 1203 lid 2 van het Burgerlijk Wetboek van Ar[...]

het recht van erfpacht tot 31 januari van h[...] 2013 op een perceel domeingrond groot 41[...] gelegen aan de oostzijde van de Reamurstr[...] Companashi, kadastraal bekend als Land A[...] Eerste Afdeling Sectie E nummer 477, me[...] daarop gebouwde betonstenen woonhuis, p[...] selijk bekend als "Reamurstraat 13";

De veilingsvoorwaarden zijn gedeponeerd ter G[...] van het Gerecht in Eerste Aanleg, Zittingsplaats A[...] en liggen voorts ter inzage ten kantore van notari[...] J.R. Croes, aan de L.G. Smith Boulevard 6[...] Oranjestad op Aruba.

Mr. J.R. Croes, no[...]

De Minister van Publieke Werken en Volksgezondheid maakt bekend, dat een ingekomen verzoekschrift ter verkrijging van een **GROSSIERSVERGUNNING ter exploitatie in het perceel Roodweg 87**, ingaande 7 oktober 1991 gedurende 14 dagen op het Bestuurskantoor, Centraal Bureau Juridische en Algemene Zaken ter inzage ligt. Een grossiersvergunning geeft recht tot verkoop -anders dan in het klein - van sterke drank, uitsluitend voor gebruik elders dan ter plaatse voor welke de vergunning geldt. Gedurende genoemde termijn van 14 dagen heeft een ieder het recht schriftelijk zijn bezwaren tegen verlening der vergunning kenbaar te maken.

SETAR

SERVICIO DI TELECOMUNICACION DI ARUBA
SEROE BLANCO
P.O. BOX 13 - ORANJESTAD

BEKENDMAKING

Servicio di Telecomunicacion di Aruba, SETAR, maakt hierbij aan haar abonnees bekend dat

de [illegible]

[illegible] dit in [illegible]

Medio [illegible]

Wij vragen Uw begrip in deze.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/ 14.00-17.30 uur, zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
zaterdag
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **A Kiss before Dying** (drama, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Backdraft** (drama, 18 jr.).

zondag
DRIVE-IN: 21.00 uur **A Kiss before Dying** (drama, 18 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **Backdraft** (drama, 18 jr.).

* * * * * * * *

BOTICA (nachtdienst)
Pabao brug: Popular, tel.: 32147.
Pariba di brug: San Lucas.

* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
zaterdag+ zondag
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter A. v/d Linden, Adriaan Laclé Boulevard 5, tel.: 28337.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter M. Cheung via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk, gelieve Alarmcentrale op te bellen, **tel.: 115.**

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA
ZUIGELINGENBUREAU (Koningstraat 22, tel.: 24444): dagelijks van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur.
Maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba): geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad)

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE: Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA/PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999): geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA: P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Father Murphy; 18.50 Elsa Klensch; 19.00 Leu fo'i Kas; 20.00 Big Story; 20.20 Cologne Jazz House; 21.00 Prime News; 22.00 Estreno; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 Sunday Movie; 18.55 Cagne & Lacey; 19.30 Showtime; 20.30 Debat Charro Kelly en Watty Vos; 21.30 Special; 22.30 Week in review; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

DIVERSEN
SPORT
VOETBAL **(non-amateur)**: 20.00 uur Dakota vs Brazil Jrs. - RCA-Sportcentrum.

PAARDENSPORT **(OCA)**: 18.00 uur voortzetting 'Interpaso '91' (int. paardenwedstrijden) - Rancho el Paso.

* * * * * * * *

ZONDAG
DIVERSEN
FILMLIGA ARUBA: 20.30 uur vertoning film 'Gone with the Wind' (1939, VS, deel 1)

ARUBA LIONSCLUB: vanaf 10.00 uur vlooienmarkt - Lionskantoor op de Eagle.

SPORT
PAARDENSPORT **(OCA)**: 11.00 uur voortzetting 'Interpaso '91' (int. Paardenwedstrijden) - Rancho el Paso.

ATLETIEK **(CAMO)**: 10.00 uur loopwedstrijden voor de kleintjes van de Vruminga League - Wilhelminastadion.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/ 16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. Van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. Van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

* * * * * * * *

Professor De Boer op universiteit:

Juridische afspraken noodzaak voor contracten over de grens

ORANJESTAD — Professor mr. Th. M. de Boer, hoogleraar internationaal privaatrecht en rechtsvergelijking aan de Universiteit van Amsterdam, hield op 2 oktober in de aula van de Universiteit van Aruba een gastcollege getiteld: 'Contracten met een buitenlandse wederpartij'. Hieronder volgen de belangrijkste gedachten die door professor De Boer naar voren werden gebracht.

Aruba is een te klein eiland om een geïsoleerde samenleving te kunnen zijn. Sociaal en economisch is het in hoge mate afhankelijk van het buitenland. Dit impliceert dat Arubanen regelmatig internationale contracten zullen sluiten. Dit zijn contracten die raakvlakken vertonen met een of ander buitenland, bij voorbeeld omdat de wederpartij in het buitenland gevestigd is, omdat de goederen in het buitenland moeten worden geleverd, of omdat een deel van de overeenkomst in het buitenland moet worden uitgevoerd. De Arubaanse in- en export steunen op dit soort contracten. Hetzelfde geldt voor vervoer van goederen van en naar Aruba en voor arbeid die door buitenlanders verricht wordt op Aruba of door Arubanen in het buitenland.

Het verschil tussen internationale contracten en overeenkomsten die allen raakvlakken met Aruba hebben ('interne contracten') schuilt in de mogelijkheid dat een conflict dat naar aanleiding van een internationaal contract ontstaat niet alleen aan de Arubaanse rechter kan worden voorgelegd, maar hoogstwaarschijnlijk óók aan een buitenlandse rechter.

Voorts staat in zulke gevallen niet van tevoren vast of op het conflict Arubaans of buitenlands recht zal worden toegepast, zelfs niet als er voor de Arubaanse rechter geprocedeerd wordt; internationale contracten worden namelijk beheerst door het recht van het land waarmee zij het nauwst zijn verbonden.

In de derde plaats zal een uitspraak van de Arubaanse rechter niet zonder meer in het buitenland kunnen worden geëffectueerd, of omgekeerd, een vonnis van een buitenlandse rechter heeft op Aruba niet dezelfde rechtskracht als in het land waar het is uitgesproken.

ONZEKERHEDEN

De internationale dimensie van een overeenkomst vergroot dus het aantal onzekerheden waaraan contractspartijen altijd al blootstaan en die zij zoveel mogelijk willen verminderen door hun afspraken nauwgezet en uitvoerig in een contract neer te leggen. Om op voorhand grotere zekerheid te verkrijgen omtrent het gerecht waaraan eventuele geschillen kunnen worden voorgelegd, kunnen partijen een 'forumkeuzeclausule' in hun contract opnemen, dat wil zeggen een bepaling waarin zij gezamenlijk de rechter van een bepaald land als exclusief bevoegde rechter aanwijzen.

Bij voorbeeld: "Eventuele geschillen tussen partijen zullen worden voorgelegd aan het gerecht in eerste aanleg van Aruba". Daarmee wordt voor de eisende partij de mogelijkheid afgesneden zich tot de rechter van een ander land te wenden. Bovendien kunnen partijen een afspraak maken over het recht dat op hun eventuele conflicten zal moeten worden toegepast.

Een dergelijke afspraak wordt neergelegd in een 'rechtskeuzeclausule', zoals: "Deze overeenkomst wordt beheerst door Arubaans recht'. Aldus wordt voorkomen dat een geschil berecht wordt naar de regels van een mogelijk meer betrokken buitenlands rechtsstelsel.

De mogelijkheden tot het doen van een forumkeuze of een rechtskeuze zijn niet onbeperkt. Met name in contracten met een economisch zwakkere wederpartij (consumenten, werknemers, verzekerden) is de forumkeuze niet altijd doeltreffend, terwijl een rechtskeuze niet kan worden gebruikt om consumenten en werknemers de bescherming te ontnemen die zij zouden genieten volgens het zonder rechtskeuze toepasselijk recht.

Voorts wordt de vraag of een buitenlands vonnis op Aruba effect zal sorteren, of omgekeerd, niet opgelost door forum- of rechtskeuze; partijen kunnen daarover niets met elkaar afspreken. Voor het overige hebben forumkeuze- en rechtskeuzeclausules het voordeel dat zij de contractspartijen grotere zekerheid verschaffen omtrent de vraag in welk land er geprocedeerd zal moeten worden en welk recht in die procedure zal worden toegepast.

In het algemeen zullen partijen er verstandig aan doen hun rechtskeuze af te stemmen op de rechter die zij als bevoegde instantie hebben aangewezen — bij voorbeeld bevoegd is de rechter van Venezuela; gekozen wordt voor de toepassing van Venezolaans recht — omdat rechters hun eigen recht het beste kennen en in de toepassing daarvan minder snel fouten zullen maken dan wanneer zij op grond van de rechtskeuze van partijen verplicht zijn buitenlands recht toe te passen.

ORANJESTAD — De ministerraad heeft definitief besloten een tweede satellietgrondstation aan te schaffen voor de Setar. Dit grondstation zal begin 1992 in bedrijf moeten zijn. Het station was eerst voor mei volgend jaar gepland, maar gezien grote investeringen die op Aruba gedaan zouden kunnen worden, werd besloten de aanschaf te vervroegen.

Zo gaf premier Nelson Oduber op vrijdag te kennen. Binnenkort zullen offertes voor dit grondstation worden gevraagd.

Thijsen: 25 jaar onderwijs

■*ORANJESTAD — Gabriel Thijsen heeft het feit herdacht dat hij 25 jaar in overheidsdienst was. Hij heeft gewerkt op de J.F. Kennedy-school, technische school Tarabana en momenteel op de school Dun'un Man.*
Ronny Maduro van directie Onderwijs heeft namens de regering de gelukwensen en de bekende enveloppe met inhoud overhandigd aan jubilaris Thijsen in tegenwoordigheid van collega's en familieleden.

Janchi Arends ondanks protest moderator in auto tv-debat

ORANJESTAD — Op het laatste ogenblik dreigde het uitdagings tv-debat van AVP-Statenlid met minister Charro Kelly te stranden omdat de directrice van TeleAruba liet weten dat TeleAruba niet akkoord ging met Jantchi Arends als moderator.

Zoals bekend, ligt Arends in de clinch met directrice Jane Lampkin over het stoppen van het zondagavondprogramma Quo Vadis, terwijl zij onlangs tezamen met president-commissaris minister Elio Nicolaas een rechtszaak tegen Arends aanspande wegens vermeende beledigingen tijdens een persconferentie van Arends. De eis van Nicolaas/Lampkin werd door de rechter afgewezen.

Op het laatste ogenblik echter liet de coördinator van minister Nicolaas, John Peterson, namens de bewindsman weten, dat het debat moet doorgaan met Jantchi Arends als moderator. Arends, die toen hem gevraagd werd als moderator op te treden, dit aanvankelijk gratis wilde doen doch gezien de houding van TeleAruba's directrice vraagt hij duizend florin, welk bedrag gestort moet worden op rekening van de liefdadigheidsinstelling Cas Ambiente Feliz.

De directrice was niet bereikbaar voor commentaar, zij is met ziekteverlof, kwam gistermorgen even op kantoor en moet maandag in het hospitaal worden opgenomen. Op Aruba wordt met belangstelling uitgezien naar dit 'autodebat'. Niet verwacht wordt, dat nieuwe gezichtspunten in deze 'autogate'-affaire naar voren zullen komen. Zowel Vos als Kelly heeft de afgelopen dagen hun 'zegje' gedaan.

Minister Kelly liet gisteravond in een programma van het land Aruba drie ambtenaren 'opdraven' om zijn beweringen te ondersteunen en deed de verkoop van afgekeurde dienstwagens nog eens uit de doeken. Volgens Kelly zou er geen (auto)vuiltje aan de lucht zijn.

Aruba is klaar voor Censo '91

ORANJESTAD — Gedurende de laatste weken heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) een intensieve publiciteitscampagne gevoerd om de Censo '91 aan te kondigen. Op radio en televisie werden reclamespots uitgezonden. Via posters, banners en reclame in de kranten werd aan de bevolking duidelijk gemaakt dat de volkstelling eraan komt.

Volgende week is het dan zo ver. Van maandag 7 tot en met zondag 13 oktober zullen 660 tellers alle adressen op Aruba bezoeken en informatie verzamelen over alle inwoners. Deze tellers behoren voor een groot deel tot het lerarenkorps. Verder zijn de telteams aangevuld met ambtenaren en met personen die hun steentje willen bijdragen aan het slagen van het volkstellingsproject. Al de tellers hebben een instructieavond bijgewoond om te leren hoe zij bij het tellen te werk moeten gaan.

Voor de organisatie van de telling heeft het CBS het eiland in 45 teldistricten ingedeeld. Aan het hoofd van elk teldistrict staat een hoofdteller, die in zijn werk door een controleur wordt bijgestaan. Alle telactiviteiten in een teldistrict worden door de hoofdteller vanuit een telcentrum geleid. In de meeste gevallen bestaan deze telcentra uit klaslokalen. Elke teller in een teldistrict krijgt een bepaald afgebakend gebied toegewezen. Dit gebied moet hij/zij tijdens de telweek volledig afhandelen.

Wie wordt in de volkstelling geteld? De volkstelling is een momentopname. In principe wordt in de volkstelling iedereen geteld die langer dan één jaar op het eiland is of van plan is om langer dan één jaar op het eiland te blijven. Toeristen worden niet geteld. Familieleden die op vakantie zijn uit Nederland en enkele weken op het eiland blijven worden ook niet geteld. In de volkstelling worden enkel personen opgenomen die hun werkelijke verblijfplaats op Aruba hebben.

Hoe gaat een teller te werk wanneer hij of zij een huis bezoekt? Wanneer een teller zich meldt kan men hem/haar herkennen aan het identificatiepasje dat hij/zij verplicht is te dragen. Dit pasje is enkel geldig indien op de achterkant de handtekening van de directeur van het CBS staat vermeld. Nadat de teller zich heeft geïdentificeerd, zal hij/zij de namen opnemen van alle personen die op het adres wonen. De lijst van namen zal direct nadat de gegevens op het CBS aankomen van de rest van de gegevens worden verwijderd. Op die manier wordt alle informatie die door de volkstelling wordt verkregen, volkomen naamloos. De lijst van namen van alle personen die op een bepaald adres wonen, wordt — zoals in de volkstellingswet is vastgelegd — overgedragen aan het Bevolkingsregister. Het Bevolkingsregister is bij wet verplicht om binnen de zes maanden na een volkstelling de fouten die in haar register staan te verbeteren.

Nadat de teller alle namen van personen die op het adres wonen heeft opgenomen, vult hij/zij een formulier in waar een aantal kenmerken van het woonverblijf worden nagegaan. Dit formulier is van belang om statistieken op te stellen omtrent de wijze waarop de mensen op Aruba wonen. Zo zal bij voorbeeld worden gevraagd met welke materialen het huis is opgetrokken, of het huis beschikt over een regenbak, of het een huurhuis of eigendom betreft etc.

Voor elk persoon die in het huishouden woont, wordt ten slotte een personsformulier ingevuld. Op basis van de informatie die hier wordt gegeven, zal het CBS in staat zijn een groot aantal statistieken op te stellen over de Arubaanse bevolking over onderwerpen, zoals economische activiteiten, werkloosheid, menselijke vruchtbaarheid, gehandicapten, opleiding van de bevolking etc. De volkstelling zal enkel worden gebruikt voor het opstellen van statistische tabellen over Aruba. Deze statistieken zijn noodzakelijk voor instanties — binnen en buiten de overheid — om een beeld te krijgen waar Aruba op dit ogenblik staat in zijn economische en sociale ontwikkeling en welke stappen er moeten worden gezet om een betere toekomst voor iedereen te verzekeren. De volkstelling is van belang voor iedereen en voor de toekomst van iedereen.

Regering hamert op gesmeerd verloop belastingontvangen

ORANJESTAD — "Een regering die tegen een belastingachterstand kijkt, kan niet doorwerken", aldus minister van financiën ing. Roland Laclé, "en daarom is het mijn bedoeling om eind 1992 klaar te zijn met achterstallige belastingen".

De regering zal wel rekening gaan houden met de situatie van twee groepen belastingbetalers: personen die in het werkproces waren, maar nu met pensioen zijn, en gehuwde paren waarbij zowel de man als vrouwen werkt. Voor hen zal er een systeem komen dat de situatie meer realistisch zal maken.

De minister zei dat de Ontvanger bij het innen van belasting volgens het Nederlands systeem werkt. Negentig procent van de mensen die naar de Ontvanger gaan, heeft andere dingen te betalen omdat — aldus Laclé — onze gemeenschap op krediet leeft.

De bewindsman heeft ook kunnen constateren dat veel mensen het aangifteformulier niet invullen en indienen. Van de aangiftebiljetten die in augustus de deur uitgingen en per 1 november moeten zijn ingediend, is tot nu toe zeer weinig terug ontvangen. Minister Laclé gaf in dit verband te kennen dat voorbereidingen worden getroffen om vóór 1 november nog op de televisie een informatieprogramma te vertonen, waarin ook gewezen zal worden hoe het aangiftebiljet ingevuld moet worden.

Braziliaanse auto's op Arubaanse markt

ORANJESTAD — Een grote groep van 250 Brazilianen is dit weekeinde op Aruba voor de lancering van de nieuwe luxe auto Tempra van de Fiat-fabriek in Brazilië. Van deze groep zijn tweehonderd vertegenwoordigers van de grootste dagbladen en tijdschriften in Brazilië, zodat Aruba een enorme promotie in geheel Brazilië ten deel zal vallen.

Brazilië is momenteel, na Venezuela, het Zuidamerikaanse land dat de meeste toeristen naar Aruba stuurt. De groep is gekomen met zes Tempra-auto's, waarvan twee vandaag de gehele dag op Plaza Daniel Leo tentoongesteld staan.

***

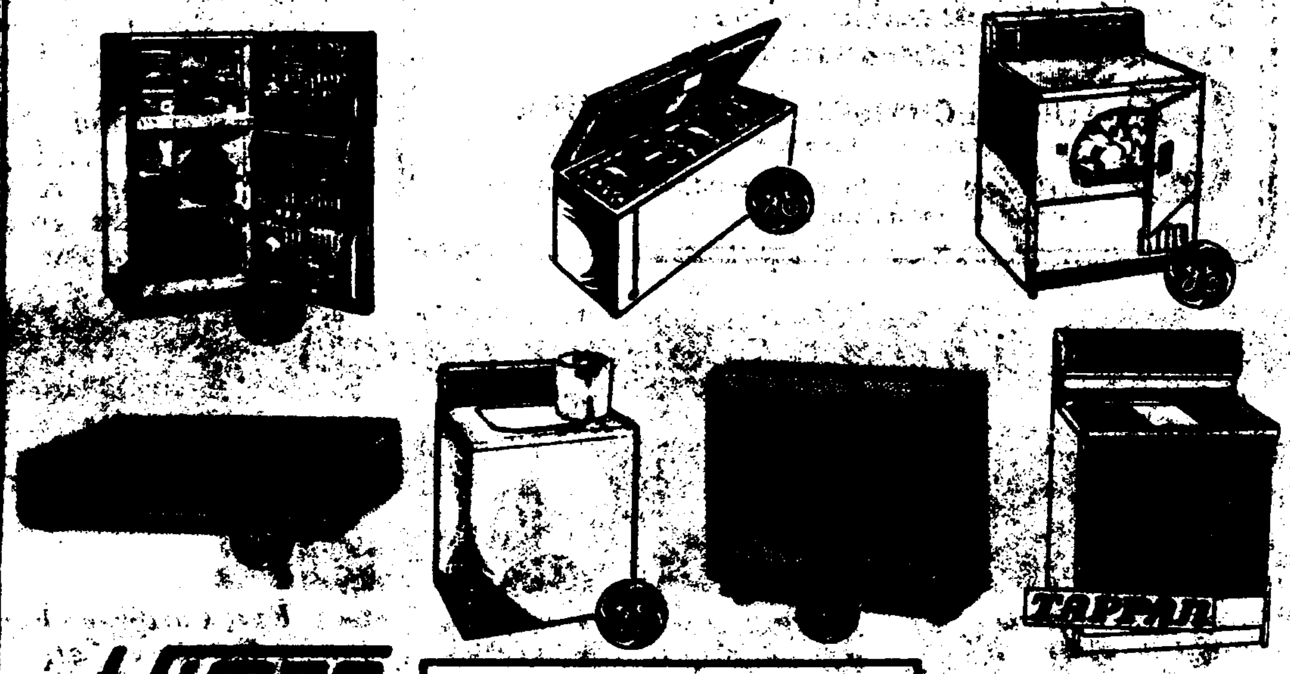
Het DUITSE farmacieconcern Merck heeft zijn positie in Frankrijk versterkt door middel van de verwerving van een belang van 52 procent in geneesmiddelenproducent Socit Lyonnaise industrielle pharmaceutique (Lipha). Met 2.200 medewerkers was Lipha vorig jaar goed voor een omzet van 2,2 miljard frank (Nf 726 miljoen).

Premier Oduber belooft behoud van Bubali-plas

ORANJESTAD — "Het is onze plicht om de Bubali-plas te verdedigen en te behouden en geen moment is het onze bedoeling om de plas te laten uitdrogen". Zo verklaarde vrijdag premier Nelson Oduber, die daarop liet volgen dat de golfbaan een 'must' is 'als wij de kwaliteit van ons toerisme willen verbeteren'.

De premier zei dat de regering de lokale groep, die de golfbaan gaat aanleggen, heeft laten weten dat zij dagelijks de 2500 ton water uit de plas kan gebruiken, daar er hotelprojecten zijn die nog voltooid moeten worden. Het zal immers nog twee jaar (1993) duren voordat er van een golfbaan kan worden gesproken. Dat is dan voldoende tijd om voorzieningen te treffen voor de plas, die zal blijven bestaan en zelfs internationaal zal worden aangeprezen, aldus premier Oduber.

Hij zei niet te geloven dat in december aanstaande al de pijpleiding van de plas naar de golfbaan aangelegd zal worden, omdat dit een karwei is dat zes maanden tot één jaar in beslag zal nemen.

De Minister van Publieke Werken en Volksgezondheid maakt bekend, dat een ingekomen verzoekschrift ter verkrijging van een BIERHUIS- EN EEN RESTAURANTVERGUNNING B ter exploitatie in het perceel Wilhelminastraat 105, ingaande 7 oktober 1991 gedurende 14 dagen op het Bestuurskantoor, Centraal Bureau Juridische en Algemene Zaken ter inzage ligt. Bedoelde vergunningen geven recht tot verkoop in het klein van zwakalcoholische en alcoholvrije drank en van op een eenvoudige wijze te bereiden spijzen voor gebruik ter plaatse voor welke de vergunningen gelden. Gedurende termijn van 14 dagen heeft een ieder het recht schriftelijk zijn bezwaren tegen verlening der vergunningen kenbaar te maken.

DE KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

KANDIDAATSTELLING

Ingevolge het bepaalde bij art. 19 van de Kiesverordening Kamer van Koophandel en Nijverheid wordt hierbij bekend gemaakt, dat het tijdvak voor de kandidaatstelling voor verkiezing van vier onzer bestuursleden, is vastgesteld van 1ste november t/m de 14de november 1991.

Voor de vacatures die zullen ontstaan zullen kiesgerechtigden voor het KLEINBEDRIJF één (1) lid en kiesgerechtigden het GROOTBEDRIJF drie (3) leden kiezen, waarvan één voor een tussentijdse vacature voor de periode van één (1)

Gedurende dit tijdvak van veertien dagen kunnen ter Secr der Kamer op werkdagen van 09.00 uur 's ochtends tot 1 uur 's middags, kandidaten worden opgegeven door indi van een opgave, ondertekend door tenminste VIJFTIEN ki die bevoegd zijn deel te nemen aan de verkiezing, waarv kandidaatstelling is geschied en vergezeld van een schri verklaring van een kandidaat, dat deze bereid is het kandid te aanvaarden.

Formulieren voor de opgave van kandidaten en voo schriftelijke verklaring zijn vanaf heden kosteloos voo kiezers verkrijgbaar op het kantoor van de Kamer.

Inlevering van de opgave van kandidaten geschiedt perso door één der ondertekenaars.

Aruba, 30 september 1991.

DE VOORZITTER DER KAMER
w.g. A.D. Green.

Kerncentrale in VS gesloten

WASHINGTON - Een commerciële kerncentrale in de Amerikaanse staat Massachusetts is om veiligheidsredenen voor onbepaalde tijd buiten werking gesteld. De exploitanten van de 185 megawatt-reactor in Yankee Rowe voorkwamen hiermee dat de federale autoriteiten tot een gedwongen uitschakeling zouden besluiten.

Rusland begint met Letland relaties

MOSKOU - De Russische federatie als grootste van de Sovjet-republieken en Letland zijn vandaag diplomatieke betrekkingen aangegaan, zo meldde het Sovjetpersbureau TASS. De betrekkingen worden aangegaan op het niveau van ambassadeurs. Wanneer zij deze zullen uitwisselen is nog niet bekend.

Brits bezoek aan Aruba

■ ORANJESTAD — De in Amsterdam gestationeerde consul generaal van Groot-Brittannië en Ierland, D. Doble, verbleef deze week op Aruba. Doble, die vergezeld was van de Britse consul in Willemstad, J. Wilson, en de functionaris van het Britse departement van Buitenlandse Zaken, D. Meiklejohn, bracht beleefdheidsbezoeken aan gouverneur Felipe Tromp en premier Nelson Oduber.

Hij vergaderde ook met de commandant van de Marinierskazerne Savaneta, commandant R.L. Zuiderwijk, en de directeur van directie Buitenlandse Betrekkingen, drs. Henry Baarh. Drs. Eleisah Williams van directie Buitenlandse Betrekkingen trad als begeleider op.

Vraagtekens bij overheidsbetalingen aan advocaten

ORANJESTAD — Minister van justitie mr. Hendrik Croes heeft vrijdag verklaard niet te kunnen begrijpen waarom Statenlid Tico Croes van de AVP met de belachelijke vraag is gekomen of de regering aan het advocatenkantoor van minister Croes het bedrag van 5.7 miljoen florin heeft betaald voor het pleiten van rechtszaken.

Tico Croes behoort te weten, aldus de minister, dat het vorige kabinet een honorarium van 240 florin per uur had afgesproken met de advocaten, hetgeen gelijk is aan dat in Nederland. Minister Croes noemde vervolgens de cijfers — verkregen van Financiën — die de regering in 1988 aan de advocatenkantoren heeft betaald: f.40.000,- Sjiem Fat & Fat; f.21.000,- Flanders & Gonzalez; f.21.000 advocatenkantoor Max Croes en f.20.000,- advocatenkantoor Hendrik Croes.

Zijn collega van Financiën ing. Roland Laclé voegde eraan toe dat van 1985 tot 1990 de betalingen als volgt waren: f.443.000,- Sjiem Fat & Sjiem Fat; f.285.600,- advocatenkantoor Hendrik Croes en f.231.850,- Gonzalez/ Flanders/Baptist.

Wat betreft dit jaar is het grote bedrag van 120.000 florin nog niet overschreden, daar de Comptabiliteitswet dat niet toelaat, aldus minister Laclé.

Statenlid Eddy Werleman: "Waar blijft benoeming van onderwijsdirecteur?"

ORANJESTAD — PPN-Statenlid Eddy Werleman heeft aan de minister van welzijnszaken Fredys Refunjol een achttal vragen gesteld over het uitblijven van de benoeming van een directeur voor het departement van Onderwijs, welke vacature reeds twee jaar bestaat.

Werleman vraagt zich af waarom nog niemand benoemd is, terwijl de regering de laatste tijd bij enige departementen wel benoemingen heeft gedaan. Reeds tweemaal stond een oproepadvertentie in de dagbladen zonder dat er een benoeming is geweest.

Het Statenlid wil weten hoeveel personen er de eerste en hoeveel de tweede keer gesolliciteerd hebben. Hoeveel van deze kandidaten voldeden aan de gestelde eisen. Hij vraagt of de regering nu van plan is iemand te benoemen die aan de eisen voldoet. Indien dit niet het geval is, wil Werleman weten waarom dit niet gebeurt.

Ten slotte vraagt het Statenlid aan minister Refunjol of deze niet van mening is dat de te benoemen persoon kwaliteiten moet hebben om leiding te geven en vooral ook kennis wat er in de onderwijswereld omgaat. Voorts dat deze persoon een voorbeeld en stimulans voor de studenten moet zijn. Ten slotte doet het Statenlid een beroep op de bewindsman zo spoeding mogelijk de juiste man in deze functie te benoemen.

Jaar cel voor overval op pomp

ORANJESTAD — In de overvalszaak van het Essostation te Palmbeach op 3 augustus jl. werd H.L. (24), die als de leider wordt gezien conform de eis van de officier veroordeeld tot twaalf maanden gevangenisstraf, waarvan één maand voorwaardelijk. De mededader A.A. (20) kreeg ook twaalf maanden waarvan drie maanden voorwaardelijk, terwijl het meisje J.D. (18), die tot het overvalstrio hoorde, werd veroordeeld conform de eis van het Openbaar Ministerie tot dertig dagen waarvan 27 dagen voorwaardelijk en van de rechter er nog een boete van driehonderd florin bijkreeg.

Het trio reed die avond in een huurwagen rond, waarbij in een restaurant werd ingebroken om aan drank te komen. Een overval op het Shellstation ter Wajaca ging niet door omdat H.L. ruzie kreeg met de kassier. Daarna gingen ze naar Palmbeach, waar H.L. de twee anderen een shirt gaf om hun hoofd te bedekken. Toen iedereen weg was, ging het drietal met een mes in de hand het station binnen bedreigde de kassier en een aanwezige pompbediende. Een van hen sprong over de toonbank, deed een greep in de kas en ging er met driehonderd florin vandoor.

H.L. legde bij behandeling in eerste instantie een verklaring af, doch kwam daarna met het verhaal dat hij zich niets meer wist te herinneren. Uit de verklaringen van de twee anderen bleek echter wel dat H.L. de leiding had gehad in dit optreden.

INGEZONDEN

Houdt Curaçao schoon

ALLES DRAAIT hier om turismo. Ook de wandelmars vrijdagavond 27 oktober draaide om turismo. Er was overigens heel veel belangstelling voor. En zoals beloofd, zijn de wandelaars met bussen van Seaquarium naar 't Waaigat gereden om van daaruit terug te lopen naar 't Seaquarium.

Bij 't Waaigat werd de wandelaars 'n 'drankje' aangeboden. Maar alvorens dat plaatsvond, deed één van de leden van het comité een beroep op de wandelaars de cups niet zomaar rond te gooien, maar in de grote container te doen die daar op het plein stond en dat verzoek werd een paar keer herhaald. Je zou dus denken dat iedereen zich daar ook wel aan zou houden. En toch bij 't vertrek zag je hier en daar cups liggen. 'Tene Kòrsou limpi'.

Een paar mensen vonden 't nodig 'n cup mee te nemen of onderweg bij de snackbars 'n drankje te halen — alhoewel 't helemaal niet warm was — maar wat doe je dan als je cup leeg is, die sjouw je niet mee, want dat is maar 'n last dus weggooien langs de weg. 'Tene Kòrsou limpi'.

Loop je in de stad, dan zie je overal langs de weg 'sushibakken' staan. Je zou denken, de drinkers en de eters, die weten wel waarvoor dat dient. Maar de cups en zakjes (men eet zo graag) liggen naast de bakken in plaats van erin. 'Tene Kòrsou limpi'.

Conclusie: er zijn volksstammen die het nooit leren. En toch maar zeggen: bon biní op ons d(s)ushi Kòrsou!

N.G.
(naam en adres bij de redactie bekend)
Curaçao

Gouverneur Carabobo bij Saleh

■ *De gouverneur van de Venezolaanse staat Carabobo, dr. Henrique Salas Römer, derde van links, maakte op 2 oktober in gezelschap van de voorzitter van het parlement van de staat Carabobo, Gustavo Miranda (links) en de Venezolaanse consul op Curaçao, Marques Moreno (rechts) zijn opwachting bij de gouverneur van de Nederlandse Antillen, Jaime Saleh. De gouverneur van de Carabobo verbleef voor enkele dagen op Curaçao in verband met de Euro Caribbean Expo, waarbij Europese, Latijnsamerikaanse en Caribische bedrijven vertegenwoordigd zijn. De Expo vond plaats van 2 tot en met 5 oktober in het International Trade Center.*

In memoriam Felicite

UIT NEDERLAND ontvingen wij het bericht dat op 1 oktober jl zuster Felicité Renders naar een beter leven is overgegaan. Zuster Felicité kwam in 1958 hier op Curaçao aan, waar zij zich gedurende 26 jaar met hart en ziel gegeven heeft voor de Curaçaose gemeenschap.

Dankbaar zien wij terug op die vruchtbare jaren, die behalve aan haar congregatie, heel Curaçao ten goede zijn gekomen. Als regionale overste heeft ze zich niet alleen ingezet voor de congregatie in haar totaliteit, maar ze had aandacht voor ieder lid apart en probeerde er uit te halen, 'wat men in eigen huis had'. Leidinggevende mensen vormen — en hierbij had ze vooral Antillianen op het oog — was haar ideaal en ze heeft haar verlangens verwezenlijkt gezien.

Onderwijszaken behartigen was gewoon haar hobby; veel tijd en energie heeft ze hieraan besteed en nooit was het haar teveel. Moeilijke zaken, vooral wat betreft financiën, kon ze altijd klaar krijgen, omdat ze als doel had: 'het kind, als het kind maar geholpen is'. Door haar toedoen en inspiraties verdwenen de centrale klassen en werden er huishoudscholen in het leven geroepen. Deze werden al gauw uitgebreid met de volgende opleidingen: bejaardenverzorgsters, gezinsverzorgsters en verkoopsters.

Zuster Felicité maakte deel uit van het bestuur: Bon Futuro, Rose Pelletier en niet te vergeten Internaat Huize St. Jozef, door haar geheel gemoderniseerd. Een der paviljoenen draagt de naam 'Felicité'. Ook was ze medeoprichtster van het AMG, thans AJMG.

In 1984 vertrok zuster Felicité naar Nederland waar men haar nodig had. Dit belemmerde geenszins haar belangstelling voor Curaçao waar zeer zeker haar hart lag. Om steun te zoeken voor diverse organisaties op Curaçao, stapte ze er gewoon op uit; ze kende de wegen die toegankelijk waren. En dan de organisaties berichten, dat er een verrassing komt! Geen wonder dat velen een beroep op haar deden.

Tot voor kort heeft ze stad en land afgelopen om een plaats te bemachtigen voor een student. Een week voor haar sterven had ze twee zusters uit Curaçao op bezoek. Ze was vol belangstelling voor Curaçao. "Ik ben blij dat ik op Curaçao heb mogen werken; ik heb gedaan wat ik kon en wat ik dacht dat goed was. Ik heb heel Curaçao hier op mijn bed, ik zal ze allemaal meenemen".

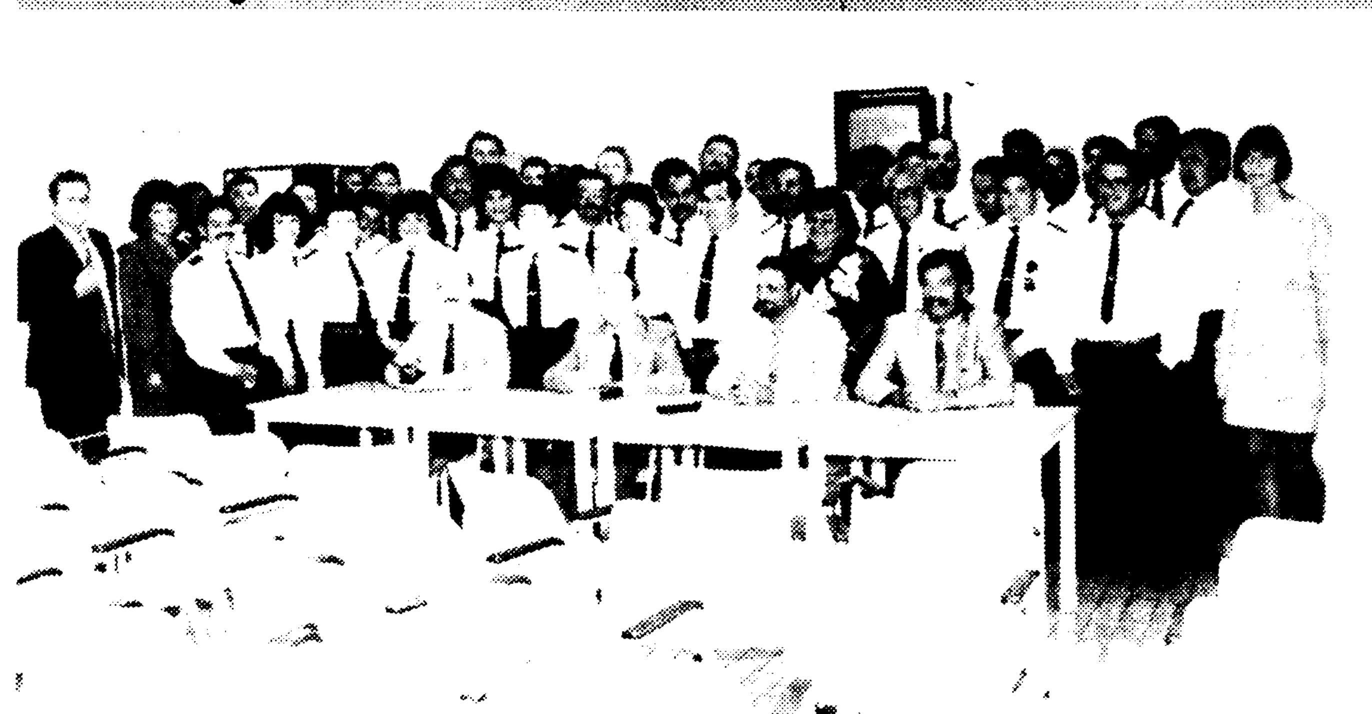
Het antwoord dat we haar hierop schuldig blijven is: "En alles was zeer goed! Dank u! Veel hebt u voor ons betekend". Inspiratie, enthousiasme en energie te allen tijde, had zuster Felicité niet van zichzelve. Iedere dag ging ze meermalen te rade bij de bron waaruit ze de kracht putte. Haar onvermoeibare ijver en haar levenslust zijn daar getuigen van.

Dankbaar willen wij deze sterke vrouwe blijven gedenken. Moge zij het geluk genieten, dat zij gedurende haar leven hier op aarde aan zovele anderen heeft gebracht.

Dat zij voor eeuwig mag leven!

ZUSTERS VAN SCHIJNDEL
Curaçao

Afscheid van Korrektie Instituut

■ *ORANJESTAD — Een groep van 54 werknemers van het Korrektie Instituut Aruba (KIA) heeft in handen van minister van justitie mr. Hendrik Croes, de ambtseed afgelegd. Het betreft hier bewakers, administratie personeel, een technici en een sportleidster, die dé afgelopen drie jaar in dienst traden.*

De BELGISCHE oliemaatschappij Petrofina heeft notering aangevraagd op de effectenbeurs van Londen. Petrofina staat al genoteerd aan alle andere grote beurzen in Europa.

***

POLEN heeft aangeboden voor een miljard dollar aan voedsel en chemische producten aan de SU te leveren, te betalen uit een door Westerse landen opgesteld hulpprogramma voor de SU. Al eerder hebben Polen, Tsjechoslowakije en Hongarije laten weten dat in dat hulpprogramma ook rekening met de voormalige handelspartners van Moskou moet worden gehouden.

AJAX EN FEYENOORD EERST NAAR ERFURT EN SION

Utrecht en PSV ontvangen Real Madrid en Anderlecht

Alle Nederlandse ploegen reageren positief op Loting Europa Cup-duels

GENEVE - Voor Ajax en Feyenoord pakte de loting voor de tweede ronde van de Europese toernooien (Speeldata: 23 oktober en 6 november) in sportief opzicht goed uit. Bij FC Utrecht en PSV waren vooral de penningmeesters tevreden over de komende tegenstander.

Ajax werd in Geneve gekoppeld aan Rot-Weiss Erfurt, de verrassende bedwinger van FC Groningen. Feyenoord kreeg in FC Sion (Zwitserland), de op papier zwakste opponent uit het groepje van acht geplaatste clubs. Zowel de Amsterdammers als de Rotterdammers beginnen met een uitwedstrijd.

PSV werd aan Anderlecht verbonden, de ploeg van de Nederlanders Rutjes, Bosman (ex-PSV) en De Mos. De landskampioen speelt eerst thuis. FC Utrecht start eveneens in eigen omgeving. Real Madrid komt met de nieuwe technische directeur Leo Beenhakker naar stadion Nieuw-Galgenwaard, dat ongetwijfeld volledig uitverkocht zal zijn.

PSV-manager Kees Ploegsma hoopte op IFK Goteborg, vreesde Dinamo Kiev en kreeg uiteindelijk Anderlecht toegewezen. "Twee interessante wedstrijden", meende de Brabander. "Beide clubs zijn verzekerd van een vol stadion. Ik zie onze confrontatie een beetje als broedermoord. We zijn al jaren dik bevriend met Anderlecht. We wisselen veel contacten uit. Eigenlijk jammer, dat we nu al tegenover elkaar staan."

De twee wedstrijden vergen relatief weinig tijd en energie van Ploegsma. "De afstand is klein en de omgeving bekend. De technische staf kan zich optimaal prepareren. Anderlecht vormt voor ons een uitstekende graadmeter. Na 6 november weten we waar we met het huidige spelersmateriaal staan in Europa."

Anderlecht revancheerde zich woensdag bij Grasshoppers voor de mislukte thuiswedstrijd (1-1), die de positie van trainer De Mos aan het wankelen bracht. Dankzij drie doelpunten van sterspeler Nilis plaatste de Belgische titelhouder zich in Zwitserland simpel voor de tweede ronde.

De loting voor het toernooi om de Europa Cup I leverde behalve PSV - Anderlecht nog twee topwedstrijden op. Het Barcelona van Cruijff, Witschge en Koeman dient met FC Kaiserslautern de strijd aan te binden. Benfica komt tegen Arsenal uit.

AJAX

Het voorgevoel van Ajax-voorzitter Michael van Praag kwam in het Hilton-hotel niet uit. De Amsterdammer rekende min of meer op AEK Athene, dat met CSKA Sofia, Genua en Rot-Weiss Erfurt voor Ajax was bestemd.

"Ik had het om priveredenen leuk gevonden als we tegen AEK hadden geloot, maar met Erfurt ben ik niet ontevreden." Van Praag weigerde zijn ingetogen reactie een understatement te noemen. De uitschakeling van FC Groningen had kennelijk indruk op hem gemaakt.

Trainer Louis van Gaal, die in Amsterdam was gebleven, had minder bedenkingen. "Ik ben opgelucht, dat het niet een van de drie andere clubs is geworden", bekende de nieuwe hoofdcoach, morgen aanwezig bij het duel van de hekkesluiter in de tweede Bundesliga tegen FC Halle.

"Vooraf had ik geen bepaalde voorkeur. Ik ben te nuchter voor speculeren. Je kunt toch geen invloed uitoefenen. Dat we eerst bij Erfurt spelen, zie ik niet als een voordeel. In een thuiswedstrijd kan eventueel de zaak meteen worden afgemaakt, zoals we tegen Orebro hebben gedaan."

het is nog allerminst zeker, dat Ajax op 6 november opnieuw in Düsseldorf welkom is voor het spelen van de "thuiswedstrijd", die op last van de UEFA 100 kilometer buiten Amsterdam moet worden afgewerkt.

De horeca in de Duitse stad is in opstand gekomen tegen de nederlandse invoning naar aanleiding van de onlusten, die zich op 18 september na het duel tegen Orebro in de binnenstad voordeden. De burgemeester van Düsseldorf neemt maandag een beslissing over de verlenging van het huurcontract in het Rheinstadion.

De UEFA heeft in deze kwestie overigens het laatste woord. Het is reglementair niet toegestaan, dat beide wedstrijden in hetzelfde land worden gespeeld. Indien Ajax welkom in Düsseldorf blijft, moet de Duitse voetbalbond bij de UEFA nog speciale toestemming vragen. In Geneve kreeg de Ajax-delegatie de indruk, dat de goedkeuring van de UEFA slechts een formele zaak is.

FC UTRECHT

Ab Fafié, de succesvolle trainer van FC Utrecht, reageerde enthousiast op de gerenommeerde Spaanse tegenstander. Real Madrid had zijn voorkeur boven de drie andere overgebleven kandidaten Bayern München, Torpedo Moskou en Eintracht Frankfurt.

"Van deze vier grote clubs beschikt Real over de meeste uitstraling", meende de Rotterdammer. "Als je toch wordt overreden, kan dat beter door een cadillac dan door een volkswagen gebeuren. Daarmee wil ik overigens niet zeggen, dat we bij voorbaat kansloos zijn. De spelers zullen tegen Real optimaal gemotiveerd zijn. Tegen zo'n club valt immers veel eer te behalen."

Fafié vond het uit technisch en taktisch oogpunt een nadeel, dat zijn ploeg eerst thuis speelt. "Maar ik kan me voorstellen, dat onze penningmeester daarover anders denkt", erkende de coach, die komend weekeinde het duel tussen Sporting Gijon en Real Madrid gaat bekijken.

FC Utrecht zal voor het hoge bezoek niet uitwijken naar een grotere accommodatie. Voor de loting was al afgesproken, dat het eigen stadion normaal als decor zou fungeren. Het bestuur zal de prijs van de ongeveer 20.000 toegangskaarten wel flink opschroeven. De clubleiding wil ruim een half miljoen aan recettes binnen krijgen.

Real Madrid schakelde in de eerste ronde van het toernooi om de UEFA-Cup moeizaam Bratislava uit. In Tsjechoslowakije won de huidige Spaanse koploper (8 uit 4) met 2-1, in Madrid bleef de formatie van de Joegoslavische trainer Antic steken op 1-1.

FEYENOORD

Feyenoord kwam in Geneve opnieuw goed weg. Na het amateurteam van Partizan Tirana, dat overigens met de grootste moeite werd verslagen, moet de bekerwinnaar het opnemen tegen het bescheiden FC Sion. De Zwitserse club kende in de eerste ronde tegen een voetbaldwerg (Valur Reykjavik) ook grote problemen: 1-1 en 1-0.

In de competitie staat Sion als derde geklasseerd, met 16 punten uit 12 wedstrijden. Trainer is de Argentijn Trossero. Tijdens het WK van 1986 was hij de assistent van bondscoach Bilardo, die Argentinië in Mexico naar de mondiale titel leidde.

"We hadden het niet beter kunnen treffen", beaamde interim-coach Wim Jansen. "Ik weet niets van de ploeg, maar daar komt op korte termijn verandering in. We kunnen nu eindelijk een tegenstander bekijken. Partizan was voor ons een groot vraagteken, ook wat de uitwedstrijd betreft. Dergelijke problemen brengt Sion gelukkig niet met zich mee."

Kessler nieuwe trainer Fortuna

SITTARD - George Kessler is met onmiddellijke ingang aangesteld als trainer-coach van Fortuna Sittard.

Kessler, die na het vorig seizoen vertrok bij Standard Luik, zal bij de Limburgse eredivisieclub het seizoen afmaken. Dat heeft het bestuur van de club bekend gemaakt.

Kessler is de opvolger van Han Berger, die vorige week wegens de slechte resultaten op non-actief werd gezet. Fortuna Sittard bezet na tien wedstrijden met zes punten de zestiende plaats. Onder het bewind van Berger was de ploeg nog niet tot een overwinning gekomen.

Na dit seizoen wordt Kessler mogelijk technisch directeur. De structuur van de club kent die functie momenteel niet. Voor de baan als trainer-coach werden ook Dick Advocaat en Jan Reker genoemd. Donderdag had Advocaat laten weten dat hij niet op de aanbieding van de Limburgers zou ingaan. Kessler (59) werd geboren in Sittard.

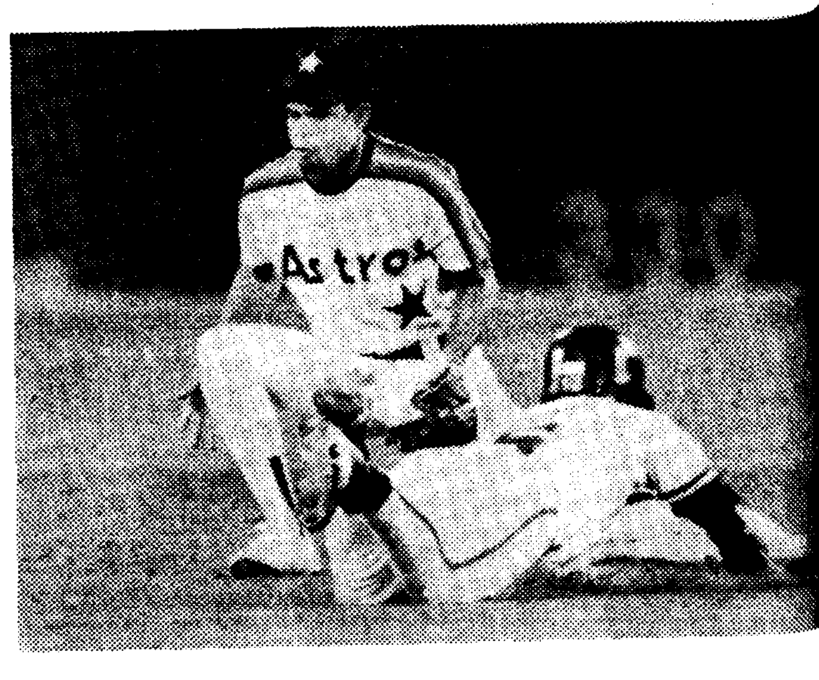
Liverpool koopt jeugd-international

LIVERPOOL - De door blessures geplaagde Engelse topclub Liverpool heeft de Engelse jeugdinternational Rob Jones overgenomen van Crewe Alexandra.

Met de transfer van de negentienjarige verdediger, die zondag op Old Trafford al zijn debuut in de eerste divisie maakt tegen de ongeslagen lijstaanvoerder Manchester United, is een bedrag van ongeveer twee miljoen gulden gemoeid.

"Dat is gelijk een mooie kans voor hem", zei Liverpool-manager Graeme Souness droog. "We zijn al een tijd op zoek naar een defensieve speler voor de rechterkant en hebben Jones nauwlettend gevolgd."

Bij zijn debuut zal hij in ieder geval niet te maken krijgen met United-aanvaller Lee Sharpe. Volgens manager Alex Ferguson laat Sharpe zich maandag opereren aan de lies die hem dit seizoen tot nu toe buiten spel heeft gehouden.

ATLANTA — *Ron Gant (rechts) van de Braves van Atlanta steelt de tweede base terwijl shortstop Andujar Cedeno wacht om in actie te komen tijdens de ... inning van deze wed... tussen de Braves en ... Astros.*

Sithoc-Jong Colombia gelijk maar goed spel

WILLEMSTAD — In een sterk gespeelde wedstrijd deelden de twee grootste kanshebbers tot nu toe op het eredivisie voetbalkampioenschap, Sithoc/Hubo en Jong Colombia/Winkel & Zonen, de punten. De ruim twaalfhonderd toeschouwers werden negentig minuten lang in de ban gehouden door de twee in blakende vorm verkerende ploegen die met inspiratie en hoge concentratie speelden. Het feit dat er niet gescoord werd, mocht daardoor het plezier niet bederven voor het enthousiaste publiek.

De twee teams bleken volkomen aan elkaar gewaagd en controleerden beurtelings de acties. Sithoc heeft met het gisteravond veroverde winstpunt thans een totaal van zeven punten en Jong Colombia zes. De uitslag van de wedstrijd van gisteravond is bijzonder gunstig ... Centro Dominguito dat ... door nog een gooi kan ... naar beide finaleplaatsen. Met vier punten uit ... wedstrijden kan de Do... guitoploeg namelijk ... maximum van acht pu... halen en zowel Sithoc ... Jong Colombia voo... streven. Het is dan wel ... dat men morgenavond ... de winst binnenhaalt ... Undeba, dat met slechts ... winstpunt reeds geëli... neerd is voor de eindstrijd.

In de eerste divisie ... De Koning gisteravond ... zijn vijfde wedstrijd ... door het onbedreigd aan ... top prijkt met tien pun... De Jandoret-ploeg vers... Centro Hubenil Mahuma ... 2-1. Laatstgenoemde p... heeft tot nu toe geen e... punt behaald in de ha... finales. Morgenavond sp... de andere twee halve f... listen, namelijk Vesta ... Scott's Special.

Wat de eredivisie betreft is het programma voor ... gende week: woensdag: ... hoc - Centro Dominguito; vrijdag: Jong Colombia ... Undeba.

WK levert alsnog ruim half miljoen op

KNVB sluit seizoen af met vier miljoen winst

ZEIST - De sectie betaald voetbal van de KNVB heeft het vorige seizoen afgesloten met een positief resultaat van bijna vier miljoen gulden. De omzet bedroeg ruim negentien miljoen gulden, bijna zes miljoen meer dan begroot. Die cijfers blijken uit de jaarrekening, die in het jongste bulletin betaald voetbal is gepubliceerd.

De begroting werd zowel aan de kant van kosten als baten ruimschoots overschreden. De profsectie gaf ruim 2,1 miljoen meer uit dan verwacht. Die forse overschrijding werd veroorzaakt door de donaties aan het accommodatiefonds (1 miljoen) en aan het fonds groot onderhoud (5 ton), een reservering voor dubieuze vorderingen (2,8 ton) en hogere loonkosten voor de nieuwe technische staf (4 ton), bestaande uit Michels en Advocaat.

In de begroting over het vorige seizoen was rekening gehouden met een positief saldo van ruim 1 miljoen gulden. Na aftrek van de extra kosten en een toerekening van het voordelige saldo van de sectie KNVB (bijna acht ton) bleef een netto resultaat van 3.976.406 gulden over.

Dat bedrag zal onder de clubs in het betaalde voetbal worden verdeeld. De eredivisionisten kunnen rekenen op 45.000 gulden. De verenigingen uit de eerste divisie krijgen 60.000 gulden overgemaakt. Tijdens de algemene vergadering betaald voetbal op 25 november moeten de uitkeringen nog wel worden goedgekeurd.

De volgende posten zorgen voor de hogere baten: Sponsoring (plus 9 ton), nagekomen opbrengst WK in Italië (625.000), rente (plus 3 ton), heffingen (plus 1,5 ton), boeten/tuchtzaken (plus 1,6 ton), bekerfinale (88.000), opbrengst projekt Leon de Leeuw (56.000) en een teruggeboekte reservering voor de KNVB-clubkaart (105.000).

Een wijziging in de financiële afwikkeling van de wedstrijden van het Nederlands en het Olympisch elftal leverde een bedrag van ruim 2,4 miljoen aan extra inkomsten op. De reden voor de nieuwe boekhoudkundige methode is, dat de fondsen waarin de meeropbrengst werd gestort het plafond hebben bereikt. In de begroting was daarmee nog geen rekening gehouden.

De opbrengst uit interlands viel het afgelopen seizoen overigens 1,7 miljoen tegen (4,7 was begroot). Belangrijkste reden voor het tekort was de tegenvallende publieke belangstelling bij de drie thuiswedstrijden in de kwalificatiereeks voor de eindronde van de Europese titelstrijd.

Het netto-resultaat bleef door de lagere recettes met ruim 1,1 miljoen beneden de verwachting. Het schrappen van de in de begroting opgenomen interland tegen Joegoslavië kostte de KNVB een half miljoen gulden.

De amateursectie van de KNVB boekte het vorige seizoen een positief resultaat van 163.747 gulden. Dat bedrag zal, onder voorbehoud van goedkeuring van de algemene vergadering op 9 december, worden overgeheveld naar de algemene reserve amateurvoetbal.

Het sportcentrum in Zeist boekte een negatief resultaat van 375.000 gulden. De medische afdeling kwam 37.000 gulden tekort op de begroting.

Het balanskapitaal van de KNVB, exclusief de afdelingen, bedraagt ruim 34 miljoen gulden. De bond beschikt over bijna negentien miljoen aan liquide middelen.

Lotings-resultaten Europa Cup-duels

GENEVE - De loting voor de tweede ronde van de drie Europese bekertoernooien, in Geneve, heeft het volgende resultaat opgeleverd met de speeldata 23 oktober en 6 november, tenzij anders aangegeven:

EC I (LANDSKAMPIOENEN)

PSV (Ned) - Anderlecht (Bel)
Panathinaikos (Gri) - IKF Goteborg (Zwe)
Honved Budapest (Hon) - Sampdoria (Ita)
Dinamo Kiev (Sov) - Brondby (Den)
Barcelona (Spa) - FC Kaiserslautern (Dui)
Benfica (Por) - Arsenal (Eng)
Rode Ster Belgrado (Joe) - Apollon Limassol (Cyp)
Marseille (Fra) - Sparta Praag (Tsj)

EC II (BEKERWINNAARS)

Sion (Zwi) - Feyenoord (Ned)
FC Porto (Por) - Tottenham Hotspur (Eng) (return 5 november)
Atletico Madrid (Spa) -Manchester United (Eng)
GKS Katowice (Pol) - Club Brugge (Bel)
AS Roma (Ita) - Ilves Tampere (Fin)
Werder Bremen (Dui) -Ferencvaros (Hon)
IFK Norrkoping (Zwe) -AS Monaco (Fra)
Galatasaray (Tur) - Banik Ostrava (Tsj)

EC III (UEFA-CUP)

FC Utrecht (Ned) - Real Madrid (Spa)
Rot-Weiss Erfurt (Dui) - Ajax (Ned)
B 1903 Kopenhagen (Den) - Bayern München (Dui)
AA Gent (Bel) - Eintracht Frankfurt (Dui)
Cannes (Fra) - Dinamo Moskou (Sov)
Neuchatel Xamax (Zwi) - Celtic (Sch)
Osasuna (Spa) - VFB Stuttgart (Dui)
Torino (Ita) - Boavista (Por)
Lyon (Fra) - Trabzonspor (Tur)
PAOK Saloniki (Gri) - FC Tirol (Oos)
Auxerre (Fra) - Liverpool (Eng)
Sigma Olomouc (Tsj) - Torpedo Moskou (Sov) - (return 5 november)
Sporting Gijon (Spa) - Steaua Bukarest (Roe)
Genua (Ita) - Dinamo Bukarest (Roe) (return 5 november)
Spartak Moskou (Sov) -AEK Athene (Gri)
Hamburger SV (Dui) - CSKA Sofia (Bul)

Rapport over situatie topsporters bij d'Ancona

PAPENDAL - De maatschappelijke problemen van de Nederlandse topsporter liggen nu zwart-op-wit bij minister Hedy d'Ancona. De bewindsvrouw van WVC nam op sportcentrum Papendal het onderzoeksrapport "Fondsen voor de topsporter" in ontvangst.

In het rapport staat dat topsporter vanaf de periode na de middelbare school grote zorgen heeft over (studie)financiering, sociale verzekeringen en fiscale zaken.

Het werd samengesteld door Mr. Dr. Van Staveren, hoofddocent sociaal recht aan de juridische faculteit van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Minister d'Ancona toonde zich zeer ingenomen met het rapport.

Er zouden drie soorten fondsen in het leven geroepen moeten worden:

1. Voor onkostenvergoedingen,
2. ... inkomsten uit te keren na beeindiging carrière,
3. Voor pensioen lijkende overbruggingsuitkeringen.

Minter d'Ancona zei: "Het onderscheid in fondsen is verhelderend en kan een belangrijke verbetering betekenen. Toch zal er nog veel water door de Rijn stromen voor de eerste fondsen naar dit model zullen zijn uitgewerkt."

Voorafgaande aan de overhandiging discussieerde een aantal topsporters met sportbestuurders tijdens een studiemiddag van de NOC-atletencommissie met als thema "De financiële kant van de medaille".

Squash-speler Raymond Scheffer deed namen de atletencommissie enkele pittige uitspraken. Zoals: "Het lijkt erop dat je in Nederland niet beter mag worden van je sport." En: "Topsport is een keihard bedrijd waarin ver... geld omgaat, ... de topsporter ... ziet."

Wettelijke aanpak van dope in sport

DEN HAAG - De ministerraad is akkoord gegaan met een voorstel voor een wettelijke aanpak van doping in de sport.

Als basis voor het wetsvoorstel geldt de internationale overeenkomst ter bestrijding van doping in de sport, die eind vorig jaar door Nederland werd ondertekend.

In het voorstel worden controle en voorlichting als de belangrijkste instrumenten aangewezen om doping terug te dringen.

Naast een lijst met namen van dopingstoffen, zoals die ook voorkomen op de lijst van het Internationaal Olympisch Comité, bevat het voorstel richtlijnen voor controleprocedures en kwaliteitseisen voor de onderzoekslaboratoria. Voorts worden sportorganisaties aangespoord tot het voeren van een actief anti-dopingbeleid.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 ... dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-... uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09... 12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubi)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur ...genheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 ... schaakles en -training voor de jeugd ... 7 tot 23 jaar.

****

ZONDAG
VOETBAL
(Federashon di Futbòl Kòrsou)
eerste divisie
16.00 uur Scott's Special vs Vesta;
eredivisie
20.30 uur Centro Dominguito vs Und... Nederex - Stadion Dr. Antoine Maduro.

ATLETIEK
(Stichting Sepsodik)
05.30 uur start halve marathon bij Post... toor te Groot Kwartier naar de finish ... Sentro Deportivo Kòrsou.

****

SYDNEY - Mocht Wayne Ferreira het idee hebben gehad, dat hij na de overwinning op Ivan Lendl ... wereld aankon, dan heeft Brad Gilbert daar snel een einde aan gemaakt.

De hardste werker van het circuit had slechts ... minuten nodig om de ...jarige Zuidafrikaan buiten de laatste vier van het ... toernooi van Sydney te houden: 6-1 6-4.

"De jongens hadden me gewaarschuwd, dat de eerste partij na zo'n grote overwinning altijd moeilijk is. ... weet ik pas hoe moeilijk", aldus Ferreira. Gilbert - 2... op de ranglijst en negende geplaatst - had de betere start ... tegie en liet zijn tegenstander niet in diens ritme komen.

In een andere kwartfinale zegevierde Edberg, ... altijd in de vorm van de ... Open, met 6-4 7-5 ... Michael Chang.

Koning Boudewijn houdt ontslagverzoek Martens in beraad

Kabinet Belgie gesprongen op Vlaams-Waalse tegenstellingen

BRUSSEL - De Belgische premier, Wilfried Martens, heeft vrijdagmiddag het ontslag van zijn regering aan de koning aangeboden. Koning Boudewijn houdt echter zijn beslissing over het ontslag nog in beraad. Dit blijkt uit een mededeling van het paleis.

De Belgische premier, Wilfried Martens, heeft het toch niet gered. Hij moest vrijdag naar de koning om het ontslag van zijn regering aan te bieden. De Vlaamse-Waalse tegenstellingen zijn zijn kabinet, dat hij een week eerder net van de val redde, teveel geworden. De toekomst van Martens-8bis of Martens-8,5, zoals het kabinet sinds zondag ook wel werd genoemd, is voorlopig onduidelijk. Volgens waarnemers wil koning Boudewijn eerst praten met de partijvoorzitters om te zien of de breuk nog te lijmen is. Zo niet, dan komt er wellicht een overgangsregering en volgen vervroegde verkiezingen. De normale verkiezingsdatum is 19 januari volgend jaar.

De crisis werd veroorzaakt door onenigheid tussen enerzijds de ministers van de Vlaamse partijen CVP en SP en anderzijds de Franstalige PSC en PS, die vrijdag tijdens de wekelijkse ministerraad voluit aan het licht kwam. Op de agenda stond de ondertekening van een PTT-miljardencontract. Voor de Vlaamse ministers was dat een uitgemaakte zaak. De Franstalige collega's dachten er anders over. Zij koppelden het PTT-contract aan een beslissing over het overhevelen van kijk- en luistergelden naar de kas van de deelregeringen. In Wallonie wil men met de inkomsten onder andere de lonen in het onderwijs optrekken.

De Franstaligen vertrouwden de zaak des te minder na het debat dat de afgelopen dagen in het parlement over de crisis van het vorige weekeinde was gevoerd. CVP en SP bleken er niets voor te voelen het kijk- en luistergeld automatisch over te maken naar de Waalse deelregering. Vandaar de koppeling. De Vlaamse ministers vonden dat te ver gaan. Als klap op de vuurpijl gaven de vice-premiers Jean-Luc Dehaene (CVP) en Willy Claes (SP) PTT-collega Marcel Colla toestemming een deel van het contract te ondertekenen. Het ging juist om de voor Vlaamse bedrijven bestemde contracten. De rest zou volgende week geregeld worden.

AFGELEID

De Franstalige ministers vertrouwden de zaak toen helemaal niet meer. Premier Martens restte toen niet anders dan zijn gang naar de koning. Voor PS-vice-premier Philippe Moureaux stond de schuldige vast. "Wij hebben moeten vaststellen dat de Vlamingen bij herhaling hebben geweigerd zich te engageren over de overdracht van het kijk- en luistergeld".

De problemen zijn een afgeleide van de crisis die vorig weekeinde ook al woedde. Martens overleefde die door Waalse ministers voortaan het recht te geven (wapen)uitvoervergunningen af te geven. Voor de Volksunie, die een totaalpakket over de overdracht van bevoegdheden van de nationale regering naar de deelregeringen wilde, was dat reden haar twee ministers terug te trekken.

Monster-regering in Somalia

NAIROBI - In Somalia is een nieuwe regering beedigd waarin rond de tachtig ministers en staatssecretarissen die alle bevolkingsgroepen vertegenwoordigen zijn opgenomen. Dat hebben waarnemers vrijdag verklaard.

Sinds de val van dictator Siad Barre is in Somalia al negen maanden een oorlog tussen elkaar bestrijdende clans aan de gang. De afgelopen drie weken zijn als gevolg van schietpartijen in de hoofdstad Muqdisho tussen de drieen vijfhonderd mensen om het leven gekomen. Waarnemers gaan ervan uit dat de komst van de nieuwe regering de vijandelijkheden niet zal beeindigen.

Vervuild Antarctica

■ *ANTARCTICA - Voorlopig zullen de natuurlijke rijkdommen van Antarctica niet worden aangewend voor economisch gewin en daarmee automatisch ook voor ecologisch verlies. Het heeft vele voeten in de aarde gehad voordat het milieu-akkoord met betrekking tot dit gebied genoeg steun ondervond om van het mooie woord over te gaan naar de veel effectievere daad. In Madrid was het zover dat op de feestdag van de "heilige van het milieu" Franciscus van Assisie het verdrag ondertekend werd waarbij het milieu van Antarctica in het belang van de mensheid voorlopig gevrijwaard blijft van oliewinning en wat dies meer zij. Overigens toont deze archieffoto van 1990 aan dat er al de nodige verontreiniging heeft plaats gehad in dit eigenlijk ongerepte gebied. De strijdbare milieu-organisatie Greenpeace liet toen deze foto maken om de wereld te waarschuwen.*

(AFP-satellietfoto)

IEA: Olieproductie van SU verder afgenomen

PARIJS - De olieproductie van de Sovjetunie is afgenomen van gemiddeld 10,35 miljoen vaten (van 159 liter) per dag in juni en juli tot minder dan 10,3 miljoen vaten in augustus. In september is volgens eerste schattingen een verdere vermindering opgetreden tot 10,2 miljoen vaten per dag.

Dit staat in het jongste maandrapport van het Internationale Energiebureau (IEA) over de situatie op de oliemarkt. In de eerste helft van dit jaar is de Sovjet-productie maandelijks met gemiddeld 0,1 miljoen vaten per dag afgenomen. In de afgelopen maanden lijkt de achteruitgang in een wat lager tempo te verlopen, maar het is volgens het IEA nog te vroeg om te beoordelen of dit duidt op een wezenlijke verandering in de neergaande ontwikkeling. Over de eerste acht maanden van dit jaar bedroeg de olieproductie gemiddeld 10,65 miljoen vaten, 9,5 procent minder dan in dezelfde periode van 1990.

De productie van de Organisatie van Olie-exporterende landen (OPEC) bedroeg in september evenals in de voorgaande maand 23,6 miljoen vaten per dag. Dat is iets minder dan het plafond van 23,65 miljoen vaten dat het oliekartel vorige maand vaststelde voor het vierde kwartaal.

Litouwen, Polen:

Akkoord over etnische Polen

WARSCHAU - Polen en Litouwen hebben vrijdag een akkoord bereikt over bescherming van de rechten van de rond een half miljoen etnische Polen in Litouwen, zo zei een hoge Poolse functionaris na afloop van negen uur onderhandelen.

Nadat de Sovjetunie begin september de onafhankelijkheid van Litouwen erkende ontbond Litouwen wetgevende organen in overwegend Poolse gebieden, dreigde het Poolse scholen te sluiten, verbood kranten in het Pools en stelde plannen op om de enclaves te integreren en hun Poolse identiteit te vernietigen. Het nu bereikte akkoord garandeert onderwijs aan etnische Polen in het Pools, scholen op alle onderwijsniveaus, onthouding van discriminatie en waarborging van contacten met Polen.

Marechaussee mag komen van Bouterse

Leger staat ten dienste van Surinaamse regering

PARAMARIBO - De Surinaamse legerleider Desi Bouterse heeft er geen problemen mee als de regering in Paramaribo de Nederlandse marechaussee zou inschakelen om de grenzen te bewaken. "Be my guest" zal Bouterse dan zegggen. Hij is dan wel benieuwd naar de gevolgen. Volgens de legerbevelhebber is Suriname met zijn eigen structuren in staat de drugstransporten "voor een belangrijk deel" in te dammen.

Bouterse sprak vrijdag in de Memre Boekoe kazerne zijn manschappen toe tijdens een kennismakingsbezoek van de minister van Defensie Siegfried Gilds. De bevelhebber zei hierbij dat zijn leger ten dienste staat van de regering-Venetiaan. Bouterse heeft al diverse gesprekken gevoerd met president en opperbevelhebber Ronald Venetiaan en minister Gilds. "Ik heb gelukkig gezien dat er enorm veel ruimte is voor vruchtbare discussies", aldus Bouterse.

De bevelhebber hoopt dat het leger gauw als ontwikkelingsleger aan de slag kan en dat de wettelijke regelingen voor het Nationaal leger op korte termijn tot stand komen. Een concept hiervan zou bij de Nationale assemblee, het parlement, liggen. Gilds is de eerste burger die de functie van minister van Defensie bekleedt sinds Suriname een eigen leger heeft. Tijdens zijn ambtsperiode moet de grondwet gewijzigd worden met het gevolg dat de rol van het leger wordt teruggedrongen.

Gilds zegt zelf een "bufferfunctie" te vervullen. Hij moet samen met het leger het defensiebeleid van de regering uitvoeren, terwijl hij de militair-technische en personele problematiek van het leger moet vertalen naar regering en parlement toe. Gilds noemt zijn taak "zeer delicaat". De nieuwe minister van Defensie heeft het leger opgeroepen de uitdaging te aanvaarden om vreedzaam "met de democratie als ons voornaamste middel" de nationale eenheid te herstellen. Moed en verdraagzaamheid van de militairen zullen volgens Gilds een "doorslaggevende" rol spelen.

Akkoord SU-terugtrekking uit Estland

MOSKOU - De Sovjetunie en Estland hebben vrijdag een principeakkoord bereikt over terugtrekking van de Sovjettroepen uit de Baltische republiek, zo meldde het persbureau Interfax.

Naar in Tallinn van officiele zijde werd vernomen, zou de terugtrekking binnen twaalf maanden haar beslag kunnen krijgen en is afgesproken dat het schema voor de terugtrekking zal worden vastgelegd in een intergouvernementeel verdrag. Moskou erkende op 6 september de onafhankelijkheid van Estland, Letland en Litouwen.

Budapest:

Scherpere controle aan grens

BUDAPEST - Hongarije is vrijdag begonnen met een scherpere controle op het verkeer dat het land binnenkomt. Het wil er zeker van zijn dat buitenlanders geld bij zich hebben en dat die ook weer vertrekken. Dit meldt het persbureau MTI. Het land krijgt nogal wat Joegoslavische vluchtelingen binnen zijn grenzen die de wijk nemen voor de burgeroorlog in hun land.

Vervolg van pag. 1

bestanden vormt volgens de Nederlandse minister van Buitenlandse zaken, Hans van den Broek, de onopgeloste positie van de Servische minderheden in Slovenie en Kroatie. Vandaar dat dit probleem volgens hem eerst moet worden opgelost.

Ondertussen zette het Joegoslavische leger vrijdag zijn opmars voort met het doel Kroatie een volledige militaire nederlaag toe te brengen. Het opperbevel van de luchtmacht verklaarde in Belgrado dat zijn bommenwerpers hun taken "tot het einde" zullen uitvoeren. De uitvoering van de door Belgrado gekozen strategie werd spoedig duidelijk: De luchtmacht dreigde vrijdagochtend het Kroatische plaatsje Ilok 110 kilometer ten noordwesten van Belgrado plat te gooien, als de Kroaten niet uiterlijk om vier uur 's middags hun wapens zouden hebben ingeleverd. Twee uur voor het aflopen van het ultimatum zette het leger volgens het Joegoslavische persbureau Tanjug de aanval in op Ilok met behulp van tanks en zware artillerie.

KRITIEK

De Kroatische radio gaf vrijdag voor het eerst toe dat de militaire situatie voor de Kroaten kritiek is. In de al maanden omstreden Oostkroatische stad Vukovar hebben leger en Servische guerrillastrijders tot aan het centrum gevochten. Ook voor de kustplaats Dubrovnik leek de val ophanden. Zelfs de verwoesting van de historische binnenstad zou niet meer uit te sluiten zijn. Het Joegoslavische ministerie van Defensie beschuldigde de kroaten ervan dit oude centrum op te willen blazen, als zij zich zouden moeten terugtrekken.

Bij terugkeer in Zagreb zei de Kroatische president, Franjo Tudjman, vrijdag verheugd te zijn over het akkoord van Den Haag ondanks de aanvallen op Kroatie. "Het akkoord is een grote stap voorwaarts op het politieke front. De deelnemers zijn een staakt-het-vuren overeengekomen en wij kunnen verwachten dat dit wordt uitgevoerd. Dit [illegible] vanaf het [illegible] geloofde. Zelfs als degenen die de Kroatie binnenvallen doorgaan met hun agressie zal Kroatie vrij en onafhankelijk zijn". Terwijl hij sprak klonk het luchtalarm en viel voor het eerst sinds het vorige bestandsakkoord van 22 september het licht uit in de Kroatische hoofdstad.

De VS spraken vrijdag bij monde van woordvoerder Richard Boucher van het ministerie van Buitenlandse zaken in Washington een scherpe veroordeling uit van de machtsovername door Servie in het presidium. De VS "zullen geen besluit erkennen dat op deze basis tot stand komt en zullen evenals de EG geen uitkomst van de Joegoslavische crisis aanvaarden, die tot stand komt door gebruik van geweld".

Op dag viering Duitse eenheid:

Vijftien aanslagen op centra asielzoekers

HAMBURG - Een nieuwe golf van geweld tegen asielzoekende buitenlanders heeft donderdag een zware schaduw geworpen over de eerste dag van Duitse eenwording.

Alle oproepen van politici en kerken tot vreedzaam naast elkaar leven van Duitsers en buitenlanders ten spijt slingerden groepen jongeren in het Westen zowel als het Oosten van Duitsland brandbommen en stenen naar verblijven. Er kwam een Afrikaan om. Twee Libanese kinderen liepen zware brandwonden op, verscheidene volwassen buitenlanders lichte. Dit gebeurde in Dusseldorf, waar een brandbom in hun verblijf werd geslingerd. In Oost-Duitsland maakten neo-Nazi's een verblijf voor asielzoekers vrijwel met de grond gelijk binnen minuten nadat het was ontruimd. In totaal telde de politie van woensdagavond tot donderdagochtend vijftien aanslagen.

Hamburg was door de autoriteiten aangewezen als centrum voor de vieringsplechtigheden. Elk jaar fungeert een andere deelstaat als centrum en gastheer om te nationalistische accenten en Berlijns centralisme te voorkomen. De sfeer van de viering van het samengaan van Oost- en West-Duitsland een jaar geleden was echter eerder somber dan een van vreugde. Dit in tegenstelling tot de euforische viering in Berlijn een jaar geleden. Oorzaken zijn niet alleen de wassende vreemdelingenhaat, maar ook de grote werkloosheid in de nieuwe deelstaten van het Oosten. 's Ochtends werd in Hamburg ook een krans gelegd bij een monument ter herdenking van de slachtoffers van de concentratie- en vernietigingskampen van de Nazi's.

Kinderen en guerrilla

■ *SAN JOSE LAS FLORES - Hedendaagse oorlogen gaan lijken op gruwelijk kinderspel. Dat bleek in de eerste Golfoorlog, het blijkt onder meer ook in de guerrillastrijd in Midden Amerika. Kinderen wennen aan de oorlog en nemen op jeugdige leeftijd al dienst bij ondergrondse bewegingen. De vierjarige Martin ziet men hier in gesprek met tiener-guerrilleros in het gebied van San Jose las Flores, op honderd kilometer van de hoofdstad San Salvador. Martin verzekerde bij die gelegenheid dat hij niet meer bang is voor het schieten. En als er werkelijk gevochten wordt duikt hij onder bed. In dit Salvadoraanse stadje wonen vijfhonderd kinderen; de meerderheid ervan is oorlogswees...*
(AFP-satellietfoto)

Ook overleg over verdrag collectieve veiligheid

Twaalf Sovjet-republieken eens over economische samenwerking

ALMA ATA - Leiders van twaalf Sovjetrepublieken (de oude vijftien republieken minus de Baltische staten) hebben dinsdag in Alma Ata een communique ondertekend, waarin de dringende noodzaak wordt erkend dat er een akkoord voor economische samenwerking moet komen. Dit is bekendgemaakt door de president van Kazachstan, Noersoeltan Nazarbajev, aldus het Sovjetpersbureau TASS.

Acht republieken, Rusland, Oekraïne, Wit-Rusland, Oezbekistan, Kazachstan, Tadzjikistan, Kirgizië en Toerkmenië, hadden eerder al bekendgemaakt dat zij de tekst van het economische akkoord voor 15 oktober zullen ondertekenen. Georgië, Armenië, Azerbajdzjan en Moldavië verklaarden zich in principe ook voor een akkoord en ondertekenden het communique, maar van de drie Baltische staten was dinsdag in Alma Ata alleen Letland vertegenwoordigd, dat het communique niet ondertekende maar "zich het recht voorbehoudt aan het verdrag deel te nemen als geassocieerd lid", aldus Tass.

Het sluiten van een economische overeenkomst is de eerste stap van de republieken om de unie na de mislukte coup van augustus door conservatieve communisten - en het daarmee gepaard gaande machtsverlies van het Kremlin - in een nieuwe vorm voort te zetten.

De Oekraïense vertegenwoordiger Vladimir Grinjov zei overigens er niet zeker van te zijn dat het Oekraïense parlement het akkoord zal ratificeren. De Oekraïne, de op een na machtigste Sovjetrepubliek, heeft eerder al laten weten dat zij bedenkingen heeft over het ondertekenen van een economisch pact en dat zij geen deel uit wil maken van een toekomstige politieke unie.

De republieken van de Sovjetunie bestuderen op het ogenblik ook een ontwerp voor een "verdrag voor collectieve veiligheid", waarin in artikel 5 wordt bepaald dat een aanval tegen een van hen zal worden beschouwd als agressie tegen allen. Het ontwerpverdrag, dat 24 artikelen omvat, werd dinsdag voorgelegd aan een groep van ongeveer negentig afgevaardigden van acht republieken die in het Kremlin bijeen waren ter voorbereiding van de opening volgende week dinsdag van de nieuwe Opperste Sovjet, het Sovjetparlement.

De Sovjetunie stormt ondertussen af op een inflatie die dit jaar enkele honderden of misschien zelfs wel duizenden procenten gaat bedragen. Dat blijkt uit uitspraken van een van de topleden van de staatsbank Gosbank, die dinsdag zijn gepubliceerd. Gosbank heeft alleen al in augustus bijna net zoveel geld in omloop gebracht als in heel 1990. Dat heeft Arnold Boylukov, vice-president van Gosbank, verklaard tegenover de vakbondskrant Trud. "Dit is de weg naar een ramp. Hoe meer geld we in omloop brengen waarvoor geen goederen kunnen worden gekocht, des te eerder zullen we in armoede geraken. Uiteindelijk zal de hyperinflatie de economie ontwrichten", aldus Boylukov.

In China autodieven geëxecuteerd

BEIJING - In de Chinese provincie Hainan zijn onlangs zestien autodieven terechtgesteld. Dit meldt een Engelstalige krant.

De veroordeelden stalen ingevoerde auto's en motorfietsen van in het buitenland wonende Chinezen die in de speciale economische zone van de provincie investeerden, zo schrijft de Legal Daily. De mannen zijn eind september in een openbaar proces veroordeeld in de provinciehoofdstad Haikou. Het vonnis is direct voltrokken.

Uitbreiding nederzettingen in Gazastrook

■ *NEVE DEKALIM - De joodse nederzetting Neve Dekalim in de Gazastrook wordt uitgebreid. Ondanks de Amerikaanse druk het nederzettingen-beleid op een laag pitje te zetten met het oog op de komende vredesconferentie voor het Midden Oosten. Er wordt druk gewerkt aan de bouw van nieuwe woningen in deze nederzetting.*

Heli beschoten in Joegoslavië

DEN HAAG - Opnieuw is een Alouette-3-helikopter van de Nederlandse luchtmacht in Joegoslavie beschoten. Het incident deed zich vrijdagmiddag om vier uur voor in de buurt van de Kroatische hoofdstad Zagreb. Het toestel was op weg naar het vliegveld van deze stad. De helikopter werd niet geraakt en er deed zich geen persoonlijke of materiele schade voor, aldus een woordvoerder van het ministerie van Defensie in Den Haag.

Iraks verzet: executie na recente onthullingen

Verrassingsinspectie door team VN-experts

BAGHDAD - Een delegatie wapendeskundigen van de Verenigde Naties heeft dinsdag een "verrassings-inspectie" uitgevoerd in Irak, direct na haar aankomst. Dit heeft de leider van het team, de Amerikaan Douglas Englund, meegedeeld.

De delegatie die bestaat uit zestien deskundigen, moet nog worden aangevuld met vier of vijf leden en gaat gebruik maken van drie helikopters van de VN. Zij moet in het westen van Irak 28 vaste lanceerinrichtingen voor Scud-raketten vernietigen en, eventueel, het 52,5 meter lange superkanon. Het team arriveerde dinsdagmiddag op de luchthaven van Habbania, zestig kilometer ten westen van Baghdad, en is onmiddellijk naar een niet bij naam genoemde lokatie gegaan. Dit onderzoek heeft geen "behoorlijke resultaten" opgeleverd, aldus England.

Volgens een Iraakse oppositieleider, ayatollah Mohammad Taghi Moudaressi van de Organisatie van Islamitische actie, heeft president Saddam Husayn opdracht gegeven tot de executie van degene die verantwoordelijk is voor het Nucleaire documentatiecentrum waar vorige week door een VN-delegatie documenten in beslag zijn genomen. De man zou in de ogen van de Iraakse leider de documenten niet goed hebben verstopt, aldus Moudaressi, die daaraan toevoegde dat al de functionarissen van het centrum in staat van beschuldiging zijn gesteld.

Sikhs doden familieleden politie-agenten

NEW DELHI - Militante Sikhs hebben vrijdag zes familieleden van een Indiase politieman gedood. Dit meldt het persbureau UNI.

In september zijn meer dan negentig familieleden van politiemensen gedood door Sikh-activisten die een onafhankelijk land willen in de Noordindiase staat Punjab. Dat land noemen zij Khalistan, het land van de zuiveren. Het politiekorps in Punjab, waartoe veel Sikhs behoren, staat vooraan in de strijd tegen de militanten. De leden ervan vormen een belangrijk doelwit in de al tien jaar durende campagne voor Khalistan.

Explosies in Karachi

ISLAMABAD - In de Pakistaanse havenstad Karachi zijn zaterdag gelijktijdig enkele bommen ontploft die waren geplaatst bij regeringsgebouwen. Nog onduidelijk is om hoeveel bommen het gaat. Sommige berichten spreken van twee ontploffingen, andere van vier. Volgens het persbureau PPI kwamen bij de explosies minstens twee mensen om het leven. Vele tientallen mensen werden gewond. Na de ontploffingen brak er op straat paniek uit. Deze situatie verergerde toen de politie traangas gebruikte om grote groepen belangstellenden te verdrijven.

CVSE bijeen over Joegoslavië

PRAAG - De Conferentie over Veiligheid en samenwerking in Europa (CVSE) komt donderdag in Praag in het kader van het CVSE-crisisbeheersings-mechanisme bijeen om de ontwikkelingen in Joegoslavie te bespreken.

Dat heeft het secretariaat van de CVSE in de Tsjechoslowaakse hoofdstad vrijdag bekendgemaakt. De bijeenkomst is de vierde spoedzitting sinds eind juni Slovenie en Kroatie besloten zich af te scheiden van de Joegoslavische federatie. Hoge ambtenaren uit de 38 CVSE-lidstaten voeren donderdag op initiatief van Duitsland, de huidige voorzitter van de CVSE, besprekingen om een oplossing te vinden voor de crisis in Joegoslavie. Tot heden toe bepaalde de CVSE zich tot steun- betuiging aan het streven van de EG om vrede te bereiken in Joegoslavie.

China ontvangt preside[...] van Noord Korea groot[...]

BEIJING - De Noordkoreaanse president Kim Il Sung is vrijdag met een enorm vertoon in de Chinese hoofdstad Beijing ontvangen voor een officieel staatsbezoek van tien dagen. Het bezoek moet de solidariteit en broederschap tussen de twee communistische landen onderstrepen, maar ook de economische samenwerking bevorderen.

Aan boord van een speciale trein kwam "de grote leider" uit Pyongyang aan o[...] centraal station van Be[...] waar hem een buitenge[...] ontvangst te wachten [...] Kim was in juni 198[...] voor een staatsbezoe[...] China, in september [...] ondernam hij een ge[...] reis naar de Chinese [...] Shenyang, vlak bij de N[...] koreaanse grens.

Van Chinese zijde ze[...] zich te verheugen ove[...] bijzondere relatie" die d[...] landen verbindt terw[...] Noordkoreaanse leider [...] wees dat het bezoek aa[...] land "dat in de hele w[...] uitgebreide contacten [...] plaatsheeft in het kade[...] "frequente gedachten[...] lingen tussen ouders".

Brussel, Parijs trekken deel para's terug uit Zaïre

BRUSSEL - Belgie trekt een deel van zijn paracommando's terug uit Zaire. Het gaat om een eenheid van ongeveer 140 militairen die dit weekeinde naar huis terugkeren, zo is vrijdag besloten op de wekelijkse ministerraad in Brussel.

Belgie volgt daarmee het Franse voorbeeld. Parijs maakte vrijdag eveneens bekend dat in totaal 450 para's naar hun bases in de Centraalafrikaanse republiek en Tchad worden teruggetrokken. Er blijven daarmee nog ongeveer 350 Franse para's achter in de hoofdstad Kinshasa. Volgens de Belgische minister van Defensie, Guy Coeme, zullen de negenhonderd Belgische para's die voorlopig in Zaire blijven, instaan voor de evacuatie van de Belgen die het land willen verlaten en zorgen voor bescherming van hulpkonvooien. Tot op heden zijn ongeveer 4.700 van de ruim tienduizend in Zaire wonende Belgen vertrokken.

Ex-Stasi-chef weer vrij

KARLSRUHE - M[...] Wolf, die tientallen jar[...] spionagedienst van de [...] gere DDR, Stasi, geleid [...] is weer op vrije voete[...] moet een borgsom [...] 250.000 mark betale[...] heeft de hoogste rech[...] van Duitsland v[...] bepaald.

Wolf is vrijgelaten om[...] "zeer beperkte mogelijk[...] heeft" om in het buite[...] te wonen. Er zijn n[...] voorwaarden gesteld a[...] bewegingsvrijheid. Zo [...] hij zijn woonplaats nie[...] laten en hebben de a[...] teiten hem verboden c[...] op te nemen met med[...] kers van de spionage[...] van de voormalige DD[...] de ruim twintig jaa[...] Wolf de buitenlandse [...] nage van het ministeri[...] Staatsveiligheid van d[...] (Stasi) coördineerde, s[...] hij er in de bondsrep[...] veel politieke schade [...] brengen.

Palestijns-Israëlische leider: Baker bepaalt wie hij ontvangt

Arafat: uitspraken van Bush brengen vrede dichterbij

ALGIERS - PLO-leider Yasir Arafat heeft vrijdag gezegd dat opmerkingen van de Amerikaanse president, George Bush, over Palestijnse rechten de vrede in het Midden-Oosten dichterbij brengen. De vooruitzichten voor de Midden-Oosten-conferentie zijn verbeterd, aldus Arafat in Algiers op de bijeenkomst van de Palestijnse Nationale raad (PNC), het PLO-parlement in ballingschap. Een vooraanstaande Palestijn uit bezet Israëlisch gebied legde er nog eens de nadruk op dat het niet Israël is waar men bepaalt met welke Palestijnen de Amerikaanse minister James Baker praat.

Een naaste medewerker van Arafat, Bassam Abu Scharif, zei vrijdag op een persconferentie dat een meerderheid van de PNC-leden voor Palestijnse deelname aan de conferentie is. In een toespraak tot de PNC zei Arafat dat Bush in een ontmoeting met de Marokkaanse koning Hassan voor het eerst heeft gesproken van "de politiek legitieme rechten van de Palestijnen". Dit zou voor het eerst sinds het vertrek van Jimmy Carter zijn dat een Amerikaanse president refereert aan de Palestijnen als een volk.

TWEE PUBLIEKEN

Bush zou ook verzekerd hebben dat de vredesconferentie, die voor volgende maand op het programma staat, zich zal baseren op alle resoluties van de Verenigde Naties, ook die over joodse nederzettingen in bezet gebied, over de status van Jeruzalem en over compensatie. "Dat vergroot de kans op vrede", aldus Arafat. Een deel van de Palestijnen in Algiers verlangt echter ook schriftelijke toezeggingen van de Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken, James Baker, over de nederzettingen en Jeruzalem.

De uitspraak donderdag van Bush dat zijn opmerkingen tegenover koning Hassan geen verandering van het Amerikaanse beleid inhouden, werd door een hoge PLO-vertegenwoordiger weggewuifd. Volgens hem is de laatste uitspraak een gevolg van het feit dat Bush voor twee verschillende publieken spreekt, voor de Palestijnen en voor Israël.

Premier Yitzhak Shamir van Israël "kan de Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken niet dicteren met wie hij moet praten". Dit heeft Faisal Al-Husseini, een gematigde Palestijnse leider, vrijdag in Londen gezegd. Hij sprak tegen dat hij met Hanan Ashrawi naar Algiers is geweest waar de Palestijnse Nationale raad, het parlement in ballingschap van de Palestijnen, vergadert.

Als het aan de eerste minister van Israël ligt zijn Husseini en Ashrawi niet welkom als vertegenwoordigers van de Palestijnen op de vredesconferentie die de Verenigde Staten in oktober willen beleggen. Zij traden op als leiders van een groep Palestijnen uit bezet gebied die het afgelopen half jaar zeven keer met minister Baker heeft gesproken. "Het is een kwestie van de Amerikanen of Baker met de twee Palestijnen praat, maar het is op voorhand duidelijk dat die mensen bij de onderhandelingen namens niemand spreken", aldus de Israëlische premier voor de legerradio.

Samenwerking bekrachtigd

SAN CRISTOBAL - *President Carlos Andres Perez van Venezuela (rechts) omarmt als gastheer zijn Colombiaanse ambtgenoot Cesar Gaviria (links). Deze Venezolaans-Colombiaanse top werd gehouden bij gelegenheid van het ondertekenen van een aantal samenwerkingsverdragen.* (AFP-satellietfoto)

***

FIRST Pacific in Hongkong, die 60,5 procent in het handelshuis HAGEMEYER bezit, keert een interimdividend van 0,03 Hongkong-dollar over 1991 uit in de vorm van een scrip of contanten. Vijfendertig scrips geven recht op een nieuw aandeel.

***

De GRIEKSE luchtvaartmaatschappij OLYMPIC Airways heeft bij het Europese luchtvaartconsortium Airbus twee vliegtuigen besteld van het type A300-600r. Daarnaast nam de maatschappij een optie op nog eens twee toestellen van hetzelfde type.

FAILLISSEMENT

DUTCH CARIBBEAN WINDMILL N.V.

Bij beschikking van de E.A. Heer Rechter Commissaris in opgemeld faillissement is bepaald: dat

de verificatie vergadering

welke oorspronkelijk was vastgesteld voor 11 oktober 1991, thans zal worden gehouden op

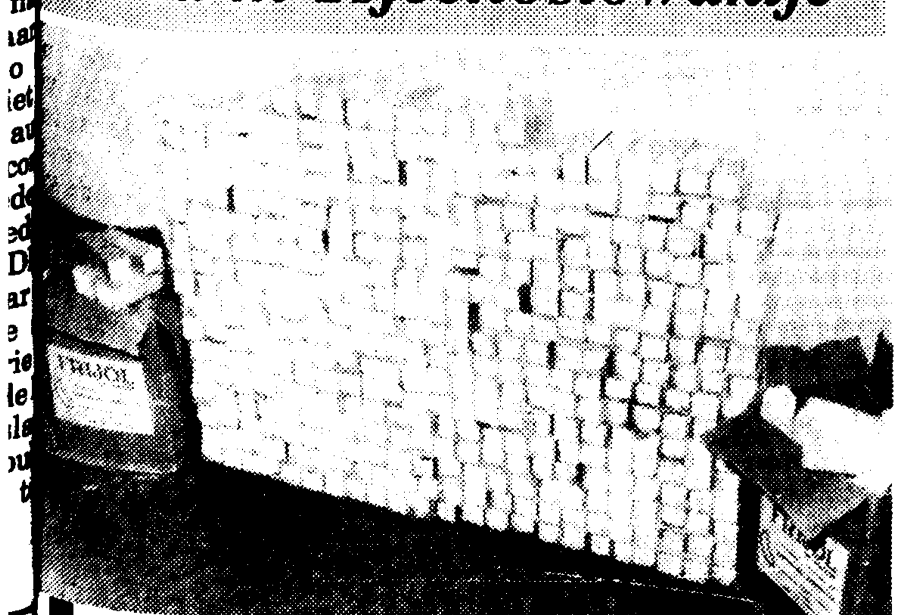
vrijdag 8 november 1991, te 8.00 uur 's morgens

in één der zalen van het Stadhuis aan het Wilhelminaplein 4, alhier.

A.J. Theeboom, curator.

Advocatenkantoor Theeboom, Hellmund & Van de Laarschot
Pietermaalplein 12.
Tel.: 611339 - 611651
Fax.: 611685 - 615877

Coca in Tsjechoslowakije

PRAAG - *In oost Bohemie in Tsjechoslowakije hebben de douane beslag op een partij van 98 kilogram zuivere Colombiaanse cocaïne. Het zag er allemaal uit als onschuldige pakjes met kaarten. De waarde van de cocaine op straat wordt geschat op tien miljoen dollar.* (AFP-satellietfoto)

WASHINGTON - Het nucleaire programma van Irak is "veel omvangrijker" dan tot nu toe werd aangenomen, zo blijkt uit documenten die door het inspectieteam van de Verenigde Naties in Baghdad zijn aangetroffen. Dit heeft Brent Scowcroft, de veiligheidsadviseur van de Amerikaanse president George Bush verklaard.

Dank zij deze documenten kunnen we de omvang van het nucleaire programma van Irak bepalen en klaarblijkelijk is het veel belangrijker dan wij tot nu toe hebben geweten", zei Scowcroft in een interview met het Amerikaanse televisiestation NBC. De documenten geven "een goed idee" van de dimensie van het Iraakse kernwapenprogramma, aldus de veiligheidsadviseur die overigens zelf nog geen enkel stuk onder ogen heeft gehad.

De zesde missie van de nucleaire deskundigen van de VN is zondag zonder incidenten verlopen, zo verklaarde het hoofd van het team, de Amerikaan David Kay. Zij inspecteerden zondag nucleaire installaties in de regio-Baghdad.

Pankin: dramatisch

NEW YORK - *De Sovjet-minister van Buitenlandse zaken van de Sovjetunie Boris Pankin heeft aangekondigd dat zijn land dramatisch zal reageren op een nucleaire ontwapening door de Verenigde Staten. Pankin reisde na zijn bezoek aan het hoofdkwartier van de Verenigde Naties door naar Praag.* (AFP-satellietfoto)

Marihuana, vleermuizen en hagedissen te koop

PHNOM PENH - Een straatverkoopster sorteert een stapel marihuana bij de Toul Tom Pong markt waar het publiekelijk wordt verkocht samen met andere traditionele Cambodjaanse kruiden en specerijen alsook gedroogde vleermuizen en hagedissen. De gangbare prijs voor een kilo marihuana is ongeveer een Amerikaanse dollar.

Indonesisch militair toestel stort neer in woonwijk

JAKARTA - minstens 180 mensen zijn om het leven gekomen toen een militair transportvliegtuig van de Indonesische luchtmacht zaterdag neerstortte op een gebouw in de hoofdstad Jakarta. Dit hebben journalisten ter plaatse gezegd.

Een functionaris van de officiele Indonesische reddingsorganisatie bevestigde dat een hercules c-130 van Amerikaanse makelij was neergestort, maar kon geen cijfers verstrekken over aantallen slachtoffers.

Een politiewoordvoerder verklaarde dat het toestel veel passagiers, waarschijnlijk luchtmachtpersoneel, vervoerde toen het neerstortte. De hercules raakte een gebouw en kwam neer in een zuidelijke buitenwijk van Jakarta. De militairen keerden terug uit Bandung waar zij de viering hadden bijgewoond van de dag van het leger. Of er behalve militairen ook burgers om het leven zijn gekomen is eveneens onduidelijk.

***

Het VS-staalconcern ARMCO heeft een definitieve overeenkomst gesloten voor de overneming van producent van edelstaal Cyclops Industries voor 156 miljoen dollar. De huidige topman van Cyclops, James Will, krijgt na de fusie de leiding bij Armco.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
CENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
Openingstijden voor het publiek: maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(Openingstijden voor lezers) woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 18.30 uur.

SERVICE CLUBS
Informatie H. van Bommel, tel.: ... woensdag 12.00 uur - Restaurant ...

ACADEMIA DI ARTE BONAIRE (Kaya ...): openingstijden: maandag t/m ... van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): ... op vrijdag van 20.00-24.00 uur; ... van 12.00-24.00 uur.

... openingstijden Stichting ... i.v.m. ... van de kaarmeester zal tot ... uitsluitend op donderdagen en ... gesloten en gekeurd worden.

KERKDIENSTEN
... Kralendijk: ... t/m zaterdag om 18.45 uur; ... om 08.00 en 19.00 uur.
... Antriol: ... t/m zaterdag om 19.30 uur; ... om 08.00 en 18.00 uur.
... Rincon: ... t/m zondag om 19.30 uur.

... BEZORGING doorgeven aan ... E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 8.

Horwath & Horwath-rapport:

Bonaire wacht stevige concurrentie

KRALENDIJK — Volgens het rapport van Horwath & Horwatch (H&H), dat werd gefinancierd door de Europese Gemeenschap (EG) en een studie betreft over de mogelijkheden en onmogelijkheden in het Bonaireaanse toerisme, blijkt de meerderheid van de Europese touroperators enigszins bekend met het eiland en de mogelijkheden die de onderwaterwereld biedt. Vrijwel niemand wist volgens H&H buiten de watersportactiviteiten nog iets positiefs op te noemen. Volgens het rapport een braakliggend terrein en H&H wijst op de mogelijkheden die er liggen in Nederland, Duitsland, Italië en Zwitserland.

In het rapport merkt H&H op, dat Europa wel degelijk een potentiële markt voor het Caribisch gebied is. Men is vanuit de 'oude wereld' op zoek naar nieuwe mogelijkheden en een uitbreiding van de mogelijkheden die door de reisbureaus wordt aangeboden. Nu de populaire eilanden steeds drukker zijn geworden, zoekt de gewone als de meer bereisde toerist een nieuwe bestemming. Meestal gaat dan de voorkeur uit naar kleiner en minder bekende bestemmingen.

Wel heeft H&H opgemerkt, dat het oordeel van de Europese reisorganisaties zeker niet onverdeeld en overwegend positief was. De meesten zijn zelfs van mening, dat er in de regio een aantal eilanden is, die beduidend meer te bieden heeft dan Bonaire. Bovendien zijn ze vaak beter te bereiken en veel beter ontwikkeld in toeristische en andere sectoren. H&H merkt op, dat Bonaire — zeker voor bestemmingen vanuit Latijns-Amerika en de westkust van de Verenigde Staten — tot de duurste eilanden behoort. Voor wat het zuidelijk deel van het Caribisch gebied betreft, is H&H van mening dat Bonaire minstens evenveel te bieden heeft als Curaçao.

De vele gesprekken die H&H heeft gevoerd met de diverse instanties in Europa hebben vel wat pluspunten opgeleverd. Hoewel er ook een groot aantal minpunten naar voren werden gebracht. Voor Europeanen is het bij voorbeeld van belang dat op Bonaire gedurende het hele jaar goed weer is, terwijl het eiland bovendien buiten de — gevreesde — orkaanroute ligt. De duikfaciliteiten zijn uitstekend en bovendien is het eiland politiek stabiel. De bevolking wordt in het algemeen als vriendelijk ervaren.

AANTREKKELIJKHEID

Overigens dient Bonaire volgens H&H alert te zijn en te blijven, want ook andere eilanden willen zich exploiteren. Voor Bonaire wordt van belang geacht dat het eiland voorlopig op zijn minst het huidige marktaandeel zal behouden. Het aangeboden pakket zal echter veel meer gevarieerd moeten worden. De aantrekkelijkheid van de Europese markt is, dat veertig tot vijftig procent van de vakanties wordt gehouden in een voor Bonaire rustig zomerseizoen.

De bestedingen voor de vakanties zijn relatief hoog. Bedragen van vijftienhonderd tot 2500 dollar voor een zomervakantie worden in Nederland en Duitsland tamelijk makkelijk op tafel gelegd. Soms lopen de bedragen wel op tot vijfduizend dollar voor een wintervakantie. Vakanties met meer dan twee bestemmingen zijn ook in en vormen rond vijftien procent van het totaal. De gemiddelde verblijfsduur van de Europese gast is volgens H&H veertien dagen. Vakanties van één week worden door H&H in dit kader zelfs zeldzaam genoemd.

Het rapport wijst er ten overvloede op, dat Europa voor Bonaire een uiterst voordelige markt is, waar het eiland onmogelijk aan voorbij mag gaan. Wel is er een zekere inspanning nodig om het gebied te veroveren. Belangrijk is echter de bereikbaarheid van Bonaire. Inmiddels al een aanzienlijke verbetering met de wekelijkse KLM-vlucht, maar niet alleen op dat gebied is er een gebrek. Het is ook de voorlichting die in Europa gegeven moet worden. Met name reisbrochures.

Ook zal het reislustige publiek volgens H&H bekend gemaakt moeten worden met de huidige toeristische mogelijkheden die Bonaire biedt. Advertenties gericht op de reiswereld zullen de toegankelijkheid van Bonaire wellicht vergroten, maar zullen volgens H&H geen vraag creëren. Advertenties op het publiek gericht zullen evenmin effect hebben als niet tevens gezorgd wordt dat de toegankelijkheid tot Bonaire verbetert. Beide methoden dienen derhalve op elkaar afgestemd te zijn, aldus het advies van H&H.

The Point at Bonaire opent deuren in december

KRALENDIJK — Op een wat verrassende manier verklaarde gedeputeerde van toerisme Ramoncito Booi dat Hotel The Point at Bonaire de deuren zal openen vóór het hoogseizoen. Tijdens de behandeling van het toerisme gewaarde Booi te gokken op de maand december.

Zoals bekend, zou de opening vorig jaar in november een feit zijn, maar een enorme vertraging in de bouw ontstond toen investeerder Robert Parker in liquiditeitsmoeilijkheden kwam. Het vreemde is echter, dat het hotel al voor een zeer groot gedeelte klaar is. Uit betrouwbare bron vernam de Amigoe dat zelfs meer dan negentig procent van de werkzaamheden is verricht. De laatste maanden zijn er trouwens weer enige activiteiten te bespeuren en wordt de toegangsweg naar het hoofgebouw aangelegd.

In de laatste raadsvergadering over het toerisme vroeg men naar Avelino Cecilia (PDB) naar de vorderingen van een project dat hij zelf mislukt noemde. Gedeputeerde Booi beaamde dat ook het BC had begrepen dat er enige problemen waren rond het hotel. Toch verzekerde Booi dat Robert Parker daarvan het BC nimmer op de hoogte heeft gesteld. In de loop van de komende week echter zal het BC meer informatie ontvangen, zei Booi. Indien zou blijken dat die informatie negatief is, dan zal er onmiddellijk een afdelingsvergadering belegd worden, verzekerde gedeputeerde Booi.

Ramoncito Booi:

Bonaire niet gebaat bij massa-toerisme

KRALENDIJK — "Het Bestuurscollege heeft gekozen voor een toerisme dat is gebaseerd op kwaliteit en niet op kwantiteit. De toeristische attractie van het eiland is in de eerste plaats de bevolking, haar vriendelijkheid trekt de toerist aan", aldus gedeputeerde van toerisme Ramoncito Booi tijdens de Eilandsraadsvergadering.

Daarnaast wenst de gedeputeerde echter wel dat er alle aandacht blijft voor de ecologie van het eiland, de geschiedenis, cultuur en uiteraard ook voor het leven onder water.

Booi: "De rust die ons eiland uitstraalt, heeft een positief effect op de toerist. Daarom pleit ik er voor dat Bonaire zal blijven zoals het nu is. De vriendelijkheid en de rust zijn immers juist de aantrekkelijkheden van ons eiland".

De gedeputeerde ziet geen heil in het massaal aantrekken van toerisme. "Hij heeft de nadelen daarvan in andere landen geconstateerd. De groep waar Bonaire naar de mening van de gedeputeerde op moet mikken, is van hogere kwaliteit. Een van de redenen die de gedeputeerde daarvoor gaf is ook het gebrek aan infrastructuur voor massa-toerisme.

Het kwaliteitstoerisme zal bestaan uit duikers en dat houdt in, dat het eiland zorg moet dragen voor het behoud van de rifformaties. Daarmee volgt Booi een aanbeveling op van drs. Tom van het Hof, die voorstelde om bepaalde gedeeltes af te sluiten sodat de koralen en riffen zich kunnen herstellen.

Ten slotte vond gedeputeerde Booi dat ook het lokaal vervaardigen van souveniers meer gepromoveerd moet worden. Zoals bekend, was er op het eiland al een aardige industrie opgebouwd door de Fundashon Arte i Industria. Verschillende smaakvolle en minder smaakvolle artikelen werden gemaakt uit brazilhout en black coral. De stichting was namelijk de enige instantie die 'black coral' mocht vissen ter verwerking voor de toeristenindustrie.

Uitbreiding personeel TCB

KRALENDIJK — Hoewel het aantal personeelsleden van de Tourism Corporation Bonaire (TCB) nu op de vinger van een hand te tellen is, zal dat in de toekomst veranderen. Volgens gedeputeerde van toerisme Ramoncito Booi ligt het in de bedoeling dat de TCB door tien tot twaalf personen bemand zal worden.

Paboso-voorzitter Abdul:

"Participatie werknemer economische ontwikkeling"

KRALENDIJK — Minder geheimzinnigheid, vrijheid van meningsuiting, vrijheid van pers en vrij te zijn van vrees voor de overheid zijn voor Paboso de ingrediënten om een bestuursmacht te controleren. Paboso-voorzitter Ewald Abdul vindt opbouwende kritiek heel gezond. Hij wijst erop, dat bestuurders ... mensen werken en reizen met het geld van de bevolking.

... zijn woorden wat ... toe te lichten zegt ... dat positieve kritiek ... aan de ontwikkeling van het eiland. Daarom ... hij dat de burger zijn ... moet kunnen uiten ... bang te zijn dat er ... represaillemaatregelen ... worden. Volgens ... de Partido Bonairiano Sosial (Paboso) een ... die niemand in de weg ... voor het verkrijgen van ... levensvoorwaarden. ... min is de Paboso ... het aantrekken ... buitenlandse investeer... plaatsen door buitenlandse krachten worden ingenomen. Dat is een gevolg van de betere opleiding die deze mensen hebben. De Paboso vindt het evenwel de plicht van de overheid om te zorgen dat de lokale bevolking voorbereid wordt om bepaalde taken over te nemen wanneer de positieve economische ontwikkeling zich voortzet.

Ewald Abdul wijst erop dat de grootste groep werklozen gevormd wordt door jongeren tussen negentien en dertig jaar. Dat betekent dat de aandacht steeds op deze situatie gericht moet blijven. Niet alleen de aandacht van de overheid, maar ook van de vakbonden, de werkgevers, de K.v.K. en de onderwijssectoren.

... kkelijk zegt Abdul ... dat elke investeerder ... regels moet houden ... moet weten waar ... grenzen liggen. Onder ... het oog op het ... "Het is niet voor ... dat wij een beroep doen ... overheid om de verbetering ... een raffinaderij ... te bestuderen. En ... uit oogpunt van ... maar evenzeer ... oog op de werkgelegenheid.

... Abdul waren er ... verlopen jaar elfhonderd ... voor een werkvergunning. De aanvragers ... aanvoordigen 35 verschillende nationaliteiten. De ... volgens de Paboso ... waar de overheid ... eventuele vestiging ... raffinaderij de gekwalificeerde werknemers vandaan ... halen. Een tweede ... van de politieke partij ... komende economische ontwikkeling van het ... bestemd is voor de ... bevolking dan wel voor ... die van buiten aangetrokken ... worden.

"Ook in dit geval ... bestuurders een ... visie moeten tonen ... op het feit dat zij ... jaar door de bevolking ... gekozen". De Paboso-voorzitter wijst erop dat ... veel arbeids...

Enorm begrotingstekort in SU

MOSKOU - Het begrotingstekort van de Sovjetunie loopt gigantisch uit de hand. Gemeten naar de officiele koers van de roebel zou het tekort eind dit jaar uitkomen op omgerekend Nf 570 miljard, zo blijkt uit uitspraken van vrijdag van Vladimir Rajevski, viceminister van financiën. Dat bedrag is al f 150 miljard groter dan de raming die Rajevski drie weken geleden naar buiten bracht.

De EFFECTENHUIZEN in de VS hebben in het tweede kwartaal van dit jaar gezamenlijk een winst behaald van 859 miljoen dollar. Dat is 84 procent meer dan in het tweede kwartaal van 1990. In het eerste kwartaal van dit jaar bedroeg de winst 957 miljoen dollar.

***

Het VS-effectenhuis SALOMON BROTHERS staan mogelijk nieuwe sancties van de overheid te wachten. Ditmaal gaat het om onregelmatigheden op de wisselmarkten, waar op het ogenblik een onderzoek naar loopt. Eerder kwam Salomon in een kwaad daglicht te staan vanwege manipulatie van de handel in schatkistpapier.

***

De SPAANSE economie moet in 1992 met 3,5 procent groeien, waarbij de inflatie tot vijf procent op jaarbasis beperkt moet blijven. Dat blijkt uit de vrijdag gepresenteerde ontwerpbegroting. Dit jaar groeit de economie van Spanje met drie procent. De gemiddelde prijsstijging voor het komende jaar wordt door analisten geschat op zes procent.

Gijsbertha: te weinig informatie

KRALENDIJK — Het fractielid van de Paboso, Rodger Gijsbertha, acht de informatie die de toeristen krijgen over de mogelijkheid van het eiland onvoldoende. Het door het departement van onderwijs uitgegeven en door dr. Jan de Hartog geschreven boekje 'Short History of Bonaire' is volgens het Paboso-lid niet meer verkrijgbaar. Juist daarin echter werd gesproken over de Bonaireaanse cultuur en geschiedenis.

Wel attendeert Gijsbertha erop dat op enkele toeristische plekjes op initiatief van de OKSNA enkele betonnen platen zijn opgesteld waar wat informatie staat geschreven. Dat is onder andere bij de grotten van Onima, de indianengrotten en de slavenhutjes.

Hoewel het inderdaad een vorm is om informatie te geven, is Gijsbertha toch niet erg gelukkig met de vorm die gekozen is. Hij vindt niet alleen dat de betonnen aanduidingen weinig bijdragen aan de sfeer die er ter plaatse heerst, maar de noodzakelijke informatie is nog steeds niet op de betonnen tafels aangebracht. Bovendien acht Gijsbertha het ook belangrijk, wat er precies aan informatie gegeven zal worden. Hij eist in ieder geval dat het juiste informatie zal zijn.

Gijsbertha: "Er is in het verleden wel eens gesproken over een cursus voor taxichauffeurs. Zij zijn na de Immigratie en de douane de eerste personen op het eiland waar de toerist mee in aanraking komt". Naar de mening van Gijsbertha is het echter bij een plan gebleven. Hij hoopt wel dat er cursussen gegeven zullen worden en met name in enkele talen, sodat de chauffeurs in staat zijn met de toeristen te converseren. Een belangrijke cursus vindt Gijsbertha ook de informatie over cultuur en historie van het eiland. Die kan dan door verteld worden aan de toeristen.

In eerste instantie zal getracht worden om de personen lokaal aan te trekken. Mocht dit problemen opleveren — in verband met de opleiding die voor bepaalde functies is vereist — dan kunnen ook krachten van buiten het eiland in aanmerking komen.

***

NMB POSTBANK groep heeft een kantoor geopend in de Hongaarse hoofdstad Budapest. De Nederlandse financiele instelling is de eerste die een bankvergunning heeft gekregen van de Hongaarse autoriteiten om een volledige dochteronderneming in het Oosteuropese land te openen. NMB Postbank telt nu 55 vestigingen in 33 landen.

MENSEN

■ *Een employee van de Red Baron antiekwinkel in Atlanta, Kevin Foley poetst hier de allereerste gitaar van Elvis, die vandaag onder de hamer gaat. Naar verwachting zal het instrument, een 1942 Martin gitaar voor vijf miljoen dollar van de hand gaan. Presley gebruikte het instrument bij het opnemen van zijn eerste hit "That's all right".*

Grootste anti-rook campagne in VS

De grootste **anti-rookcampagne** uit de Amerikaanse geschiedenis moet de komende zeven jaar 1,2 miljoen mensenlevens redden. Dat heeft de Amerikaanse regering vrijdag bekendgemaakt aan het begin van de campagne die 135 miljoen gulden gaat kosten.

Het programma "is bedoeld om 4,5 miljoen mensen met roken te laten stoppen, twee miljoen mensen nooit te laten beginnen en het percentage rokers onder de Amerikaanse volwassenen te verminderen tot minder dan 15 procent", aldus de Amerikaanse minister voor gezondheidszorg, Louis Sullivan. Naar schatting 28 procent van de Amerikanen rookt. Eenderde van alle sterfgevallen door kanker zou met roken verband houden.

De campagne richt zich vooral op 'risicogroepen' zoals vrouwen, minderheden, jongeren en armen.

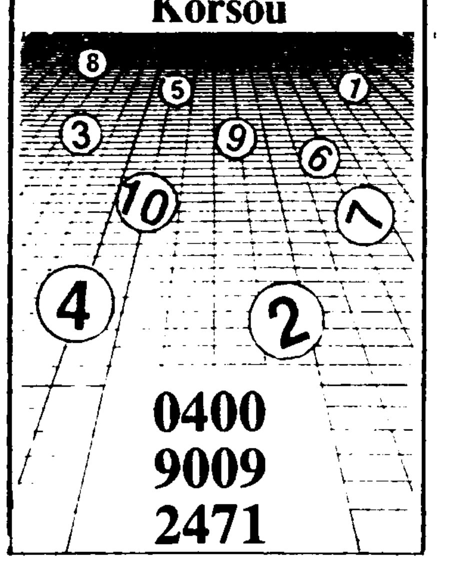
Ludieke ontsnapping

Een 30-jarige man is vrijdag op **ludieke wijze** ontsnapt uit het huis van bewaring De Schie in Rotterdam. De man zag kans een ander onopgemerkt zijn plaats in de cel te laten innemen, zo heeft een woordvoerster van het ministerie van justitie vrijdagavond bevestigd.

Volgens haar vertoonde deze bezoeker zoveel gelijkenis met de gedetineerde, dat de persoonsverwisseling onopgemerkt bleef. De gedetineerde kon zodoende ongestoord als "bezoeker" de poort van De Schie uitlopen.

De woordvoerster van het ministerie kon geen verdere mededelingen doen over de identiteit van de ontsnapte man.

Wega di Number Kòrsou

CBS

ZATERDAG
20.00 CBS Saturday Movie
21.00 P.S.I. Luv U.

ZONDAG
19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 CBS Sunday Movie: 'Fire in the Dark' (Olympia Dukakis, Lindsay Wagner)
23.00 CBS News.

■ *In de Sint Fransiscuskerk van Oranjestad vond de huwelijksinzegening plaats van Barbara Ellen, dochter van de directeur van de Elmar ir. Bok en mevrouw Bok-Jongerling met de zoon Ricardo Alberto van het echtpaar Rolando en Regina Chumaceiro-Croes.*

Half eeuw geen mijnbouw op Antartica

De 39 landen die deelnemen aan het verdrag voor Antartica zijn donderdag in het Spaanse El Escorial (bij Madrid) overeengekomen **mijnbouw op Antartica** voor vijftig jaar te verbieden. De overeenkomst bepaalt voorts dat de natuur van dit werelddeel, dat een tiende van het wereld-oppervlakte beslaat en voor 98 procent met ijs is bedekt, wordt beschermd.

In juni leken de partijen al een akkoord te hebben bereikt, maar toen trokken de Verenigde Staten zich op het laatste moment terug. Washington was het er niet mee eens dat het verbod slechts kon worden opgeheven na instemming van alle 26 landen met volledig stemrecht. Alleen de landen met een wetenschappelijke basis op Antartica hebben volledig stemrecht. Uiteindelijk vonden de partijen zich in een door Spanje voorgesteld compromis, dat inhoudt dat het moratorium kan worden beëindigd als 20 landen met volledig stemrecht daarmee instemmen.

Het Wereld Natuurfonds (WWF) liet weten het verbod op mijnbouw als "een grote overwinning" te zien. Toch blijft er volgens WWF-voorman James Martin-Jones nog het een en ander te wensen over. "Het is schandalig dat er geen onafhankelijke controle is geregeld", aldus Martin-Jones. Verder bestempelde Martin-Jones de maatregelen om kustvervuiling tegen te gaan als onvoldoende.

Volgens de Spaanse voorzitter van de conferentie Carlos Blasco zullen ten minste vijftien landen het verdrag vrijdag in Madrid ondertekenen. De overige landen krijgen een jaar de tijd om dit voorbeeld te volgen.

Leninisme is dood

Colleges in de vakken **Leninisme**, Marxisme en socialisme aan de Moskouse universiteit zijn met onmiddellijke ingang afgeschaft. Hiertoe heeft de wetenschappelijke raad van de filosofische faculteit besloten.

Dit besluit heeft "een van de laatste slachtoffers van het Marxisme geëist", zo schrijft het weekblad Megapolis in zijn jongste uitgave.

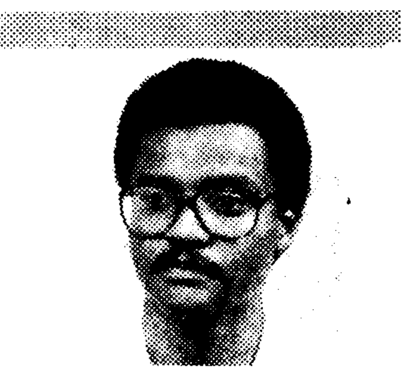
Toen in de vergadering van de wetenschappelijke raad Lenin, de grondlegger van de Sovjetunie, niet meer als "filosoof" werd aangeduid maar als "misdadiger", kreeg de Lenin-specialist professor Kaltachtsjan een beroerte. In kritieke toestand moest hij meteen naar een ziekenhuis worden gebracht.

Omdat onder de andere professoren niet genoeg verdedigers van het Leninisme waren, besloot de raad bij meerderheid van stemmen het vak af te schaffen.

HBO

ZATERDAG
16.00 Movie: 'Baby Boom' (1987, Diane Keaton/Harold Ramis)
18.00 Movie: 'Joe Versus the Volcano' (1990, Tom Hanks/Meg Ryan)
20.00 Movie: 'Memphis Belle' (1990, MatthewModine/Eric Stoltz)
22.00 Boxing: Whitaker vs Paez (L)
24.00 Movie: 'Virgin High' (Linnea Quigley/Burt Ward)
01.35 Movie: 'The Presidio' (1988, Sean Connery/Mark Harmon)
03.20 Movie: 'Friday the 13th, Part 2' (1981, Adrienne King, Amy Steel)
04.50 Movie: 'Ghosts Can't do It' Bo Derek/Anthony Quinn).

ZONDAG
12/30 The Baby-Sitters Club
13.00 Movie: 'Gremlins' (1984, Zach Galligan/Phoebe Gates)
15.00 Movie: 'Return of the Swamp Thing' (1989, Dick Durock/Heather Locklear)
16.30 Movie: 'Top Gun' (1986, Tom Cruise/Kelly McGillis)
18.30 Movie: 'Back to the Beach' (1987, Frankie Avalon/Annette Funicello)
20.00 Movie: 'Ghost' (1990, Patrick Swayze/Demi Moore)
22.10 Sessions
22.45 Dream On
23.15 Movie: 'Deadlock' (1991, Rutger Hauer/Mimi Rogers)
24.55 Night Rap
01.25 Movie: 'Instant Karma' (Ceraig Sheffer/David Cassidy)
03.05 Movie: 'Blackout' (1985, hard Widmark/Keith Carradine)
04.45 Movie: 'Looking for Mr. dbar' (1977, Diane Keaton/Tu Weld).

■ *Onlangs legde met goed gevolg, Marco-Antonio R. La Cruz, het examen voor certified management accountant af. Marco-Antonio, certified professional accountant, maakt momenteel zijn studie aan de Columbia University af, als master in business administration.*

Duitse specialisten hebben een Europese primeur op hun naam gebracht: Ze hebben een **levertransplantatie** verricht waarbij een levende donor betrokken was. De operatie, die als zeer geslaagd omschreven wordt, is uitgevoerd in de universiteitskliniek van Hamburg-Eppendorf, zo verluidt in het ziekenhuis.

Een vader heeft een deel van zijn lever laten verwijderen en implanteren bij zijn dochter van 14 maanden, die ernstig ziek is.

De leider van de operatie, een Amerikaanse chirurg, heeft in de Verenigde Staten al 26 soortgelijke ingrepen verricht.

De kans op overleven na de operatie stellen deskundigen op 90 procent. De operatie heeft 11 uur geduurd.

NBC

ZATERDAG
20.00 Golden Girls
20.30 The Torkelsons
21.00 Empty Nest
21.30 Nurses
22.00 Sisters.

ZONDAG
19.00 Adventures of Mark and B
19.30 Eerie, Indiana
20.00 Man of the People
21.30 Pacific Station
22.00 NBC Sunday Night at Movies: 'Babe Ruth' (1991, Ste Lang/Bruce Weitz).

TBS

ZATERDAG
16.00 CHIPs
17.00 CHIPs
18.00 World Championship Wre
20.05 Movie: 'North Dallas F (1979, Nick Nolte/Mac Davis)
22.35 U.S. Olympic Gold
23.35 Movie: 'Death Valley' (Paul LeMat)
01.20 Movie: 'He Knows You're A (1980, Don Scardino)
03.20 Night Tracks: Chartbuster
04.20 Night Tracks.

ZONDAG
13.00 NASCAR Racing (Mello 500 from Charlotte, N.C. (L)
17.05 Tom and Jerry's Funhous
17.35 Captain Planet and the P teers
18.05 WCW Main Event
19.00 Movie: 'Blue Hawaaiii' (Elvis Presley/Joan Blackman)
22.00 National Geographic Explo
23.00 Network Earth
23.30 Paid Program
24.30 World Tomorrow
01.25 Paid Program
03.00 Paid Program
04.00 WCW Mai Event
05.05 Hogan's Heroes
05.35 CNN Headline News.

TELECURAÇAO

ZATERDAG
17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Special: 'samenvatting van activiteiten van de kandidaten voor Miss Hawaiian Tropical';
21.00 Teatro Klasiko;
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 vervolg Teatro Klasiko;
22.30 Estreno: 'Operation Crossbow';
23.30 Sluiting.

ZONDAG
16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
18.30 Wil di Suerte;
19.30 Trekking Beautiful Homes;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 Special: 'Royal Rumble Wrestling Mania II';
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
* * * * * *

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Hennie Harinck, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente: Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Halfkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Zwelbast

door Marten Toonder

3251 — Tom Poes was aarzelend op weg naar huis. Toen de Zwelbast hem zo ruw had weggezwiept, was hij heel boos geweest. Hij vond, dat hij zijn plicht gedaan had en dat heer Bommel het nu maar zelf moest weten.

Maar toch had hij het verloop van de overval vanuit de verte afgewacht om te zien wat er zou gebeuren. Heer Ollie zag hem in het vale licht van de avondschemering naderen en hield verrast de pas in.

"Wat doe jij hier?" vroeg hij wantrouwig.

"Ik ben u nagelopen", zei Tom Poes. "Tjonge, ik ben reuze blij dat u eindelijk verstandig bent geworden, heer Ollie".

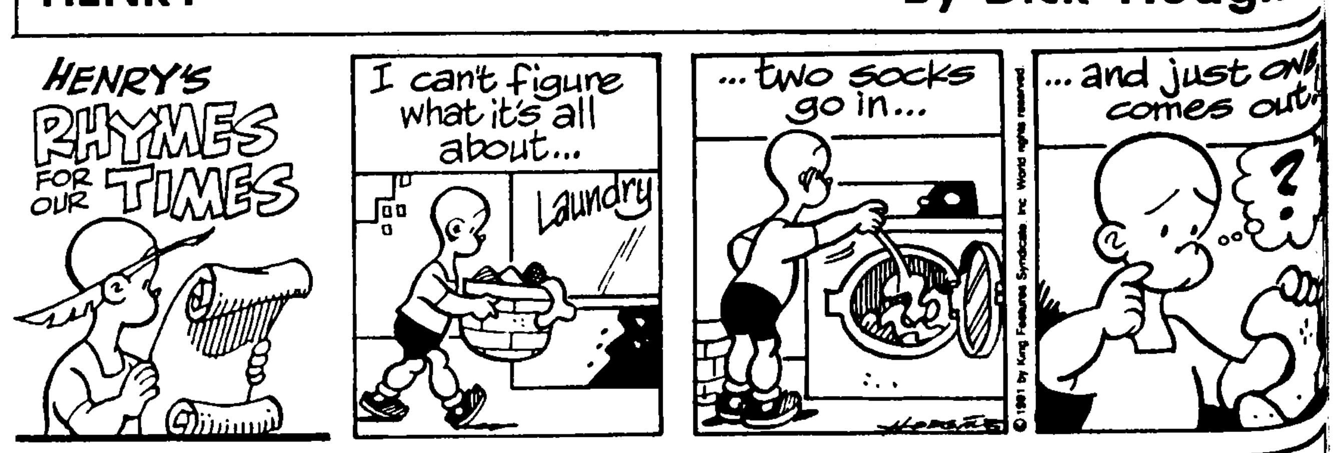
"Eindelijk verstandig geworden?" herhaalde heer Bommel gemelijk. "Wat bedoel je daarmee, jonge vriend?"

"Nou, dat u die Zwelg in de steek hebt gelaten!" riep Tom Poes uit. "Het zal wel even moeilijk zijn om weer in de Rommeldam terug te komen, natuurlijk. U zult wel een poosje in de gevangenis moeten voor die roofovervallen — maar dat is gauw genoeg voorbij. En dan kunt u weer leven als een heer van uw stand. Kom mee, heer Ollie. "Ik zal u wel helpen".

"Helpen?" riep de ander. "Nu is genoeg! Ik ben aan het bewijzen dat ik mijn eigen leven kan leiden. En ik ben niet verstandig geworden, dat verstandig van jou betekent gevangenis en leven tussen stoofjesvolk. Ik leid een eigen, dol leven! Ga weg, jonge vriend! Je hindert me in mijn ontplooiing".

Na deze woorden haalde hij diep adem en blies zo hard hij kon in de richting van Tom Poes. Maar het was maar een kleine blaas.......

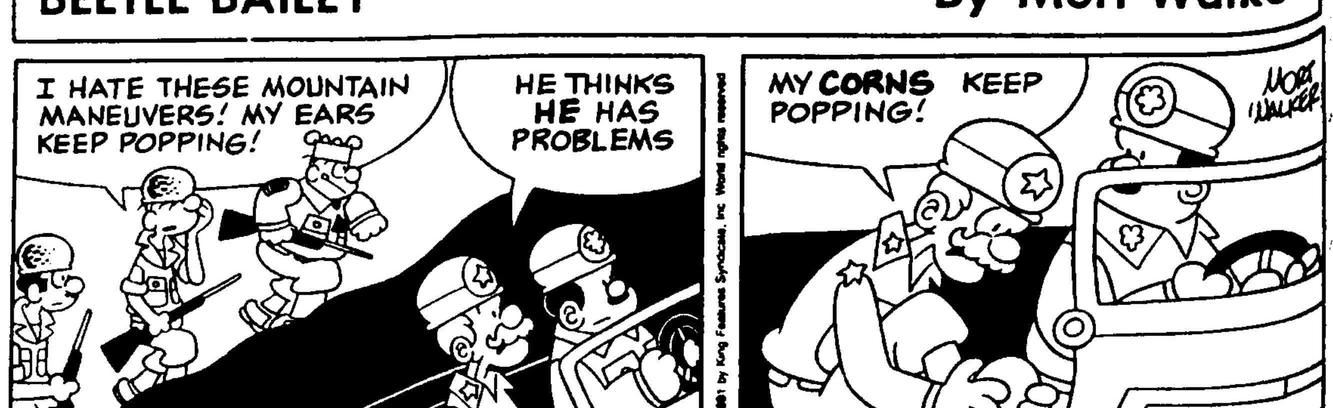
HENRY ® By Dick Hodgins

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

Stockmarkets-NEWS

NEW YORK	PREV.	4-10	FRANKFURT	PREV.	4-10	AMSTERDAM	PREV	4-10
DOW JONES	2984.	2961.	DAX INDEX	1607	1601	CBS GEN.INDEX	89.50	89.40
AM.BRANDS	44.00	43.13	ASKO	860.50	846.00	ABN-AMRO	39.60	39.50
AM.EXP.	23.00	21.63	BASF	250.00	250.10	AEGON	109.90	109.70
ANHEUSER B	53.63	52.50	BMW	486.00	482.00	AHOLD	82.30	82.00
ATT	37.10	36.38	COMMERZBANK	238.50	240.00	AMEV	46.20	45.80
BORDEN	32.25	32.00	DAIMLER BENZ	705.50	702.00	AKZO	115.20	116.00
CAMPBELL S	75.00	74.13	DEUTSCHE BANK	645.80	644.00	BOLS	42.00	41.80
CHRYSLER	10.13	10.38	HOECHST	244.20	244.00	BUHR.TET.	45.30	45.20
CITICORP	13.88	13.63	KAUFHOF	518.00	514.00	DAF	20.50	20.40
COASTAL CO	30.25	31.38	MAN	372.50	371.00	DSM	101.30	101.50
COCA COLA	64.00	63.88	PREUSSAG	371.00	368.10	ELSEVIER	89.50	88.00
DIGITAL	53.50	53.63	SIEMENS	636.40	631.30	FOKKER	29.90	30.00
DUPONT	44.50	43.13	VW	353.30	351.50	GIST BROC.	33.00	32.60
EAST.KODAK	42.88	42.13				HAGEMEYER	123.00	123.50
EXXON	59.50	59.13				HEINEKEN	52.70	51.30
FORD	30.00	30.75	LONDON			HOOGOVENS	54.00	54.10
GEN.ELECT.	69.13	68.38				ING	46.60	46.40
GEN.MOTORS	37.50	38.38	FT-100 INDEX	2625	2624	KLM	31.60	31.70
HEINZ	40.25	39.63				KNP	45.20	44.90
HOMESTAKE	15.63	15.50	ARGYLL	2.93	2.94	NEDLLOYD	55.70	55.70
IBM	99.00	98.25	BARCLAYS BANK	4.60	4.59	PHILIPS	33.10	33.40
KELLOGG	108.75	108.25	BASS	10.25	10.22	ROBECO	100.10	100.20
MC DONALDS	35.00	35.13	BRITISH STEEL	1.29	1.26	ROLINCO	100.60	100.50
MERCK	129.75	129.50	BRITISH TEL	4.18	4.18	RORENTO	69.00	69.20
MINNES.MNG	91.00	89.25	BTR	4.13	4.16	RODAMCO	53.50	53.60
MOBIL CORP	68.63	68.88	CADBURY	4.22	4.17	ROYAL DUTCH	151.20	151.60
NCR	37.25	37.25	CABLE & WIRE	5.82	5.75	UNILEVER	163.40	163.10
PFIZER	65.75	66.63	GRAND MET	8.48	8.48	VMF STORK	45.50	45.10
P.MORRIS	72.13	71.38	MARKS & SPENCER	2.78	2.79	VOC	40.30	40.50
QUAKER	58.00	57.63	REDLAND	5.45	5.33	VNU	75.10	74.80
SEARS	38.25	37.00	TATE & LYLE	4.04	3.97	WESSANEN	83.50	82.60
UP JOHN	44.50	43.50						
WOOLWORTH	29.13	28.75						
			TOKYO					
GOLD	357.00	356.90				TORONTO		
			NIKKEI DOW IND.	24711	24596			
SILVER	4.14	4.10				TSE 300	3393.	3378.
			BRIDGESTONE	1200	1200			
CRUDE OIL	22.56	22.64	CANON	1580	1570	ALCAN	19.25	19.13
			DAI ICHI KANGYO	2550	2570	BELL	44.63	44.88
US$/Yen	130.80	130.05	DAIWA SEC.	1350	1370	BANK OF NS	19.63	19.38
			HITACHI	1040	1040	CAN.PAC.	17.63	17.38
US$/DMARK	1.67	1.68	HONDA MOT.	1610	1590	IMASCO	32.13	32.00
			JAPAN AIRLINES	1250	1250	LAIDLAW	11.63	11.25
GBP/US$	174.95	173.75	NEC	1360	1340	MOORE	26.38	26.25
			NOMURA SEC.	1790	1780	NORANDA	17.13	17.00
US$/NLG	1.88	1.89	NIPPON STEEL	428	424	PLACER DOME	12.50	12.75
ECU/US$	123.05	122.30	MASDA	569	568	POWER CORP.	15.00	15.13
CAN/US$	88.38	88.34	SONY	5380	5200	ROYAL BANK	27.13	27.13

Financieel Nieuws

DOLLAR IN LIFT

Werkloosheidscijfers VS geven weinig duidelijkheid

Dow Jones weer omlaag

NEW YORK - De effectenbeurs van New York is vrijdag voor de derde achtereenvolgende dag lager gesloten. De Dow Jones-index van dertig industriele fondsen daalde met 23,02 punten tot 2961,77 na aanvankelijk met zestien punten te zijn gestegen. De omzet kwam uit op 164 miljoen aandelen.

De Dow Jones-index kreeg de weg omlaag aangewezen door slecht nieuws uit verscheidene bedrijven. De moeilijkheden bij American Express werkten nog door, maar ook USAir en McDonnell Douglas verloren terrein. De Dow Jones had donderdag ook al 23 punten verloren vanwege het slechte nieuws bij American Express en doordat handelaren waren teleurgesteld over het uitblijven van een koersstijging van de aandelen IBm. Bovendien werd de verwachting dat de grote beleggers aan het begin van het vierde kwartaal opnieuw in de markt zouden komen niet bewaarheid.

De Dow Jones stond aanvankelijk in de plus als gevolg van vrijdagmiddag gepubliceerde werkloosheidscijfers. De geringe banengroei en de vermindering van de werkloosheid gaven geen duidelijk beeld aan de aandelenhandelaren. De conclusie die zij trokken was dat het economisch herstel nog niet heeft doorgezet, dus dat de rente nog wel zal dalen. Een lagere rente maakt beleggen in aandelen aantrekkelijker.

GOEDE WEG

President Bush zei vrijdag dat de economie "op de goede weg" is, maar dat nog niet alles gaat zoals het zou moeten. Volgens Bush wezen de werkloosheidscijfers op een voortgaand economisch herstel. De president zei verder dat hij graag overal ter wereld lagere rentetarieven zou zien. Hij verklaarde tevens dat de rente in de VS op het laagste niveau is sinds 1977.

Op de valutamarkt van New York steeg de dollar iets in koers. Tegen het einde van de handel werd een koers van Nf 1,8900 genoteerd tegen een slotkoers van Nf 1,8870 in Amsterdam. De koers van de dollar steeg vrijdag met iets meer dan een cent onder invloed van de publicatie van de Amerikaanse werkloosheidscijfers. Op de wisselmarkt in Amsterdam werd bij het slot van de handel Nf 1,8870 genoteerd tegen een slotkoers van Nf 1,8765 op donderdag. De dollar was aanvankelijk iets lager. Nadat in de loop van de middag de Amerikaanse werkloosheidscijfers over september waren gepubliceerd ging de koers flink omhoog. Het aantal banen in de VS is in september met 24.000 toegenomen en het werkloosheidspercentage daalde van 6,8 tot 6,7. Bovendien bleek de ontwikkeling van de werkgelegenheid in juli en augustus gunstiger dan eerder was gemeld.

Hoewel de cijfers zeker niet duiden op een krachtig herstel van de Amerikaanse economie, zijn zij volgens valutahandelaren toch niet zo slecht dat er voor de monetaire autoriteiten aanleiding is de economie te stimuleren via een nieuwe renteverlaging. Een verlaging van het rentepeil zou de dollar minder aantrekkelijk maken voor beleggers.

Nederlandse accountant TRN bij opheffing BCCI

AMSTERDAM - De fraude bij de Bank of Credit and Commerce International (BCCI) heeft de Nederlandse accountantsgroep TRN werk bezorgd. Nadat de onregelmatigheden bekend waren geworden, werken nu 120 personeelsleden op de diverse BCCI-kantoren om de liquidatie van de inmiddels gesloten bank in goede banen te leiden. Dit heeft bestuursvoorzitter P. Hoogendoorn van TRN donderdag bekendgemaakt tijdens de presentatie van het jaarverslag over 1990/91. Het verkrijgen van de opdracht om mee te werken aan de liquidatie van de vestigingen ging ten koste van de accountantsorganisatie Price Waterhouse, die eerder de officiële accountant was van BCCI. Price Waterhouse is na de ontdekking van de fraudebeerput bij BCCI zwaar onder vuur komen te liggen. Menig deskundige vroeg zich af hoe het mogelijk was in de bank op zo'n grote schaal te frauderen, terwijl de organisatie onder controle stond van een bekend accountantsbureau.

Toch staat volgens Hoogendoorn niet vast dat Price Waterhouse heeft gefaald. "Volgens kranteberichten heeft Price Waterhouse toch wel regelmatig gewaarschuwd tegen deze oneigenlijke praktijken", luidt de mening van de bestuursvoorzitter. Nadat de vraag is gesteld of zo'n grootscheepse fraude mogelijk is bij een bedrijf dat onder controle staat van zijn eigen organisatie, wordt Hoogendoorn zeer voorzichtig en laat zich alleen nog maar uit in zeer algemene bewoordingen. Daarbij wordt Price Waterhouse zelfs min of meer in bescherming genomen.

De Nederlandse organisatie, deelnemer in de internationale accountantsgroep DRT International die is ontstaan uit de fusie van de Amerikaanse accountantsmaatschappen Touche Ross International en Deloitte Haskins + Sells, ontving meer internationale opdrachten. Doordat TRN opdrachten kreeg om de in Nederland gevestigde Amerikaanse en Japanse dochterondernemingen te controleren, kon de omzet groeien.

De omzet steeg in 1990/91 van f 370 miljoen naar f 418 miljoen. De stijging werd enigszins geflatteerd door de in het afgelopen boekjaar toegetreden Limburgse maatschap Bakker & Versteegh met een omzet van f 20 miljoen. De winst ging in het afgelopen boekjaar omhoog van f 16,2 miljoen naar f 22,4 miljoen. Wel moet daarbij worden aangetekend dat de winst in 1989/90 werd gedrukt met f 3 miljoen aan bijzondere lasten.

SU geassocieerd lid IMF

MOSKOU - De Sovjetunie is tot het Internationaal Monetair Fonds (IMF) toegetreden als speciaal geassocieerd lid. Daarmee krijgt Moskou de beschikking over technische bijstand en expertise. De rijke Westerse landen blijken bereid de Sovjetunie bij te springen als het land problemen krijgt met zijn schuldaflossingen.

Sovjetpresident Michail Gorbatsjov en IMF-voorzitter Michel Camdessus bekrachtigden de overeenkomst zaterdag formeel door het wederzijds overhandigen van brieven, zo zei een Sovjetwoordvoerder. De status van geassocieerd lid betekent dat de Sovjetunie gebruik kan maken van de specialistische kennis en hulp van het IMF bij de uitvoering van de economische hervormingen. Moskou kan geen aanspraak maken op kredieten van het fonds, dat voorrecht is alleen aan volledige leden voorbehouden.

De bijeenkomst tussen Gorbatsjov en Camdessus werd in een eerder stadium afgelast, wat men vertaalde als een uitstel van Moskou's aanvraag om geassocieerd lid van het IMF te worden. Het uitstel gebeurde volgens Gorbatsjov in overleg met elkaar. Het uitstel gebeurde, zo berichtte het onafhankelijke persbureau Interfax, in afwachting van de ondertekening door Sovjetrepublieken van een verdrag ter regeling van hun nieuwe economische banden onder een nieuwe federale structuur.

De Verenigde Staten en de andere grote industrielanden zijn bereid de Sovjetunie zo nodig te helpen bij het nakomen van de betalingsverplichtingen over haar buitenlandse schuld, zo heeft de Amerikaanse onderminister van Financien, David Mulford, verklaard. Verlichting van de schuld is volgens Mulford echter niet aan de orde. De buitenlandse schuld van de SU beloopt zestig tot zeventig miljard dollar. Mulford zei dat het land zeker niet insolvent is, en dat de schulden in verhouding tot de economie een veel geringere last vormen dan in sommige Latijns-Amerikaanse landen. Wel zou er volgens hem gedurende een korte periode een gebrek aan contanten kunnen zijn, dat kan worden gekarakteriseerd als een liquiditeitsprobleem. "Als dat het geval is, zijn we natuurlijk bereid te praten over een oplossing", aldus de Amerikaanse onderminister.

Mulford gaf niet aan op welke manier de industrielanden eventueel zullen bijspringen. Gedacht kan worden aan overbruggingskredieten, mogelijk via de Bank voor Internationale betalingen (BIB), een overkoepelende organisatie van Centrale banken. Welke vorm de steun zal krijgen, hangt volgens Mulford mede af van het overleg dat de financiele kopstukken van de zeven grootste industrielanden (G-7) over ruim een week met de Sovjet-functionarissen zullen hebben in Bangkok, voorafgaand aan de jaarvergadering van het IMF in de Thaise hoofdstad. De onderminister zei niet te verwachten dat de SU dan zal vragen om herstructurering van de buitenlandse schuld of grote bedragen aan contanten.

Grootste deel werknemers BCCI Engeland op straat

LONDEN - Ongeveer 1.100 van de 1.260 personeelsleden van de Britse tak van de in opspraak geraakte Bank of Credit and Commerce International (BCCI) worden ontslagen. Dat heeft een woordvoerder van de bank in Londen vrijdag meegedeeld. Donderdag werd al bekend dat de grootaandeelhouders van BCCI, de sjeik van Abu Dhabi en enkele instellingen in het oliestaatje, weinig hoop hadden op een voortzetting van de Britse vestiging. Op het hoofdkantoor van BCCI in het emiraat gingen eerder week deze al 300 medewerkers de laan uit.

De Londense bank zal met het overgebleven personeel zorgdragen voor een langzame afwikkeling van de nog lopende activiteiten. Op termijn zullen de in totaal zes Britse BCCI-kantoren waarschijnlijk als een geheel in de verkoop gaan. Van de 40.000 kleine Britse cliënten van BCCI kunnen er naar schatting ruim 32.000 rekenen op een compensatiebetaling van 75 procent van de ingelegde gelden. Het kapitaal komt uit een fonds dat door de grootaandeelhouders is ingesteld met een waarde van 150 miljoen pond (f 492 miljoen).

De ondergang van de BCCI-bank in Groot-Brittannië heeft grote gevolgen voor de vele voornamelijk uit India en Pakistan afkomstige detailhandelaren die hun spaarcentjes bij de bank onderbrachten. Uit een uitzending van het BBC-journaal op donderdag bleek dat in bepaalde Londense straten ongeveer een derde van de winkels als gevolg van de neergang van BCCI kan sluiten. Vele andere zullen tich diep in de schulden moeten steken om het hoofd boven water te kunnen houden. Overigens werkten ook bij de Britse BCCI-vestigingen vele buitenlanders.

***

De VS-luchtvaartmaatschappij NORTHWEST Airlines, waarin KLM een belang heeft van twintig procent, overweegt de zieltogende VS- branchegenoot Midway Airlines over te nemen. Northwest zou zich al bereid hebben verklaard in eerste instantie twintig miljoen dollar in de maatschappij te steken.

***

SHV stelt 17 oktober een van Nf 7 tot Nf 8 verhoogd interimdividend betaalbaar. Als de laatste vier maanden een goed resultaat opleveren, verwacht SHV voor 1991 ten minste evenaring van de recordwinst van twee jaar geleden (NF 245 miljoen).

***

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:

Licht tot half bewolkt, voornamelijk gedurende de nacht- en ochtenduren tijdelijk zwaar bewolkt, met kans op een plaatselijke bui.

Overwegend matige oostelijke wind (tussen zes en zeventien knopen).

WEEROVERZICHT:

Momenteel bevinden zich in het oostelijk Caribisch gebied geen storingen, die van belang zijn voor het weer op de Benedenwindse eilanden. De vochtigheid en onstabiliteit kunnen af en toe voldoende zijn worden een plaatselijke bui op de Benedenwindse eilanden tot ontwikkeling te doen komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T. — Afgelopen 24 uur

Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	licht bewolkt	32	26	sp
Bonaire	half bewolkt	--	--	1.6
Curaçao	half bewolkt	32	25	2.5
St Eustatius	half bewolkt	--	--	0.0
St Maarten	licht bewolkt	31	26	1.9
Amsterdam	zwaar bewolkt	17	06	0.0
Caracas	zwaar bewolkt	30	19	4.0
Kingston	zwaar bewolkt	33	25	0.0
New York	nevel	26	18	0.0
Paramaribo	licht bewolkt	32	--	0.0
Port-of-Spain	zwaar bewolkt	32	23	2.5
San Juan	licht bewolkt	31	25	1.8

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 682344, 682412 en 682947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Van 2 oktober t/m 8 oktober na 17.00 uur bereikbaar: zuster Ida Felipa, tel.: 692255.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Antonia, tel.: 671064, pageboy 027-053 b.g.g. 691838.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Antonia, tel.: 671064.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Van Herwijnen, tel.: 642798 b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

STICHTING VAN HET WITE GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17, tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 648225 of 672699.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
5 oktober 1991 vanaf 08.00 uur tot 7 oktober 1991 om 07.00 uur:
Dokter Tseng, Spreekkamer: Cassandraweg 72, tel.: 76464; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 76464 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
4 oktober 1991 vanaf 17.00 uur tot 7 oktober 1991 om 07.00 uur:
Dokter Swart, Spreekkamer: Van Leeuwenhoekstraat, tel.: 624113; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 682367 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
4 oktober 1991 vanaf 17.00 uur tot 7 oktober 1991 om 07.00 uur.
Dokter Dunker, Spreekkamer: Tera Cora, tel.: 648079; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 691021 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucacius, Spong en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST ZATERDAG

Otrobanda
Otrabanda, Winkelcentrum Colon, tel.: 625633-34-35.
Punda
Brievengat '68, Corriweg 32, tel.: 79098/79567.

ZONDAG

Otrobanda
Santa Maria, Winston Churchillweg 15, tel.: 680800.
Punda
Mampuritu, Santa Rosaweg 329 (gebouw Centro Mediko Sta. Rosa), tel.: 674475.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
5 oktober: E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 125.
6 oktober: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag):** voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 685544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

RIKESA UNIVERSAL
20.00 uur Music Festival of Golden Artists - Curaçao Caribbean Hotel.

ZONDAG

CYBECO
16.00 uur verkiezing Miss Playa - Curaçao Caribbean Hotel.

LANDHUIS ASCENCION
10.00-14.00 uur 'open house'.

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
11.00 uur koffieconcert o.l.v. Eric Gorsira - foyer Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 uur.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

NOACH-KAPEL

zaterdagavond
19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

****

Paso a Paso
Sta. Rosaweg 194, gebouw Paseata
Uitverkoop gaat door t/m 12 oktober
Nu ook kedsen
50% korting
Kom en profiteer!

Op speciaal verzoek
nieuwe cursus
PARTY DANCES
leer goed dansen
merengue - salsa - tumba, etc.
Woensdag 8-9 n.m.
Tel.: 616617 - 377383

Het Mgr. P.I. Verriet Instituut zoekt voor spoedige indiensttreding:

1) **Hulpverpleegsters**
Vereisten:
— Mavo-3 of Mavo-4 Diploma of
— H.H.S. + Kinderverzorging/ Jeugdverzorging
— niet ouder dan 25 jaar.

2) **Ziekenverzorgenden**

3) **Verpleegkundige**

4) **Freelance fysiotherapeut,** op termijn full-time.

Wij verzoeken geïnteresseerden hun sollicitatiebrief te richten aan:

De directie van het Mgr. P.I. Verriet Instituut
Salsbachweg 20, Postbus 473
Curacao.

Curaçao 615977
Aruba 34138
Bonaire 5539
St. Maarten 23696

EURO-FLITSEN

BLITS **BLITS BLITS**
1s Kinder **EUROFLITS**

Ouders opgelet!
Neem nu een abonnement op het educatieve, geheel in het Nederlands gesproken Kinder Videomagazine.
Profiteer van de gratis extra (tussen)vakantie aflevering.
Een prima ontspanning na 6 weken inspanning op school!
BEL voor meer informatie.

TE HUUR
MAGAZIJN
(Scharlooweg)
tel. 612308/ 611857

Het verschil zit in de smaak!
RUM SAN PABLO
de rum die U met werkelijk genot puur kunt drinken

UITNODIGING

VOOR EMMASTAD BEWONERS voor de aangekondigde vergadering op **maandag 7 oktober a.s.** om 20.00 uur te Rust & Burg.

Onderwerp: beveiliging geheel Emmastad.

Wij rekenen op Uw aanwezigheid temeer daar er besluiten genomen moeten worden.

Het organiserend comité.

SUCCESVOL
WINKELBEDRIJF
TE KOOP AANGEBODEN

gelegen aan de ... weg naar Banda Bou ter hoogte van de ... in de aantrekkelijke omgeving van de wijk ...
Verkoopprijs n.o.t.k.

Geïnteresseerden kunnen kontakt opnemen met A. Nijdam - Tel.: ...72200.

Te koop
Nissan Laurel Altima 1991 18000 km F. 33000,-
Pickup Ford Lariat XLT. Full equip. 1990 F. 23000,-
601850/648729
na 7 uur

Hotel Holland RESTAURANT *'t Kokkeltje*

Deze hele maand in

RESTAURANT *'t Kokkeltje*

HEERLIJKE MOSSELEN SPECIALITEITEN

zoals:

Mosselsalade met tauge en soja saus
Mosselen ragoût in bladerdeeg
Gefrituurde mosselen in bierbeslag met een pikant tomaten saus
Mosselen soep afgemaakt met room en bieslook
Mosselen in het groen.
Gegratineerde mosselen met amandelen of in witte wijnsaus.

En natuurlijk ook heerlijke

VERS GEKOOKTE MOSSELEN

met diversen sausjes, stokbrood, huissalade en frietjes. (Dit zolang de voorraad strekt.)

Reserveren aanbevolen op **TELF. 688044 / 688014**

Tot ziens in RESTAURANT *'t Kokkeltje.*

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag 5 november 1991 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31-33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht krachtens vonnis van het Gerecht in Eerste Aanleg, zittingsplaats Curacao, ex artikel 1102 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen.

De navolgende percelen grond, alle deeluitmakende van de gronden genoemd "ZEELANDIA" nabij Ronde Klip, gelegen in het Tweede District van Curacao:

a. **het perceel grond, groot 31.100m2, nader omschreven in meetbrief nummer 532 van 1964, met het daarop gebouwde**
b. **het onbebouwde perceel grond, groot 3.110m2, nader omschreven in meetbrief nummer 271 van 1958;**
c. **het onbebouwde perceel grond, groot 3.120m2, nader omschreven in meetbrief nummer 364 van 1958;**
d. **het onbebouwde perceel grond, groot 3.070m2, nader omschreven in meetbrief nummer 270 van 1958.**

Van gemelde percelen is een situatie-schets verkrijgbaar op ondergetekend notariskantoor.

De veilingvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen voor de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
Tel.: 613199 - 613655.

ALM
ANTILLIAANSE LUCHTVAART MAATSCHAPPIJ

De Antilliaanse Luchtvaart Maatschappij N.V. zoekt zo spoedig mogelijk voor haar afdeling Beveiliging, Bewaking en Transport enkele:

BEVEILIGINGSBEAMBTEN

Funktie-inhoud:
Het zorgdragen voor beveiliging en bewaking van gebouwen, materieel, passagiers en personeel.

Funktie-eisen:
— Diploma LTS T-stroom/MAVO 4
— Vakdiploma Beveiliging of gelijkwaardig
— Diploma EHBO
— Taalbeheersing in woord en geschrift van Nederlands, Engels, Spaans en Papiaments
— Leeftijd minimaal 25 jaar.

Aangeboden:
— een levendige werkkring
— aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden
— gunstige vliegfaciliteiten.

Gelieve Uw sollicitatie met goede referenties schriftelijk te richten aan Hoofd Personeelszaken ALM, Aeropuerto Hato, Curaçao.

FOR SALE
Aluminium container 35 feet
10.50X2.30X2.35= $56^{3/4}$ m³
NAF. 6000,-
Tel. 677513

CHM

CENTRALE HANDEL MIJ. N.V.
&
SUPERIOR TOBACCO CO, CURACAO N.V.

Komo kompania di distribuidor i fabrikante di sigaria, ta surgen na su distinguida klientela/detayista, e siguiente preisnan pa benta di su produktonan na konsumidor:

***Richmond of Nevada
Naf. 3,25 pa paki ***
***Marlboro of Marlboro 100
Naf. 4,00 pa paki.***

Atentamente,
Centrale Handel Mij N.V.
Mrs. Silliany Royer.

De lekkerste **ROTIE'S**
pom, pastei, bamie, nassie, chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst
kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Korsal Partir kav 87
tel. 674103

---

schildersbedrijf
Perfect
Gedipl. Mr. Schilder
Tel.: 601766
369127
Fax.: 369127

Een adviesbureau voor technische, financiële, juridische en bestuurlijke aangelegenheden, dat tevens trainingen op onder meer deze gebieden organiseert, zoekt voor het secretariaat een

FULL-TIME DIRECTIESECRETARESSE

met een rustige, professionele uitstraling.

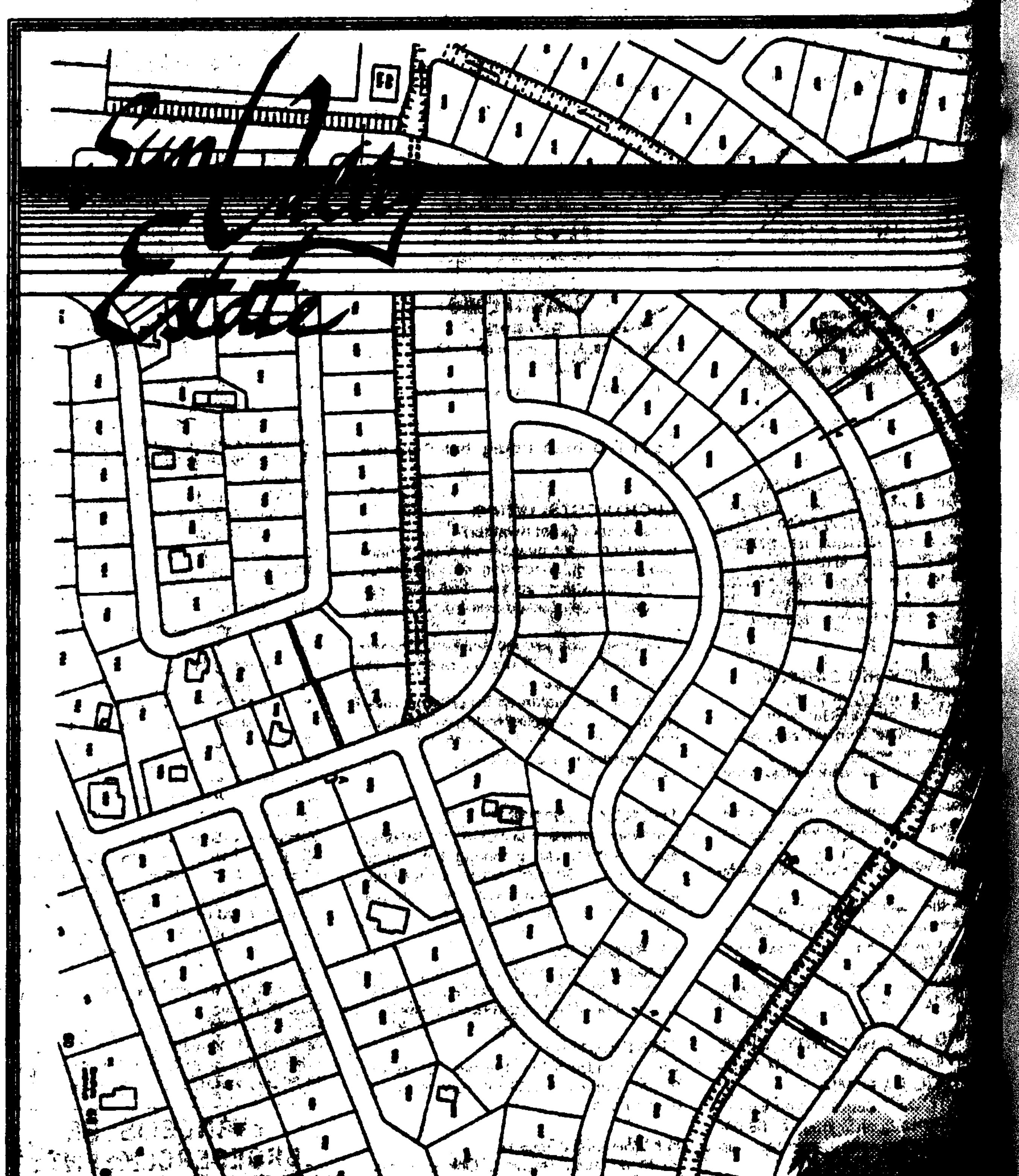
De juiste kandidate heeft reeds ervaring als secretariële kracht en dient te beschikken over:

- **Goede kennis van de Nederlandse, Engelse en bij voorkeur ook Spaanse taal;**
- **Kennis van kantoorsystemen en archivering;**
- **Ervaring met licht-administratieve werkzaamheden;**
- **Goede typevaardigheden;**
- **Ervaring met WordPerfect.**

Het bedrijf biedt gunstige arbeidsvoorwaarden, waarbij het salaris afhankelijk zal zijn van opleiding en ervaring.

Indien U geïnteresseerd bent in deze functie, gelieve U Uw sollicitatie, voorzien van Uw curriculum vitae en binnen tien dagen te richten aan de redactie van dit blad onder nummer XYZ. Uw reactie zal uiteraard vertrouwelijk behandeld worden.

GEVRAAGD
voor gepensioneerd Nederlands echtpaar
OPPASHUIS
in nette buurt
periode tussen half december 1991 - maart 1992.
Tel.: 672007

Te huur gevraagd
ongemeubileerde woning in goede buurt
tel. 671151

WAARSCHUWING
De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.
Op de schietbaan HATO:
DINSDAG 8 OKTOBER 1991 van 08.00 tot 13.00 UUR.
Onveilig zeegebied ± 4000 meter uit de kust.

TE HUUR GEVRAAGD:
WOONHUIS
met 3 slaapkamers in de Buurt van de Vrije Zone.
Inlichtingen:
Tel.: 613166

JOUBERT **RAPID**

TE HUUR OF
TE KOOP GEVRAAGD

Voor een van onze cliënten zoeken wij een **kantoorpand** of **tot kantoor om te bouwen woonhuis,** op een goede lokatie met voldoende parkeergelegenheid.
Oppervlakte ca. 150 m².

GEZOCHT
KANTOORRUIMTE
± 4 * 5 m., gelegen in de omgeving Mahaai, Sta. Rosa, Brievengat.
Huurprijs rond NAfl. 300,-.
Tel.: 78900
na 14:00 uur

Heeft U problemen met:
Rekenen
Wiskunde I
Handelsrekenen
Economie I en II
Bel voor studiebegeleiding
Tel.: 67[illegible]

Zondag 6 oktober vanaf 12.00 uur [illegible]

Eigendomsterrein, de beste investering voor Uw toekomst. Nu op Sun Valley Estate.
(Achter Amerikanenkamp. Bereikbaar via Commandeursweg, [illegible])

REAL ESTATE
ERIC J. WORMGOOR
Chobolobo Shoppingcenter / Schottegatweg 215C
Curaçao / Netherlands Antilles
Tel.: (599-9) 616277 - 616377 - 616311

ÑAPA

AMIGOE

ZATERDAG 5 OKTOBER 1991

Weekend Bijlage

Huize St Jozef viert 70-jarig bestaan

Phili Casseres:

"Kinderen weg uit rotmilieu, maar dat milieu blijft"

HUIZE ST.JOZEF vierde op 1 oktober het zeventig jarig bestaan. Op die dag in 1921 namen de eerste 19 voogdijmeisjes onder leiding van de Zusters van Schijndel hun intrek in het tehuis op Santa Rosa. Een jaar later vertrouwden de Zusters van Roosendaal ook hun weesmeisjes toe aan de zorgen van het Sint Jozef Gesticht. Vanaf die dag zou Huize Sint Jozef in de volksmond het Weeshuis van Santa Rosa heten. De eerste zorg voor de wezen op Curaçao begon al in 1856 in de Consciëntiesteeg onder leiding van de Zusters van Roosendaal. In 1857 werd dit weeshuis Nafl. 1500,-uit de koloniale kas verstrekt. In 1863 werd het weeshuis overgebracht naar de koraal van het huis van de bisschop en in 1867 naar Landhuis Habaai. In 1885 werden de eerste weesjongens door pater Frie ondergebracht in drie Curacaose huisjes op Santa Rosa en toen al kreeg het weeshuis de naam Sint Jozef.

= door Nel Casimiri =

Directrice Phili Casseres temidden van de kinderen van Huize St.Jozef.

Financieel werd dit huis bijgestaan door particulieren en door de Mijnmaatschappij Curaçcao. In 1890 verrees het huidige Sint Jozef Gesticht met een capaciteit voor 30 jongens. De leiding werd overgenomen door zes Zusters Dominicanessen en in 1897 kwamen er drie Salesianen, een pater en twee broeders bij. In 1917 namen de Fraters van Tilburg het werk over, totdat in 1920 de Zusters van Schijndel arriveerden. In 1918 werd de Sint Vincentius Stichting opgericht die zich het lot van de verwaarloosde jeugd aantrok. In 1919 werden de eerste voogdijmeisjes op Habaai geplaatst en de eerste voogdijjongens op Santa Rosa.

MOLENS EN GEITEN

Vanaf 1921 woonden in het weeshuis op Santa Rosa dus zowel jongens als meisjes, voogdijkinderen en wezen. De congregatie van de Zusters van Schijndel kocht in 1928 van het vicariaat deze 'missiostatio', waartoe vijf à zes ha grond behoorde, drie windmolens en een kudde geiten van 40 stuks. Men kon nu gemakkelijker en vrijer het gestaag toenemend aantal kinderen een tehuis verschaffen. Het gebouwencomplex groeide daarna uit tot dat wat wij nu kennen. De leefsfeer van Huize Sint Jozef veranderde langzaam van een groot en gezellig huis vol kinderen, waar de zusters zich dag en nacht voor inzetten, naar een gepland internaat met een opzet en een doel volgens bepaalde methoden. Het internaat bleef vele jaren onder leiding staan van de zusters. De overste van het zusterconvent droeg tegelijkertijd de verantwoording voor het voogdij-internaat, waar behalve Curaçaose kinderen, ook kinderen van Aruba en de Bovenwinden een plaats konden vinden. Bonaire had zo goed als geen plaatsingen.

In 1967 werd juffrouw Ria Hijl de eerste leken-directrice en kwam het internaat officieel los te staan van het klooster ernaast. Maar in 1971 werd haar taak overgenomen door Zuster Odiliana, opnieuw een Zuster van Schijndel maar wel een heel speciale, want zuster Odiliana was zelf als kind grootgebracht in het weeshuis van Santa Rosa. Ze kende het internaat dus van binnenuit. Na vijftien jaar nam zij wegens ziekte afscheid en sinds 1 september 1987 is Phili Casseres-Durgaram directrice van Huize Sint Jozef. Opnieuw een leken-directrice dus. Ook voor haar was Sint Jozef niet helemaal onbekend. Na haar studie als maatschappelijk werkster in Nederland, kwam zij terug op Curaçao en heeft zij een jaar als maatschappelijk werkster gewerkt in Huize Sint Jozef. Daarna werkte zij bij de Stichting Jeugdzorg en de Stichting Bon Futuro. Ze verhuisde naar Bonaire, vandaar naar Sint Maarten, om bij terugkomst op Curaçao te gaan werken voor Kuido pa Famia, een stichting van het Wit-Gele Kruis. In die functie ontmoette zij Zuster Ardina, die haar vertelde dat zuster Odiliana ziek was geworden en er een vacature bestond voor directrice van Huize Sint Jozef. Zuster Ardina is secretaresse van het bestuur. Dat leek Phili Casseres een uitdaging en ze solliciteerde:

"Zodoende zit ik hier. Het is geen gemakkelijke baan. Met mensen werken is nooit gemakkelijk. Mensen veranderen van de ene dag op de andere en je moet mee kunnen draaien."

En is er in de afgelopen vijf jaar in het internaat onder uw leiding veel veranderd?

"Ik kwam hier en ik zag heel veel dat veranderd kon worden. Maar ik heb sindsdien geleerd dat dat heel moeilijk gaat. Het gaat al jaren op zo'n manier. Mensen willen dat niet veranderen, willen dat dat zo blijft. We werken er wel aan en heel langzaam komen we er wel. We hebben nog steeds groepen van 24 kinderen bijvoorbeeld. Dat is volkomen verouderd. Dat kan echt niet meer met de problemen van nu. De ideeën hierover zijn de laatste jaren ook veranderd."

ORTHO-PEDAGOOG

"Ik heb ook jaren gevochten om een ortho-pedagoog hier te krijgen. Die hebben we echt nodig. Het personeel heeft constant cursussen nodig om bij te blijven. Eerst heb ik dat zo goed en zo kwaad als het ging, zelf gedaan, maar sinds 1 oktober 1990 is Maria Muller hier te werk gesteld. Zij heeft de intensieve begeleiding overgenomen. Via de leidsters probeert ze de opvoeding te optimaliseren en aan te passen aan de vraag die er is. Voor Maria Muller hier in dienst kwam heeft zij al samen met Willie Hogebergen, het hoofd van de sektie Vorming en Opleiding (nu opgeheven), en enkele anderen een Reality Therapie gegeven en een cursus Sociale Vaardigheid gegeven. Daarin werd een andere aanpak van opvoeding naar voren gebracht: meer praten, meer motiveren: meer belonen dan straffen en een kind helpen zichzelf te leren waarderen. Als follow up van deze trainingen hebben we nu in Maria Muller een pedagogisch coördinator die dit voort kan zetten."

Werkt Maria Muller alleen met de leidsters of ook met de kinderen?

"Ook met de kinderen. Alle kinderen die bij ons zitten hebben gedragsstoornissen. Het zijn allemaal sterk verwaarloosde kinderen en ze zijn geestelijk en/of lichamelijk mishandeld. Ze hebben een achterstand, op school en in de groei. Ze hebben gemis aan liefde en aandacht gehad. Ze vragen veel aandacht. Meestal negatief, want straf is ook aandacht, en dat proberen we nu om te zetten in positieve aandacht. Als ze een klein ding goed doen, belonen we ze meteen. Er zijn kinderen die op vrij late leeftijd nog in bed plassen. Ook dat is een signaal van affectieve verwaarlozing. Maar de meest zielige gevallen zijn de kinderen die heel stil zijn, niet opvallen. Die hebben het al opgegeven om te vechten tegen het leven. Zij hebben eigenlijk de meeste aandacht nodig. Maar in de praktijk zie je dat dat vaak niet lukt. Het zijn juist de moeilijke kinderen die de meeste aandacht krijgen."

VERLOOP

Is er een groot verloop onder de leidsters?

"Wat heet groot. Er is verloop en dat is gezond. Sommigen gaan verder studeren. Als ze hier een MBO-diploma hebben gehaald, gaan ze b.v. naar Nederland voor een HBO-opleiding. Sommigen ook gaan andere wegen op wegens gezinsomstandigheden. Er zijn ook leidsters weggegaan naar andere instellingen die weer terug willen komen. Ze vonden het hier toch prettiger."

In het jaarverslag van Huize Sint Jozef staat in een woord vooraf dat elk kind recht heeft op: Liefde, aandacht, begrip, vorming en opvoeding, medische, hygiënische verzorging, de juiste behuizing, aangepast onderwijs en ontspanningsmogelijklheden. Aan deze sociale rechten kan het best worden voldaan in een gezin, vandaar dat men vindt dat het verblijf in een internaat van korte duur dient te zijn. Welke kinderen komen nu terecht in een internaat? In de afgelopen drie jaar zijn er kinderen opgenomen in Huize Sint Jozef wegens:

- te jonge ouders, met als gevolg onvermogen tot opvoeden,
- verbroken relaties tussen ouders,
- lichamelijk zieke ouders,
- psychisch overbelaste of debiele ouders,
- aan alcohol of drugs verslaafde ouders, waarvan sommigen in detentie,
- grove verwaarlozing van de minderjarige;
- lichamelijke, geestelijke en of sexuele mishandeling van de minderjarige,
- gebrek aan huisvesting van de ouder of verzorger,
- door de ouder of verzorger in de steek gelaten minderjarige,
- onaangepast gedrag of frekwent schoolverzuim van de minderjarige,
- geen opvang en begeleiding na schooltijd van de minderjarige.

"Ik heb altijd op het sociale vlak gewerkt en iedere keer zie je weer dat de overheid heel moeilijk subsidies geeft en vaak het preventieve werk van sociale instellingen niet inziet en liever geld steekt in zaken of het toerisme." "Als zij niet aan de kinderen werken - dat is de toekomst -wordt ook het toerisme slecht. Als kinderen niet genoeg liefde en aandacht krijgen, kun je niet verwachten dat onze gemeenschap gezond is. En als er hier veel criminelen en drugsverslaafden zijn, krijg je ook geen toeristen, noch bedrijven die investeren. Dan lukt dat allemaal ook niet."

U vindt dus dat op het gebied van het internaatswerk veel veranderd moet worden?

"Op het ogenblik is er in ons tehuis een onderbezetting aan pupillen, omdat de Voogdijraad en Sociale Zaken geen nieuwe plaatsingen regelen door een tekort aan mankracht. Doordat ze te weinig mensen hebben, hebben ze geen tijd voor huisbezoek en kunnen ze de rapporten niet uittypen en die zijn nodig voor de kinderen hierkomen, zodat we weten hoe we ze moeten aanpakken. We hebben plaats voor 165 kinderen en we hebben er nu 125. We krijgen een daggeld vergoeding per kind per dag, naar een maximum dat de overheid vastgesteld heeft. Die onderbezetting is niet gunstig voor ons want dat wordt aan het eind van het jaar van onze subsidie afgetrokken. We willen echter naar kleinere groepen toe (wel met de zelfde subsidie), dan kun je intensiever met ze bezig zijn." "Een ander punt waar iets aan gedaan moet worden, is het milieu waar de kinderen uitkomen. Op het ogenblik werkt niemand daaraan, noch aan alternatieven. Weer een kwestie van te weinig mankracht. Er zijn geen instanties waarnaar we kunnen verwijzen. In de gezinnen is de onderstand te laag, ze hebben vaak geen behuizing. De FKP heeft een wachtlijst met urgente gevallen. Veel ouders van onze kinderen wonen in een pension. Maatschappelijk werkers vinden het niet leuk als dit soort dingen genoemd worden, maar ik heb het toch genoemd omdat er geen doorstroming inzit. Alles zit vast. Het FKP heeft te weinig huizen en Sociale Zaken te weinig personeel."

SCHOOL

De kinderen van het internaat gaan naar school. Vroeger gingen alle meisjes na de lagere school naar de Centrale School, de latere huishoudschool. Nu zitten ze op verschillende scholen, gewone lagere scholen, scholen voor speciaal onderwijs en diverse soorten vervolgonderwijs. Wat doen ze als ze uit school komen? De tijd van de grote wasserijen en het borduurwerk is voorbij.

"Voor de kinderen hier organiseren we vrij veel activiteiten. We hebben twee activiteiten leidsters die dat organiseren zowel voor de kinderen als voor het personeel. En iedere afdeling verzorgt zelf ook haar eigen activiteiten. Zo komt Cesario elke week naar Sint Jozef om dansles te geven en Stanley Daniel geeft kuarto les. De overheid betaalt dat. Mau Maria en Juliana verzorgen sportactiviteiten. Eigenlijk zijn we geen tehuis voor kinderen van het speciaal onderwijs, maar we hebben er verschillende. We krijgen de kinderen op kleuterleeftijd en dan weten we niet, hoe ze zich zullen ontwikkelen. Later als ze naar school gaan blijken het dan vaak kinderen voor het speciaal onderwijs te zijn. En er zit ook een grote groep kinderen wel op het reguliere onderwijs, die altijd wegens leeftijd worden bevorderd." "Wij hebben kleinere jongens en meisjes, en als de jongens wat ouder zijn gaan die naar Huize San Fernando. Maar we hebben bij voorbeeld het vorige jaar ook veel plaats gemaakt voor jongens van negen en tien jaar, omdat San Fernando vol zit. Casa Manita neemt deze jongens ook niet op, want zij hebben geen zalen, alleen kamertjes voor vier personen. Wij hebben wel slaapzalen en daarnaast chambrettes voor de oudere meisjes."

Wordt iedereen aangenomen?

"Er is wel een selectieprocedure. Als een kind, zeker een tiener, al een losbandig leven leidt, nemen we zo'n kind meestal niet. Dat kan zich niet meer aanpassen aan de regels en het heeft ook invloed op de rest van de groep. Je helpt zo'n kind niet en het verpest de groep. Jammer genoeg is er geen opvang voor zulke kinderen. Zij komen terecht bij drugs en prostitutie en die groep wordt steeds groter. Zij kunnen ook niet terecht bij Pelletier en ook niet in het Pius Huis. Daar kunnen ze wel terecht als ze alleen maar in verwachting zijn, maar ze moeten zich wel aan willen passen." "Er is hier pas nog een meisje aan de deur geweest met haar baby van ongeveer een jaar. Zij vroeg of we haar op wilden nemen en desnoods alleen haar baby.. Maar we hebben het afgewezen, omdat ze al tekenen vertoonde van een losbandig leven en ze zou zich niet meer kunnen aanpassen. Ik weet niet wat er met dat meisje is gebeurd. De baby gaat nu waarschijnlijk naar een kresh, naar Bai Bini, of naar Brakkeput. Daar houden ze de kinderen ook dag en nacht als dat nodig is. Niet officieel. Ze vangen zo'n kind zes weken op, en dan weer zes weken, en weer, enz."

WEEKENDEN

Wat doen de kinderen in het weekend?

"Ze gaan bij ons in de weekenden zoveel mogelijk naar huis. Maar er is altijd een groepje van zo'n 15 à 20 kinderen dat geen opvang heeft. Het team van een afdeling werkt om de zes à zeven weken het weekend door. We hebben het twee jaar geprobeerd met losse krachten die speciaal in de weekenden hier werkten, maar die raakte ik steeds kwijt. Ze willen een baan. Bij ons werkten ze alleen in het weekend, dus als ze een andere baan kunnen krijgen, stoppen ze bij ons. Daarom zijn we terug naar het oude systeem van vroeger, naar overwerk dus. Veel van de kinderen die naar huis gaan, kunnen eigenlijk niet naar huis, maar het moet. Ik kan de leidsters niet nog meer belasten. Als de overheid meer personeel ter beschikking zou stellen, zou dat wel kunnen. In de weekenden maken we veel uitstapjes met die kinderen, we gaan zwemmen met ze, enzo. Ook heeft een groepje gratis tennisles gehad op RCC, maar de mevrouw die de lessen gaf is vertrokken en ze zoeken nu zelf nog naar iemand voor hun eigen abonneetjes."

Ontsnappen de kinderen in het internaat nu aan de slechte invloeden van hun milieu?

"Kinderen worden uit een rotmilieu gehaald en in een internaat geplaatst. Ondertussen wordt er niets gedaan aan dat milieu. En na zes of zeven jaar gaan de kinderen weer terug naar datzelfde milieu. Wat ons draaiende houdt is de hoop dat je toch wat bagage kunt meegeven en dat ze die bagage gebruiken om te overleven in die omgeving. Sommigen lukt dat. Die maken een studie af b.v., maar er zijn er ook waarvan de kinderen ook weer hier zijn."

SAMENWERKING

Is er een goede samenwerking tussen de verschillende internaten?

"Er zijn op Curaçao acht internaten: Brakkeput, Huize Sint Jozef, Casa Manita, Huize Pelletier, Huize San Fernando, Cas Bruder Pius, Hebron en het GOG. We willen graag de bestaande internaten reviseren en ze een richting geven, dus dit internaat voor dit, dat voor dat, om dan met een deskundige leiding iets meer proberen te bereiken. Bijvoorbeeld de kinderen begeleiden naar zelfstandig wonen, zodat ze niet terughoeven naar dat rotmilieu. We zijn bezig met het oprichten van een federatie van internaten (FRIK). De ouders zijn vaak heel moeilijk. Het zijn soms messentrekkers, of ze zijn aan de drugs en komen helemaal 'high' hier en dat is niet leuk voor de kinderen, zeker niet ten opzichte van de groep. Ook gebeurt het wel dat de kinderen overbeschermd worden door hun ouders en dat je helemaal geen medewerking hebt van thuis."(Je hoeft niet te doen wat de leidsters zeggen, ik ben je moeder! Als ze vervelend zijn kom je weer bij mij.)

U krijgt een daggeld per pupil, maar dat is net genoeg voor

Vervolg op pag. 8

IN DIT NUMMER van Ñapa :

* **HUIZE ST.JOZEF** op Sta.Rosa bestaat zeventig jaar. Veel is er in die jaren gedaan om verwaarloosde kinderen op te vangen en een zo goed mogelijke opvoeding te geven. Maar het milieu waaruit ze vandaan komen verandert nauwelijk, zegt directrice Philli Casseres in een vraaggesprek met Nel Casimiri pag.1
* **DE ARUBAANSE Kamer** van **Koophandel** dankt evenals de arbeidersbeweging op dat eiland haar ontstaan aan de komst van de Lago-raffinaderij. Tot deze conclusie komt Luc Alofs in een eerste van twee artikelen over de geschiedenis van de K.v.K. op Aruba pag.3
* **BEDRIJFS-opleidingen** en organisatie-ontwikkeling kunnen tegenwoordig 'op maat' geleverd worden. Dat veronderstelt wel een degelijke voorbereiding en nauw overleg tussen opdrachtgever en het adviserende bureau. Hierover gaat het artikel van drs.Fred Budike op pag.8
* **HET NEDERLANDSE leger** krijgt een nieuw paradepaardje: een 2100 sterke luchtmobiele brigade die in de Oranjekazerne bij Arnhem gelegerd wordt. Tanks en pantservoertuigen worden ingeruild voor helikopters en de zandhaas wordt omgeschoold dot een vliegende supersoldaat. pag.9
* **Verder** in deze editie van Ñapa de **rubrieken Buitenland, Voeding, Onderwijs, Literatuur, Techniek, Kerk en Wereld,** Filatelie, Ziek en gezond en de wekelijkse Kruiswoord-puzzel

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: **Norbert Hendrikse**
LAYOUT: **Solange Isselt**

Leger ronddolende boeren zoekt leider

Opstandigheid in de 'stoof' van China

= door Dirk-Jan v.d.Bergh =

IN MEER OPZICHTEN kan de provincie Sichuan de 'Spiegel van China' worden genoemd. Het is een van de voornaamste landbouwprovincies; bovendien werd China's machtige man Den Xiaoping (87) er geboren. In Sichuan werden voor het eerst experimenten gehouden om de communistische economie te hervormen. Wat is na tien jaar het resultaat? Gelderlander Pers-correspondent Dirk Jan v.d.Bergh bezocht de 'heuvelstad' Chongqping en hobbelde vervolgens dagenlang over de wegen van het groene hart van China.

In een tuintje voor het treinstation van Chonqping zitten ze. Een paar honderd boeren, gehuld in lompen en zonder schoenen. Ze hebben hun bezittingen samengeknoopt in zakken die opgestikt zijn met lappen. Sommigen wassen hun gezicht bij een fonteintje; de meesten hangen lusteloos over hun bagage.

Maar opeens ontstaat er commotie. Een pezige man met opgerolde broekspijpen stapt op de boeren af en verkoopt een stapeltje treinkaartjes. Enkele reis Canton, harde klasse, 45 uur in de trein. De boeren dringen er omheen en binnen een mum van tijd is de man van zijn kaartjes af.

"We trekken naar andere steden", vertelt één van de boeren, genaamd Hiu. Hij heeft voortanden die zó uitsteken dat hij zijn lippen niet op elkaar kan krijgen en loenst nog bovendien.

"De toestand op het platteland is erbarmelijk. Geen werk. Eerst ben ik van mijn dorp naar de stad gekomen, toen heb ik een paar dagen op het station geslapen en nu heb ik eindelijk een kaartje". Een paar uur later zijn alle boeren verdwenen. Ze hebben plaatsgemaakt voor borden met waarschuwingen die het mensen verbieden in grote groepen samen te scholen.

Als je nog een dag door bloedheet Chongpinq hebt gedwaald, is het alsof je longen als loden zakken in de borstkas hangen. Fietsen zijn er niet in deze 'stoof' langs de Yangzi Jiang, de langste rivier van China, omdat de straten te stijl omhoog en omlaag kronkelen. Men vervoert zich per vrachtwagen of per openbare bus, of gewoon te voet, tastend door de vette fabriekswalm die de stad permanent bedekt en de hitte vasthoudt. De stad, die zich met veertien miljoen inwoners de grootste van de Volksrepubliek mag noemen, groeit gestaag. Leuk om te wonen? "Ja", beaamt juffrouw Wei, werkzaam bij een uitgeverij, "de mensen staan erg open voor elkaar. Komt misschien door het slechte klimaat, onze gemeenschappelijke vijand."

NACHTLEVEN

's Avonds eten we varkenspoten in een klein restaurantje, waar op de tafels net zulke tegels zitten als in Nederland op de toiletmuur. In een kommetje zijn vier lillende poten gepropt, zonder veel plichtplegingen afgehakt en gekookt. Bij één steken de borstelige haren er nog uit.

Wat het echt lekker maakt zijn de pepers, de lange rode, waarvan de ronde zaadjes op je lippen blijven branden. "De mensen in Sichuan eten peper, zodat we van binnen heet zijn als het buiten ook heet is. Dan is er een evenwicht."

Na het feestmaal weggespoeld te hebben met een fles waterig Chongqing-bier: Nightlife! Een ouderwetse Toyota brengt ons naar het 'Entertainment Center', een gloednieuw granieten gebouw, niet ver van de plaats waar de boten naar Wuhan en Shanghai voor anker gaan. Het bouwsel houdt het midden tussen een winkelpassage en een vermaakcentrum. Een doolhof van zaaltjes biedt plaats aan een Amerikaans biljart, een batterij Fun-games en besloten cafeetjes.

YUPPIES

Maar het meest populair is de 'Karaoke Lounge Disco'. Toegang: acht gulden. Het witte bloesje van juffrouw Wei licht akelig fel op in de blacklight lampen die over de dansvloer flitsen. "Het publiek bestaat voornamelijk uit privé-ondernemers of mensen die door hun werkenheid op een etentje worden getracteerd", vertelt ze.

Karaoke, het Aziatische antwoord op de disco, heeft de Volksrepubliek stormenderhand veroverd. Vergelijk het met de Sound-mix-show. Een computergestuurde jukebox, voorzien van microfoon en videoscherm, speelt verzoeknummers, maar: de tekst moet worden ingezongen door iemand uit het publiek. Valse tonen worden vervolgens gecorrigeerd door de computer.

Het publiek, flessen Remy Martin en Chivas Regal voor de neus, is uitzinnig. Mannen in zijden pakken en meisjes in strakke leren rokjes, Chongqin's yuppies, brullen als een clip van popster Cui Jian wordt vertoond en er één de rol van de zanger overneemt.

De sfeer zakt als vervolgens het nummer 'Communistische Partij, je bent onze moeder' wordt ingezet. De propaganda strekt zich zelfs uit tot China's discotheken... Maar het feest dendert voort wanneer het partijlied ten einde is.

Deze volmaakt westerse uitgaansatmosfeer botst met de herinneringen aan de boeren bij het station. Ik vraag juffrouw Wei ernaar: "Ze zwerven door de straten op blote voeten. Werkloos. Je herkent ze meestal aan hun bamboe draagstokken die ze achter zich aanslepen.

Ik gebruik er vaak een, kijk of hij er betrouwbaar uitziet en laat hem mijn boodschappen dragen. Dan betaal ik hem twee kuai (80 cent). Soms laat ik ze wel tien kilometer lopen. Maar ik blijf er wel bij, want vertrouwen doe ik ze voor geen cent!"

ONTREDDERDHEID

'Ze' zijn een symptoom van een falende economie. Van de achthonderd miljoen boeren in China zijn er zo'n 110 miljoen werkloos. Ze vormen een groeiend leger van ontevredenen, latente rebellen en misdadigers. "Het zwerven van de boeren begon in 1987", vertelt beeldhouwer Qu, die ook in de bar rondhangt. "Velen trekken naar Canton en Shenzhen (de grensplaats met Hongkong) om werk in de bouw te zoeken. Zelf gebruik ik soms boeren om me te helpen met het slepen of bikken van steen. Simpel werk. Ik betaal ze er twintig, dertig gulden in de maand voor. Anderen gaan helpen in de huishouding. Koken, wassen, op de kinderen passen."

Het voornemen om een tocht te gaan maken over het platteland stuit op verbazing van de Chinezen in de stad. "Wat moet je daar nou?" De volgende dag begint de reis, per lokale bus.

Zover als je kunt kijken is iedere vierkante meter, tot aan de hoogste bergtop toe, bebouwd met rijstplanten of maïs. Sichuan, waar 107 miljoen mensen eenzestiende van China's bouwland hebben gecultiveerd, is berstensvol.

Vier miljoen boeren zwerven er rond; ze trekken naar de steden of proberen de provincie uit te komen. Werkloosheid is de permanente volksvijand.

Naast me in de bus zit een boertje dat een poging waagde uit de misère te komen. "Vorig jaar heb ik een hoop geld verspild in een poging om in Shanghai (tweeduizend kilometer naar het oosten) werk te zoeken. Tevergeefs. Maar dit jaar ga ik het opnieuw proberen..."

De dorpen waar de bus doorheen rijdt zijn middeleeuws. Houten krochten, half weggezakt, tegen elkaar aanleunend. Veel gebieden in Sichuan zijn gesloten voor buitenlanders omdat de infrastructuur ervan slecht is en omdat men zich waarschijnlijk schaamt voor de armoede.

Het geboortedorpje van Deng Xiaoping, de man die de economische hervormingen in 1979 op gang bracht, ligt in zo'n gesloten gebied. Je kunt er alleen komen met een speciaal pasje.

"Of Deng Xiaoping ons bevoorrecht heeft? Welnee!" De heer Chen, bewaker van het geboortehuis van Deng, lacht hard. "Deze streek is ontzettend arm. We hebben hem ooit een brief geschreven, maar hij heeft er nooit op gereageerd. Hij is hier al zestig jaar niet meer geweest."

Toch kan hier snel verandering in komen: het geboortehuis van de opperste partriarch wordt van nieuw houtwerk voorzien door een groep elite-timmerlieden. Nu al is er een gevoel van competitie met Shaoshan, het geboortedorpje van Mao Zedong in Hunan. "Over een paar jaar komen hier ook dagelijks duizenden bezoekers en is het afgelopen met de armoede..."

Niet alle gebieden zien er zo miserabel uit als de geboortegrond van Deng Xiaoping. Het dorpje Guanghan is zelfs door een vierbaans snelweg verbonden met provinciehoofdstad Chengdu. Aan de rand van het dorp wordt een nieuwbouwwijk, type Bijlmer, uit de grond gestampt.

Guanghan werd ooit door de voormalige partijsecretaris Zhao Ziyang aangewezen als laboratorium voor economische hervorming. De volkscommunes werden hier als eerste afgeschaft en het is nu de enige plaats in China waar communistische partijkaders zelfstandige ondernemers mogen worden. Rijkgeworden boeren mogen hun eigen huizen kopen en hebben een grote mate van economische vrijheid.

Aanvankelijk leidden de hervormingen van Deng landelijk tot geweldige sprongen in het inkomen van de boeren. Maar later, aan het einde van de jaren tachtig, stagneerde deze trend. Op dit moment is het inkomen van de boeren slechts 32 gulden per maand, minder dan de helft van het inkomen van de stedelingen dat rond de 75 gulden ligt. Weliswaar kunnen de boeren veel verkopen op de vrije markt, maar dat maakt hen niet echt rijk.

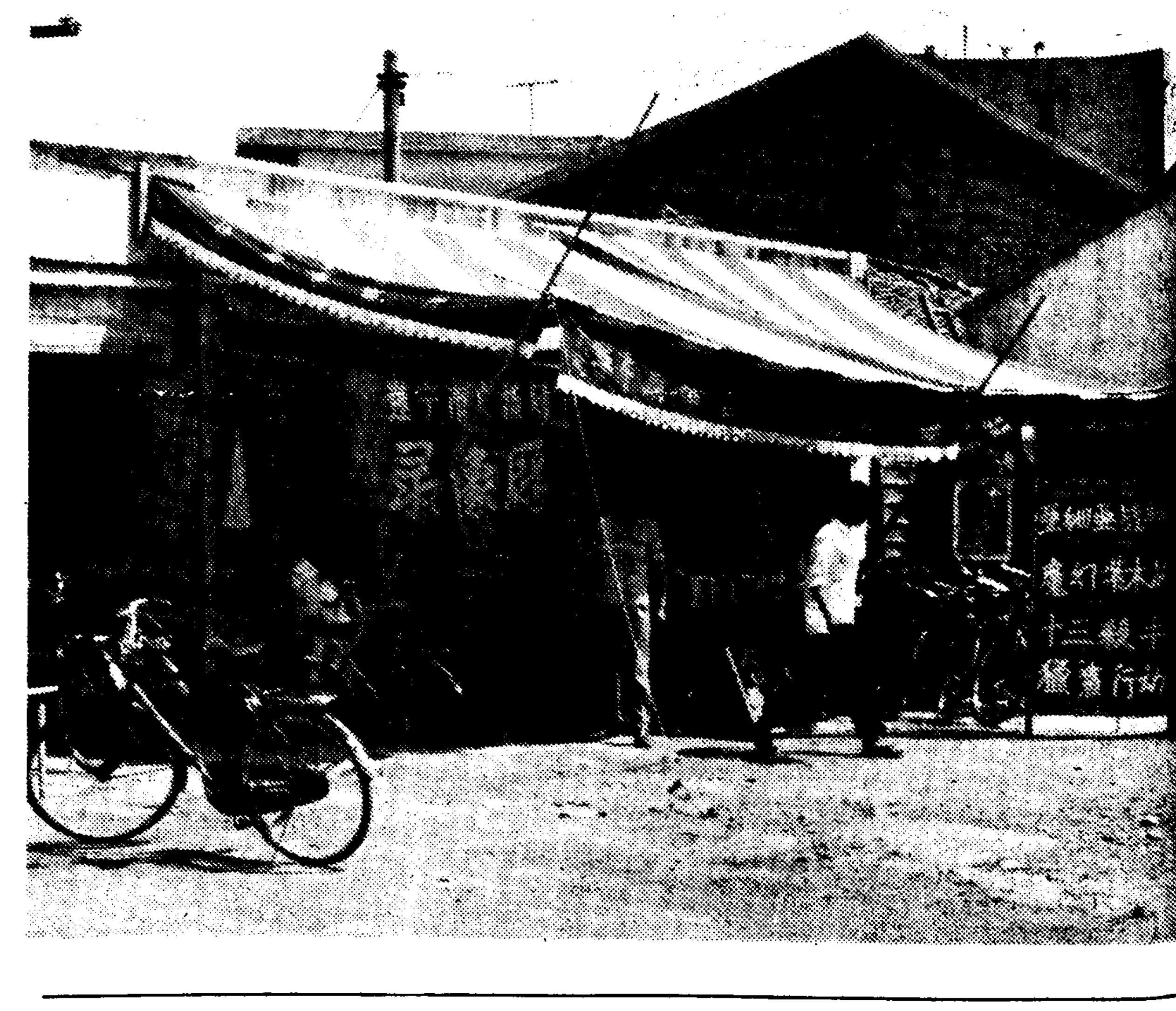
De problemen zullen nog toenemen. Elk jaar verliest Sichuan 20.000 hectare land omdat dat voor bouwprojecten wordt gereserveerd. Bovendien groeit de bevolking jaarlijks met ongeveer een miljoen. Nu al is er per individuele boer slechts 0,05 hectare pachtland beschikbaar...

Op weg terug naar de stad vallen de talloze leuzen op, die vooral op de muren van de boerderijen zijn geschilderd. 'Bescherm je grond als je eigen botten!', 'Een te grote bevolking is gevaarlijk!', 'Socialisme is goed!'. Wie weet.

Een enorme plensbui begint en zal dagen aanhouden. De wegen veranderen in moddersloten waar de boeren met hun last doorheen zompen. De bus komt vast te zitten en de wielen malen woedend door de blubber met als enig resultaat dat het voertuig langzaam naar beneden zakt.

De regens doen de rivieren opzwellen. Overstromingen eisen hun tol zoals in de rest van het land. Weer een tegenslag: nu is ook de oogst, waarvan miljoenen afhankelijk zijn, voor een groot deel verwoest.

Geen gunstige berichten voor Sichuan en China. Natuurrampen, massale werkloosheid en ontevredenheid onder de boeren zijn traditionele elementen voor een opstand. Als Peking geen goede maatregelen neemt, is het risico groot dat opgekropte frustratie omslaat in rebellie. Beeldhouwer Qu: "Nu lopen ze alleen maar een beetje rond. Maar ze hebben alleen een leider nodig. En dan zal het niet leuk worden voor China..."

Fransen willen geen duimbreed toegeven

Geduld Oosteuropeanen zwaar beproefd door EG

BRUSSEL - Het geduld van Polen, Hongarije en Tsjechoslowakije wordt op het ogenblik danig op de proef gesteld door de EG-ministers van Buitenlandse Zaken. Die konden het na urenlang praten niet eens worden over nauwere economische banden met de vroegere oostbloklanden, terwijl de tijd voor EG-commissaris Frans Andriessen gaat dringen. Onder zijn leiding zijn acht maanden geleden onderhandelingen begonnen over het sluiten van associatie-akkoorden met de drie landen, die daardoor hopen vanaf 1993 meer produkten in de Europese gemeenschap te kunnen afzetten.

ZEVENDE RONDE

Binnenkort vindt de zevende gespreksronde plaats. De bedoeling is dat vóór eind oktober alle partijen hun handtekening zetten onder deze 'Europa- akkoorden', die ook in politieke samenwerking voorzien. Maar van meet af aan vlotte het overleg niet erg, volgens de Oosteuropese landen omdat de EG - alle mooie woorden ten spijt - een protectionistische houding aan de dag legde om vooral de eigen landbouw-, kolen- en staalsector en textielindustrie af te schermen tegen hun goedkopere produkten. Eind juli kreeg Andriessen van de ministers van Buitenlandse Zaken opdracht nieuwe voorstellen uit te werken om de besprekingen uit het slop te halen. Vlak na de coup in Moskou leken flinke concessies van de EG onvermijdelijk, om haar solidariteitsbetuigingen aan de beginnende Oosteuropese democratieën te onderstrepen en die landen definitief aan het westen te binden. De voorstellen die Andriessen door de EG-commissie loodste, vielen echter magertjes uit. Zo zouden de hoeveelheden rund- en schapevlees gedurende vijf jaar jaarlijks met drie procent mogen stijgen. Nu mogen de drie landen 11.000 ton rundvlees en 18.000 ton schapevlees naar de EG-landen exporteren, een schijntje op een jaarlijkse EG-consumptie van zeven miljoen ton rundvlees.

BEDROGEN UIT

Maar degenen die hadden gedacht dat zelfs die voorstellen voor de ministers acceptabel zouden zijn, kwamen bedrogen uit. Verscheidene ministers, onder anderen die uit België, Ierland en Portugal hadden er grote moeite mee. Maar de onverzettelijkheid zelve bleek de Franse minister, Roland Dumas, die daarmee minister Van den Broek, die de vergadering leidde omdat Nederland dit halfjaar EG-voorzitter is, op zijn minst een onprettige dag bezorgde.

Om de Fransman terwi[...] zijn, gingen allerlei co[...] misoplossingen over de [...] Zoals een voorstel om [...] invoerquota met vijf pr[...] te verhogen, ofwel jaa[...] met zegge en schrijve [...] ton rundvlees en 900 [...] schapevlees, gekoppeld [...] kredieten voor de Sovjet[...] die daarmee landbouw[...] dukten uit Polen, Hong[...] en Tsjechoslowakije mo[...] kopen. Maar Dumas, die [...] gens een Nederlandse wo[...] voerder kennelijk van P[...] de opdracht had 'geen en[...] concessie' te doen, gaf [...] krimp. De verwijten vlo[...] hem dan ook om de oren. [...] 'schandelijke vertoning' [...] de Deense minister, [...] Ellemen-Jensen, die w[...] was: 'de Fransen leve[...] een andere planeet'. Van [...] Broek sprak van 'een [...] schrikkelijk verkeerd sig[...] naar onze vrienden in [...] traal-Europa'. Maar de [...] gische minister, Mark [...] kens, sloeg waarschijnlijk [...] spijker op de kop door [...] spreken van 'een schizofr[...] situatie' op dezelfde dag [...] de EG-ministers hun Ba[...] sche collega's, die in Bru[...] op het eten waren gen[...] 'lekker maakten' door al[...] lei hulp en samenwerkin[...] beloven. De vraag is hoe [...] nu verder moet. Andries[...] zei dit weekeinde voor [...] vertrek naar de Estlan[...] hoofdstad Tallinn dat [...] Fransen aan zet zijn. [...] Fransen hebben de za[...] geblokkkeerd. De Fran[...] zullen die zaak moeten debl[...] keren". Hij erkende ook [...] de problemen weinig go[...] beloven voor zijn besp[...] kingen met Baltische ve[...] genwoordigers in Tallinn. [...] EG-commissie en het Ned[...] landse voorzittersch[...] zullen volgens een comm[...] siezegsman de komen[...] dagen de Franse presid[...] Francois Mitterrand moe[...] bewegen water in de wijn [...] doen. "Anders zijn alle mo[...] woorden over solidarit[...] pure huichelarij."

VRAAGTEKEN

De inschikkelijkheid van [...] Franse regering is een vra[...] teken. Aangenomen wor[...] dat zij als de dood is vo[...] boerendemonstraties als [...] EG wijkt voor de eisen va[...] de Oosteuropese landen. Vo[...] eind september is al e[...] grote protestbetoging i[...] Parijs georganiseerd wa[...] tienduizenden boer[...] worden verwacht. De Fran[...] opstelling moet een teg[...] valler zijn voor de Pool[...] regering, die vorige week n[...] liet weten vooral op steu[...] van Bonn en Parijs (ook e[...] misschien wel met name i[...] financiële zin) bij zij[...] streven om lid te worden va[...] de EG. Een regeringswoord-voerder in Warschau spra[...] voor de televisie al zijn teleur[...] stelling uit over de EG-ministerraad. Hij liet zelf[...] doorschemeren dat de Poolse regering voorlopig niets voelt voor voortzetting van de onderhandelingen zolang er geen positieve uitspraak wordt gedaan.

ROLAND DUMAS
...onverzettelijk...

President:

Kroatie vecht tot het einde

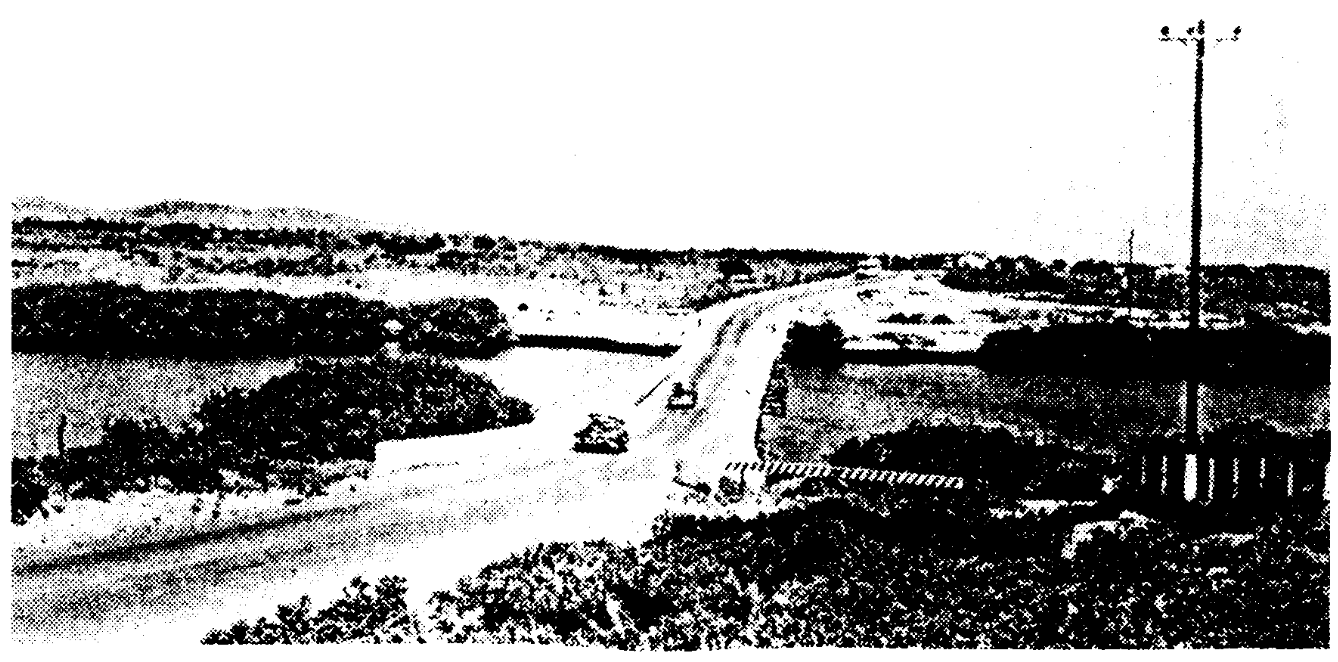
ROME - De Kroatische president Franjo Tudjman heeft donderdag bezworen dat zijn republiek tot het eind zal blijven vechten tegen het Joegoslavische federale leger.

"Wij hebben de capaciteit om onze vrijheid, onze democratie en bovenal onze nationale identiteit te verdedigen", betoogde Tudjman voor de Italiaanse radiozender GR2. "In deze oorlog, die ons naakte bestaan bedreigt, zal het meest veelzeggende wapen het nationaal bewustzijn van het Kroatische volk zijn". Tudjman, die in Rome is om bij de Italiaanse regering en het Vaticaan de Kroatische zaak te bepleiten, zou vandaag de paus ontmoeten. De Kroatische president deed zijn uitspraken terwijl het Joegoslavische leger de greep op de stad Dubrovnik versterkte en de strijd in oost-Kroatië onverminderd doorging.

De top van het Joegoslavische federale leger heeft donderdag de Kroatische militie en Nationale garde opgeroepen zich uit de belegerde Adriatische havenstad Dubrovnik terug te trekken of zich over te geven.

= door Luc Alofs =

IN DE ÑAPA van 27 april en 18 mei j.l. werd uitgebreid aandacht besteed aan de geschiedenis van Aruba's eerste vakbond, de 'Arubaanse Arbeidersbond' uit 1935. In een tijd van snelle maatschappelijke veranderingen die volgden op de vestiging van de olieindustrie, werd de behoefte gevoeld aan vertegenwoordigende organisaties van de verschillende maatschappelijke groeperingen. In 1930, vijf jaar vóór de oprichting van de Arbeidersbond, vond de vorming plaats van de Kamer van Koophandel. Evenals de Arbeidersbond kende de Kamer enkele pieken van verhoogde activiteit en lange perioden waarin ze niet functioneerde. Onder andere op basis van gegevens uit het Nationaal Historisch Archief op Aruba en het archief van de Kamer van Koophandel reconstrueren we de achtergrond van de oprichting, de activiteiten en tijdelijke ondergang van de Kamer in de jaren 1929-1955.

De eerste verbindingsweg over het Spaans Lagoen 1929-1930.

HANDELAREN VREESDEN ONEERLIJKE CONCURRENTIE

Zwarte goud verdrong aloë en pinda als exportprodukten

Kamer van Koophandel Aruba ook door komst Lago ontstaan

Evenals de oprichting van de Arbeidersbond zou de oprichting van de Kamer van Koophandel ondenkbaar geweest zijn, indien niet in 1924 en 1927 de Lago Oil and Transport Company (ook PanAm Petroleum Maatschappij) zich op Aruba gevestigd hadden.

De komst van de olie maakte de weg vrij voor verhoogde economische activiteit op het eiland, niet in de laatste plaats in de handelssector. De voorheen kwijnende handel kwam in de gelegenheid zich te ontplooien. De stijging van het bevolkingsaantal en de toenemende invloed van de loonarbeid bij de oliebedrijven wijzigden het karakter van de handel. Van een kleinschalige handel, gericht op de export van handelsgewassen als aloë en pinda en de import van beperkte hoeveelheden consumptiegoederen veranderde het in een op de consumptie gerichte invoerhandel. Niettemin waren een economische terugval, het achterblijven van bedrijfswinkels en buitenlandse handelaren nodig om over te gaan tot de oprichting van een Kamer van Koophandel en Nijverheid.

GROEI EN STAGNATIE

Om de gewijzigde situatie in de handel te illustreren vergelijken we de *Koloniale Verslagen over 1922 en 1929.* In het verslag over 1922 lezen we:

'Zoowel handel als scheepvaart waren in het verslagjaar kwijnend. In 1922 werden goederen ingevoerd tot een gezamenlijk waare van f.426.998, tegen f.615.464 in 1921 of f.188.466 minder. ...De eenige vaste vaart bestond tusschen Aruba en Curaçao. Wel vertrokken de op Aruba thuisbehoorende schepen van tijd tot tijd ook naar andere landen, maar van een geregeld verkeer met deze landen was geen sprake'.

Het Koloniaal Verslag van 1929 bevestigt dat de structuur van de economie drastisch was veranderd en dat de handel daar gretig op in haakte:

'Toen de werkzaamheden van de oliemaatschappijen aanvingen, wisten velen niet beter te doen dan een winkelzaak openen, waarbij te grote voorraden, voor het meerendeel dezelfde artikelen, ingeslagen werden. Waar voorgenoemde oliemaat- schappij in de aanvang zelve nog niet was overgegaan tot opening van een winkelbedrijf, moest alles plaatselijk voor elken prijs worden ingekocht. Aldus verdienden de handelaren grof geld'. We lezen echter ook over het ontstaan van problemen in de handel:

'Had men aanvankelijk alle reden om over de loop van de handel tevreden te zijn, in het tweede halfjaar kwam er in de toestand een kentering, die aan velen reden tot bezorgdheid gaf. Deze kentering is te wijten aan de volgende factoren:

- het voltooien van de constructiewerkzaamheden van den American Petroleum Corporation en daarmee verbandhoudende vertrek van een aantal Amerikaansche werklieden;

- de uitbreiding van den ondernemerswinkel van evengenoemde maatschappij, ten gevolge van den geheel Amerikanen gevraagd bij de handelaren te Oranjestad, mede als gevolg van den slechten toestand van den verbindingsweg Oranjestad - St. Nicolaas;

- de enorm hoge prijzen, welke de handelaren voor hun waren vroegen'. Teneinde te ontkomen aan hoge kosten van het levensonderhoud voor zijn werknemers nam de Lago in de tweede helft van 1929 maatregelen en werd de bedrijfswinkel in San Nicolas uitgebreid. Werknemers konden hier relatief goedkoop hun levensmiddelen kopen. De Lago bespaarde aldus haar werknemers hoge kosten voor het levensonderhoud en voorkwam dat het bedrijf tot verdere loonsverhogingen gedwongen werd. De praktijk wees echter uit dat ook zij die niet in de olieindustrie werkten er terecht konden. In de *Aruba Grafico* van 27 november 1932 werd gesteld dat zelfs hoofdambtenaren van de winkel gebruik maakten!

Gezaghebber Isaac Wagemaker ca.1933

De uitbreiding van 'het commissariaat' resulteerde in het einde van de eerste bloeiperiode van de handel en zelfs in dreigende faillissementen voor grote aantallen Arubaanse handelaren. Nog hetzelfde halfjaar kwamen deze echter in verzet en zij richtten zich tot de hoogste gezagdrager op het eiland, gezaghebber Isaac Wagemaker, die sinds een jaar in functie was. In het handelsconflict speelden diverse problemen een rol. De hoofdproblemen waren de assortiment van het commissariaat en de verbindingsweg tussen Oranjestad en San Nicolas. Een derde conflict speelde op de achtergrond, namelijk de concurrentie die de Arubaanse handelaren ondervonden van vreemde handelslieden op het eiland.

De eerste oorzaak van de onvrede in handelskringen betrof de oneigenlijke concurrentie die zij ondervonden van de commissariaten. Onderhandelingen van Wagemaker haalden weinig uit. De Pan-American kwam weliswaar mondeling tegemoet aan de wensen van de handel en beloofde de voorraden te beperken.

'tot uitsluitend artikelen voor levensbehoeften, onder voorwaarde, dat de handel zorgen zal de andere door de geëmployeerden van de oliemaatschappij gevraagde goederen in voorraad te nemen en ook steeds in voorraad te hebben' (Koloniaal Verslag over 1929). In een brief aan de Gouverneur gedateerd 20 november 1929 beschrijft Wagemaker de resultaten van zijn bemiddelingen:

'In de vergadering der Raad van Politie op 15 november j.l. zoowel als gedurende diverse conferenties met commissies en personen uit den handel ten mijnen kantore op hun verzoek gehouden deden mij constateren eenen stemming van grote verbittering, die op sommige punten niet voor redenering of overreding vatbaar was'.

De handelaren hechtten weinig waarde aan het woord van de Lago. Zolang de verbindingen slecht waren, werden beloftes van de Lago niet geloofwaardig gevonden, zo blijkt uit een brief van 30 november. Wagemaker echter had op zijn beurt twijfels bij de beloften van de handelaren om inderdaad tot een betere prijs- en voorraadbeheersing te komen. Hij constateerde dat de handelaren hun gelden investeerden in grondaankopen en huizenbouw en niet als handelskapitaal aanwendden. Wagemaker rapporteerde in de kladversie van het Koloniaal Verslag:

'Daardoor bleef de handel bloedarm aan kapitaal en dreigde het bankroet allerwege. Ware de groothandel op Curaçao niet zo coulant geweest om met de omvang der schulden de grootst mogelijk coulantie te betrachten, dan ware het met het grootste deel der handelaren gedaan geweest'.

Ongeacht deze bedenkingen instrueerde de Gouverneur Wagemaker op 30 november 1929 om druk te blijven uitoefenen op het oliebedrijf tot het inkrimpen van haar assortiment en af te wachten hoe de beloften van Lago zouden uitwerken. In R.M. Croes' boek *'Welvaart zonder Ontwikkeling'* lezen we dat ondanks gedane beloften en aanhoudende politieke druk in de eerste maanden van 1930 het assortiment van de commissariaten opnieuw werd uitgebreid. De bedrijfswinkels bleven een doorn in het oog van de kwetsbare handelselite.

Het conflict rond de verbindingsweg kende een voorgeschiedenis, die nog onlangs tot een uitbarsting gekomen was. Reeds enkele jaren werd het gemis aan een degelijke verbinding tussen het bevolkingscentrum Oranjestad en industriecentrum San Nicolas gevoeld. Zoals het geciteerde Koloniaal Verslag bevestigt zag men in dat de ontplooiing van het eiland tegen gehouden werd door de slechte verbindingen die handel en bestuur belemmerden. Reeds in de voorlopige begroting van 1928 had de Raad van Politie (de voorganger van de eilandsraad) fl.200.000,-- op de begroting willen plaatsen om de wegen te verbeteren.

Deze post werd echter van hogerhand op Curaçao teruggebracht tot f.100,000 a f.125.000,-. Op een druk bezochte bijeenkomst van de Raad van Politie op 11 juni 1929 werd besloten een protesttelegram naar de Gouverneur te zenden. Wagemaker vermeldde in de raadsnotulen dat de voornaamste wegverbeteringen golden die tussen Oranjestad en San Nicolas, die 'volgend jaar voor het grootste gedeelte onberijdbaar zal zijn'!

Naar aanleiding van de commissariaatskwestie kwam Wagemaker in een brief aan de Gouverneur op 11 september 1929 terug op deze kwestie. Hij meldde drie nieuwe rekesten van de zijde van PanAm, een aantal autobezitters en 'eenige handelaren en autoëxploitanten van de Oranjestad' wegens 'de slechte staat van weg Oranjestad — San Nicolas in verband met het handelsverkeer'. Een commissie van PanAm-employées kwam naar de Raad.

'om hunne bezwaren in te brengen tegen de betaling van inkomstenbelasting, (en) wees met grote vrijmoedigheid op de algeheele afwezigheid van eenig comfort op het eiland en noemde met name een weg van St. Nicolaas als voorbeeld'. Volgens landraad Eman resulteerde de slechte verbinding in gebroken assen, tijdverspilling en dus in prijsverhogingen en handelsbelemmeringen. De redelijkheid van de verzoeken werd door Wagemaker onderschreven. Uiteindelijk werd met een verlaagd budget een aanvang gemaakt met de aanleg van de verbindingsweg. Deze verbinding werd in de tweede helft van 1930 in gebruik genomen en was de eerste die niet via de Franse Pas, maar over de inmiddels verzakte brug over het Spaans Lagoen liep.

STRAATVENTERS

Het derde punt dat een rol speelde bij de verontwaardiging van de handelaren was van enigszins andere orde. In toenemende mate ondervond de handel concurrentie van individuele buitenlandse handelaren die met vreemde koopwaar of met opgekochte goederen van failliete lokale handelaren handel dreven. Veelal als staatventer deden zij hun waar van de hand voor ongekend lage prijzen, waartegen Arubaanse handelaren niet konden concurreren. Na hun voorraad verkocht te hebben trokken de buitenlandse handelaren verder — zonder belasting te betalen — om nieuwe goederen in te slaan.

Ten tijde van het conflict rond het commissariaat en verbindingsweg werd op 15 november 1925 dr. Coco Arends in de Raad van Politie opgenomen. In zijn eerste rede besteedde hij aandacht aan zaken op het eiland die dringend verbetering behoefden. Een daarvan betrof de gewraakte verbindingsweg en een ander de 'ambulante handelaren'. Over dezen zei Arends dat zij 'hier schatten weghalen, zonder dat dit eiland er eenig voordeel van geniet'.

In zijn boekje *'Aruba: Voorheen en Thans'* uit 1932 hekelde ook Henri E. Lampe het optreden van deze handelslieden:

'Goed gezien doen deze handelaars dubbel kwaad: ten eerste, zijn ze een grote stoornis in den weg van den eerlijken koopman, en tweedens: bedotten zij het publiek op schromelijke wijze. Een algemeen opruiming van deze ongewenschte en verderfelijke elementen is, in het algemeen belang van het eiland, hoogst aan te bevelen'.

OPRICHTING

De problemen in de handel deed de behoefte aan een vertegenwoordigend lichaam voor de handel ontstaan. Nog voordat de verbindingsweg naar San Nicolas gereed was, zou de oprichting van de Kamer van Koophandel een feit zijn. In de loop van het jaar 1929 vormden drie belangrijke handelaren een commissie die, samen met gezaghebber Wagemaker, waarschijnlijk gezien kan worden als de motor achter de oprichting van de Kamer op Aruba.

Deze drie waren William Craane, Willem Plantz en John G. Eman, ook wel 'Dudu' genoemd. Volgens J.M. Saleh in zijn artikel *'De wetgeving op de Kamers van Koophandel en Nijverheid in de Nederlandse Antillen'* kwam de commissie tot de conclusie dat de oprichting van een Kamer noodzakelijk was. Op 11 november 1929 belegden zij een vergadering waarbij 31 kooplieden aanwezig waren. John G. Eman legde de problematiek van de commissariaten voor en stelde dat een Kamer noodzakelijk was om stabiliteit in de voorraadvorming en het prijspeil te garanderen.

De Kamer was 'in status nescendi'. Enkele maanden later op 15 april 1930 vroeg de 'commissie vastgesteld tot het nemen van voorbereidende maatregelen tot het tot stand komen van een Kamer van Koophandel op Aruba' Wagemaker per brief om hen steun te verlenen. Dat de noodzaak van de oprichting van een Kamer ingegeven werd door het commissariaatsconflict en ook al besproken was door gezaghebber en Gouverneur van Slobbe wordt ook bewezen door een brief gedateerd 17-4-30. Hierin stelt Van Slobbe:

'Naar aanleiding van de daaromtrent plaatsgehad hebbende besprekingen tussen U en mij, heb ik de eer U te verzoeken de oprichting van een Kamer van Koophandel ten Uwent te willen bevorderen en, wanneer deze tot stand gekomen zal zijn, haar, bij de door haar met de Pan American Oil Corporation te voeren onderhandelingen betreffende leverantieën door neringdoenden aan het personeel van de maatschappij, zoveel mogelijk te willen sturen'.

In de volgende maanden leidde Wagemaker de oprichting van de Kamer. Hij coördineerde — onder toeziend oog van Curaçao — de opstelling van het lidmaatschap- en kiesreglement en selecteerde en benaderde handelaren om zitting te nemen in de Kamer. Hiertoe waren de meesten bereid. Slechts twee kwamen met een afwijzing. Een van hen was wel de voornaamste handelaar van het eiland, Kapitein Rodgers van de PanAm, die 'geen reden zag' tot deelname.

De Kamer zou uit zeven personen bestaan. Een groter aantal werd afgeraden omdat dan problemen zouden ontstaan met het geringe aantal geschikte kandidaten voor deze functie. De leden moesten ouder dan 25 jaar en meer dan twee jaar op Aruba woonachtig zijn. Jaarlijks zouden drie leden moeten uittreden en door anderen worden vervangen. Hiermee werd het kiesreglement van de Kamer op Curaçao overgenomen. Op 19 september 1930 werd bij gouverneursbeschikking no.1172/238, (P.B. 68) de vestiging van de Kamer op Aruba plaats. Als oprichtingsdatum geldt 8 september.

In het tweede deel van dit artikel worden de activiteiten van de Kamer tijdens de eerste decennia van haar bestaan bekeken.

Kook mee met May

Oesters en noodles

VOOR DE fijnproevers hebben we deze week een recept van oesters, namelijk een heerlijke ovenschotel van oesters en noodles. Voor twee personen heeft U nodig:

2 blikjes oesters (netto gewicht 225 gram per stuk)
1,5 cup oestervocht aangevuld met melk
3 eetlepels boter of margarine
1/2 cup dungesneden selderie
1 eetlepel geraspte ui
3 eetlepels meel
1 cup diepvries maïskorrels
2 eetlepels fijn gehakte peterselie
1 theelepel zout
200 gram ongekookte noodles (gekookt 2 cups)
1/2 cup paneermeel
2 eetlepels gesmolten boter of margarine
paprika.

Bereiding: De Noodles koken in voldoende water volgens aanwijzing op de verpakking. Maïskorrels gaar koken en daarna afgieten. De oesters afgieten, vocht bewaren en aanvullen met melk tot 1,5 cup. Boter smelten en selderie en ui toevoegen, 5 minuten zachtjes laten bakken. Meel er bij doen en vervolgens het melkmengsel langzaam eraan toevoegen. Goed roeren tot de saus gebonden is. Maïskorrels, oesters, peterselie en zout toevoegen.
U bebotert een vuurvaste schaal, arrangeert de noodles en de saus om en om (2x). Met een mengsel van boter en paneermeel bedekt U het geheel. Strooi er wat paprika over heen. Ongeveer 20 minuten laten bakken in een tot 375 graden voorverwarmde oven. Geniet ervan.

MAY

VOEDING: EEN BELANGRIJKE ROL

Zelf diepvriezen, hoe moet dat?

DIEPVRIEZEN is een manier om voedsel een langere tijd te bewaren. Nog niet zo lang geleden was men aangewezen op het wecken van voedsel. Ook werd groente wel gezouten of gedroogd maar hierbij ging veel vitamine C verloren. Diepvriezen is een conserveringsmethode die veilig is en het grote voordeel is dat de produkten een vrijwel gelijke voedingswaarde hebben dat bijna gelijk is aan de toebereide verse produkten.

Verse produkten zoals groente, vruchten, vlees en vis bederven bij gewoon bewaren na korte of langere tijd. De veroorzakers van het bederf zijn meestal micro organismen (=bacteriën, gisten en/of schimmels). Diepvriezen houdt bederf tegen doordat de lage temperatuur en het lage watergehalte de ontwikkeling van het Micro Organisme (M.O.) en het chemisch bederf tegen gaat. Hoe kouder de omgeving hoe minder snel de M.O. zich ontwikkelen. Daarom is het goed om verse produkten in de koelkast te bewaren.

= door Olivia Wong Loi Sing =

Dat betekent niet dat de micro organismen zich niet meer kunnen ontwikkelen, maar ze blijven echter langzaam groeien. Het produkt gaat dan langzamer in kwaliteit achteruit. Bij een temperatuur die nog lager is dan in de koelkast kunnen de micro organismen zich niet meer ontwikkelen. Voor hun groei hebben ze altijd water nodig. Wanneer levensmiddelen worden ingevroren dan verandert het water altijd in (ijs)kristallen en hierdoor kunnen de M.O. zich niet meer ontwikkelen.

Naast bederf door M.O. kan voedsel ook door andere oorzaken achteruit gaan in kwaliteit, dit wordt 'chemisch bederf' genoemd. Een bekend voorbeeld is het rans worden van vetten. Dit chemisch bederf kan ook niet worden voorkomen maar wel worden vertraagd door het produkt te bewaren in de koelkast of vriezer bij een lage temperatuur en door het zo goed mogelijk af te sluiten van de lucht. Vette produkten kunnen hierdoor minder lang worden bewaard dan magere produkten. Voor huishoudelijk diepvriezen is een goede bewaartemperatuur min 18 graden tot min 20 graden Celsius.

BEWAREN

Het is beter om groente en fruit zo snel mogelijk na het plukken te verwerken. Want de afbraak van de voedingsstoffen begint al na het plukken door aanwezigheid van de enzymen.

Enzymen zijn stoffen die voorkomen in alles wat leeft of tot voor kort heeft geleefd. Deze enzymen geven een achteruitgang in kleur, smaak, aroma en voedingswaarde. Deze achteruitgang in kwaliteit kan worden geremd door de groente en fruit op een koele plek te zetten maar het kan niet worden stop gezet ook al zou de temperatuur ver onder het vriespunt liggen.

Het beste resultaat met diepvriezen is alleen te bereiken als de produkten heel snel worden ingevroren. Bij langzaam invriezen vormt het water grote kristallen die de celwanden van het produkt stuk drukken met als gevolg dat bij het ontdooien het produkt heel veel vocht verliest en daarmee ook voedingsstoffen en smaakstoffen. Het produkt wordt droger en minder smakelijk en het gehalte aan voedingsstoffen is lager. De kristallen worden gevormd bij een temperatuur tussen 0 en 4 graden Celsius.

Probeer ervoor te zorgen dat pakjes die moeten worden ingevroren snel bevriezen zodat ze zo vlug mogelijk de gevaarlijke zone tussen 0 en 4 graden passeren waardoor de gevormde kristallen klein blijven.

In de industrie worden er speciale technieken gebruikt die snel invriezen mogelijk maakt. Voor thuis invriezen is het beste om de in te vriezen pakjes zo plat mogelijk te maken en niet te veel tegelijk in te vriezen. Hoe platter het pakje hoe sneller ze tot de kern bevroren wordt. De hoeveelheid die kan worden ingevroren is afhankelijk van het merk en het type van de vriezer. Het beste is om hierop te letten bij de aankoop en niet meer in te vriezen dan dat de fabrikant in het voorschrift aangeeft.

De diepvries ruimte van een koelkast met 1, 2 of 3 sterren hebben zo'n kleine invriescapaciteit dat ze alleen geschikt zijn voor het bewaren van gekochte of al eerder diepgevroren produkten.

WAT WEL EN WAT NIET

De oogst uit de eigen tuin (b.v. groente en fruit) of gekocht bij een tuinder kan heel goed worden ingevroren. Vries liever geen groente en fruit in als dat gekocht is in een supermarkt of op de markt, want ze kunnen al enige dagen geleden geoogst zijn en daardoor niet vers meer zijn.

Bekijk ook de kosten die komen kijken bij het diepvriezen. Is het inderdaad goedkoper en lonend om groente te kopen en zelf in te vriezen, als er wordt gekeken naar de prijs van het verpakkingsmateriaal en het gas voor het blancheren en de electriciteit voor het invriezen. Misschien is het goedkoper om voor hetzelfde geld of minder een pakje kant en klare diepvries groente te kopen.

Bij vlees geldt ook dat vlees van de eigen slacht heel goed kan worden ingevroren. Vlees dat goedkoop wordt aangeboden in de supermarkt is soms al bevroren geweest en opnieuw invriezen verlaagd de kwaliteit van het vlees. Het is dan goed om aan de slager te vragen of het vlees al eerder ingevroren is geweest.

Gerechten zoals bruine bonen, gebak, erwtensoep, waarvan de bereiding lang duurt kunnen heel goed in grote hoeveelheden worden bereid en daarna in kleine porties worden ingevroren.

Voor alleenstaanden of een éénpersoons huishouden of een dieetpatiënt is diepvriezen ook een hele goede oplossing. De hoeveelheden die men dagelijks nodig heeft kunnen worden verpakt en ingevroren.

Warme produkten moeten eerst worden afgekoeld vóór het invriezen. Voor het invriezen moeten de produkten eerst op de juiste wijze worden verpakt. Want geen goede verpakking betekent achteruitgang in kwaliteit. Wanneer het produkt niet goed dampdicht is verpakt droogt het aan de oppervlakte uit. Bij vlees, wanneer de verpakking open gaat of als er verkeerd materiaal wordt gebruikt, kan er 'vriesbrand' ontstaan. Dit zijn donkere harde plekjes waaruit het vocht verdwenen is. Vocht dat uit diepgevroren produkten is verdwenen, wordt noch bij het ontdooien, noch bij het bereiden weer opgenomen.

VERPAKKINGEN

Voor het verpakken kunnen diverse materiaalsoorten worden gebruikt. Het materiaal moet aan bepaalde eisen voldoen. Het moet het voedsel tegen uitdrogen beschermen. Het moet van de lucht afgesloten zijn om te voorkomen dat verkleuren of verandering van smaak optreedt (b.v. rans worden). De verpakking mag geen geur of smaak aan de inhoud geven. Het moet dampdicht zijn om te voorkomen dat het ene produkt de smaak van een ander opneemt. Het moet voldoende sterk zijn zodat de verpakking niet scheurt bij hele lage temperaturen.

Als verpakkingsmateriaal kan worden gebruikt:
- diepvrieskwaliteit polyetheen zakken, dozen; - diepvrieskwaliteit aliminiumfolie; - margarinekuipjes en yoghurtbekers; - diepvrieskwaliteit cellofaan.

ETIKETTERING

Plak op elk pakje een etiket met wat er in zit, want men vergeet al heel snel wat men in de diepvries heeft. Het is heel handig als op het etiket de inhoud staat, de uiterste gebruiksdatum en de hoeveelheid die erin zit. Op deze manier kunnen de oudste pakjes het eerst worden gebruikt. Etiketten of strips in verschillende kleuren maken het zoeken ook heel gemakkelijk. Geef bijvoorbeeld rundvlees rode, varkensvlees blauwe, gehakt en worst groene etiketten. Wat ook heel handig is, is om een administratie erop na te houden wat men in de diepvries heeft en eruit gebruikt.

Volgende keer in Napa meer over diepvriezen:
- Over welke soorten vlees, groente, fruit, vla, pudding, vis, brood etc. kunnen worden ingevroren, hoe de voorbereiding voor het diepvriezen is, hoe wordt ingevroren en hoe men moet ontdooien; - Uitleg van de bovengenoemde verpakkingen, wat hun voordelen zijn en welke soorten produkten erin kunnen worden verpakt.

Onderwijs anders bekeken

Elisabeth Hollander

In het land der blinden dempt men de put...

= door Elisabeth Hollander

DE CURAÇAOSE spraakwaterval Dwight Rudolphina van Radio Caribe was verleden jaar, al of niet bewust, de samensteller van een nieuw Nederlands spreekwoord. In een van zijn veelbeluisterde commentaren stelde hij: "...manera Makambanan ta bisa: In het land der blinden dempt men de put!"

Bij oppervlakkige beschouwing lijkt de zaak nogal simpel. Dwight knoopte hier twee Nederlandse spreekwoorden, te weten: 'In het land der blinden is één oog koning' en 'Als het kalf verdronken is, dempt men de put', aan elkaar. Maar bij nader inzien is dit nieuwe Nederlandse spreekwoord van Antilliaanse bodem, misschien wel degelijk geboren vanuit een bepaalde volkswijsheid, welke immers altijd ten grondslag ligt aan spreuken en gezegden.

De betekenis zou dan wellicht gezocht moeten worden in de ervaring dat we in een land van blinden wonen, waarin we zelfs één oog niet toestaan om koning te zijn. Een land waarin we de put al dichtgooien voordat het kalf zelfs maar een idee kan krijgen van wat een put zou kunnen betekenen.

Door deze valse edelmoedigheid wordt dan niet alleen getracht een necrofiele orde in stand te houden, maar ook en vooral rust en vrede voor zichzelf te kopen.

Daarom noemen de vernietigers zichzelf bouwers en worden de ware bouwers aangewezen als destructieve vernietigers. Vooral in de onderwijswereld is dit een algemeen bekend verschijnsel.

- *Een leerling* die door een vraag te stellen de vanzelfsprekendheid van het al gereed gehouden antwoord aantast vliegt als een brutale rekel, de gang op. Dit zou immers betekenen, dat de leerling verder heeft gedacht dan de leermeester en waar blijven we dan! Dicht die put! Weg dat oog!

- *De leerkracht* die er van uit gaat dat alle leerlingen verschillend zijn, zich complementair opstelt door leerlingen die dat nodig hebben extra lessen te geven. Zo maar gratis voor niks. Dicht die put! Alle leerlingen zijn gelijk en iedereen krijgt dezelfde les! Ley pa un, ley pa tur! Anders is het einde toch immers zoek!

Het schoolhoofd, dat zelf oplossingen gaat bedenken en allerlei mensen de school binnenhaalt of nog erger leerkrachten stimuleert om met de leerlingen erop uit te trekken en nieuwe ideeën in de praktijk te brengen. Dicht die put!

Waar blijven we als iedereen maar initiatieven gaat ontwikkelen! En nadat zo elke put dichtgegooid is en elk ontluikend oog met een ferme ruk verwijderd is, wordt het onderwijs ge[...]lueerd. Hierbij gaat [...] meestal uit van de ver[...] stelling dat het voort[...] smalen op anderen een [...] betoog oplevert.

Dit is een misvatt[...] het land der blinden e[...] Als introductie heeft h[...] waarde en is het zek[...] overbodig maar wann[...] dan niets volgt levert [...] zonderlinge aanblik o[...] een dirigent die alle o[...] leden om de oren sl[...] dan zijn stokje weer o[...] net op het moment da[...] verwacht dat hij het [...] opheffen voor muziek [...] zichzelf.

Gemakshalve spreek[...] ook altijd van *de* leerli[...] *de* leerkrachten en *de* sc[...] hoofden. Er zit veel lu[...] in de gewoonte o[...] mensen onder een be[...] noemer te brengen. [...] spaart tijd en energ[...] hoeft eigenlijk al niet t[...] te kijken.

Nadat aldus is vastge[...] dat *de* leerling dom, *de* [...] kracht ongemotiveerd e[...] schoolhoofd een slecht [...] ger is, sluit ieder zicht [...] ijlings op in het eigen ge[...] deerde ivoren torentje, [...] bundig versiert met [...] tape, hetgeen rust en [...] voor ieder moet garand[...]

Het zal de buitensta[...] duidelijk zijn dat op het b[...] vlak van de jaren '80 e[...] jaren '90 ,nieuwe imp[...] nodig zijn, om deze st[...] quo in onderwijsland te o[...] breken.

Een instrument is [...] om de patstellingen o[...] te gooien, waardoor - [...] lingen monddood gem[...] worden.

- *leerkrachten* opge[...] worden aan de uniform[...] van het team en gedwo[...] comformisten worden di[...] meer over onder[...] nadenken.

- en waarin *schoolhoo*[...] door bureaucratische ro[...] lomp afhankelijk gem[...] worden van ambtenaren[...] functionarissen in hun [...] red-tape versierde ivo[...] torentjes.

Nu zal men vanuit [...] bedrijfskundige hoek on[...] dellijk aanreiken dat [...] hiervoor al jaren *het b*[...] *delingssysteem* hant[...] waardoor ieder[...] gedwongen wordt, het geb[...] deerde fort te verlaten [...] zich tot elkaar te richte[...] de persoonlijke interact[...] de persoonlijke interactie [...] het beoordelingsgesprek.

Lokale antropolo[...] zullen echter met deze [...] snelheid naar voren bren[...] dat dit niet past in [...] Antilliaanse Cultuur. [...] zeggen elkaar hier niet [...] waarheid recht in [...] gezicht. Hoogstens v[...] zichtig verpakt in een [...] mooi papier en met een pr[...] tige strik er boven op.

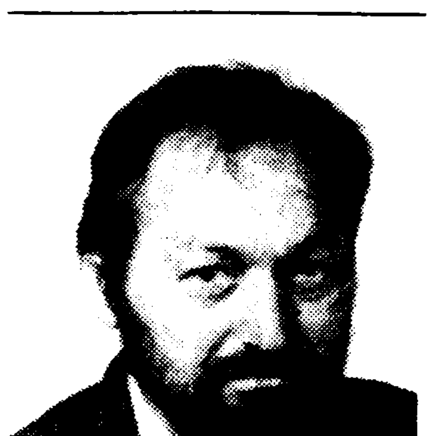
Hetgeen niet alleen [...] tot tragi-komische verwik[...] lingen bij opvolging en be[...] mingen, zoals aan het b[...] van dit schooljaar weer e[...] duidelijk bleek, maar e[...] nog, juist omdat de waarh[...] nooit echt boven tafel ko[...] onderwijsvernieuwing [...] facto onmogelijk maakt.

Want zegt U nu zelf, [...] daarnaast één directeur v[...] de 'nieuwe wind' en d[...] naast één directeur voor [...] 'oude bries' leidt toch on[...] mijdelijk tot een pas op [...] plaats. De vraag die [...] mand heeft durven of wil[...] stellen is: Waarom moest [...] een nieuwe wind gaan w[...] ien op de P.A.? Was het [...] zo dat de toekomstige we[...] gevers c.q. de schoolhoof[...] een vernietigend oord[...] hadden uitgesproken over [...] onderwijzers opleiding?

Maar alweer 'dicht die p[...]'! Slecht beleid bestaat va[...] bij de gratie van het feit, [...] lang niet alles kan wor[...] doorzien, omdat er [...] regime van niet-weten[...] stilzwijgen bestaat: In [...] land der blinden, dempt m[...] de put. Rest ons nog [...] brandende vraag: He[...] Dwight Rudolphina nu [...] of niet expres dat nieu[...] spreekwoord gemaakt?

Wat woorden ons zeggen

Als een kip zonder kop

= door Cor Swanenberg

OF DE HAAN KRAAIT of niet, de dag begint toch....* Al in de zestiende eeuw zou Henri IV (Henry le Grand) gezegd hebben: "Je veux qu'il n'y ait si pauvre paysan en mon royaume qu'il n'ait tous les dimanches sa poule au pot" (Hardouin de Péréfixe). Of dit ook gegolden heeft voor de keuterboertjes van Brabant is moeilijk vast te stellen, maar onwaarschijnlijk is het op zijn minst; hier zegt men immers: *als de boer kip eet, dan is de boer ziek of de kip.

Dat de kip reeds lang het boerenerf bevolkt is zeker. Al op het spreekwoordenschilderij van Pieter Breughel (±1560) staat de *hennepruttter* afgebeeld. Een *henneprutter* is een persoon die kennis van en liefhebberij in kippen heeft. Zo'n figuur wordt ook wel *hennepriester* genoemd.

Etymologisch gezien zijn de woorden hen en haan natuurlijk verwant. Franck-Van Wijk's woordenboek geeft onder *hen* het Middelnederlandse *hene* en *hinne*, het Oudhoogduitse *henna* en het Angelsaksische *henn* met de toevoeging: "van *haan* gevormd".

Bij *haan* staan dan onder meer het Middelnederlandse *hane* het Oudhoogduitse *hano*, het Oudfriese en Angelsaksische *hona* en het Gothische *hana* vermeld. Bovendien wordt de verwantschap met Iers *canim* en Latijn *cano* ("ik zing") aangestipt.

Het woord *kip* in de betekenis hoen wordt volgens het Etymologisch Woordenboek der Nederlandse Taal al gebruikt sinds Kiliaan (1528-1607) en is in oorsprong een lokroep: Volgens Beiers *zib zib!* en Kleinrussisch *cip cip*. (In Brabant roept men de hennen nu nog met *kiep kiep* of *tiet tiet*).

GAI

Het Papiamentse *gai* is zowel voor het dier als voor het geweer van toepassing en *galiña* betekent kip, hen of meisje, zo leert Dijkhoff ons. Het Spaanse woord voor kip is *gallina* en de Spaanse haan heet *gallo*. Portugees klinkt vrij soortgelijk met *galinha* en *galo*. Als we dan nog even naar het Engelse pluimvee kijken komen we natuurlijk in de hen een oude bekende tegen, *the cock* (voor male domestic fowl) gaat terug op Oldenglish *cocc* en is wellicht afgeleid van de roep *cok cok* (zoals die ook in Chaucer's Nun's Priest's Tale gegeven wordt.) *Cock! werd volgens Onions' Dictionary of English Etymology "reinforced in the Middle Ages by (Old-) French cog". Chicken* komt volgens deze autoriteit van Oldenglish *cicen; ("corresponding synonymous forms are i.a. Middle-Dutch kieken*, Dutch *kuiken*, Low-German küken and German küchlein.")

Kiekjes en *kiekentjes*

Bundel over onafhankelijkheid

Lasana Sekou: 'St. Maarten is ondemocratisch'

DE VERZAMELING ARTIKELEN over de toekomstige staatkundige status van St. Maarten heeft Lasana Sekou een uitvoerige titel gegeven: The Independence Papers. Readings on a new political status for St. Maarten/St. Martin. Volume 1. Minzaam legt Lasana Sekou uit dat de toevoeging Volume 1 geen bluf is: "We werken al aan deel twee. Het aantal artikelen dat zich niet beperkt tot het onderwerp onafhankelijkheid in enge zin, is zo groot dat we een onderverdeling hebben moeten maken, met onder meer een afdeling nation-building."

"Deel twee kan niet meer in chronologische volgorde, zoals het eerste deel. De Independence Papers zijn echt deel van een beweging die in onze maatschappij leeft. Ze hebben zelf weer discussies losgemaakt en protest en verlangen naar verandering als zodanig gewekt. De bundel werkte als een kathalysator voor verandering."

= door Jos de Roo =

LASANA SEKOU publiceerde op St. Maarten tot nog toe enkele dichtbundels en een bundel korte verhalen. Van professie is hij journalist, samen met zijn broer leidt hij de krant Newsday. Zij treden daarmee in het voetspoor van hun vader Joseph Lake Sr. die in de jaren zestig de Windward Island Newspaper leidde, die in het geniep in de steegjes van Philipsburg werd verkocht.

Een familietraditie van betrokkenheid bij het politiek activisme voor een grotere democratie op St. Maarten constateert Lasana Sekou. In deze traditie past "The Independent Papers", een verzameling artikelen en artikeltjes die op St. Maarten in 1988 verschenen met als thema de onafhankelijkheid. Lasana Sekou stelde de bundel samen, schreef het voorwoord ervoor en plaatste er ook enige artikelen van zichzelf in. Hij pleit onder meer voor een speciale rol voor onderwijzers, journalisten en calypsonians. De laatste beschouwt hij als de vrije pers in het Caribisch gebied.

Sekou praat met enthousiasme. Al pratend zoekt hij naar een juiste en zo breed mogelijke formulering, waardoor hij een vloed van synoniemen over zijn toehoorder uitgiet. Het staat voor hem als een paal boven water dat Sint Maarten onafhankelijk moet worden en dat dit een ongedeeld Sint Maarten moet zijn. De situatie nu vindt hij koloniaal.

De politici zeggen in de bundel wel dat ze voor onafhankelijkheid zijn, maar in de verkiezingstijd zwegen ze opvallend over het onderwerp, want het zou hun wel eens stemmen kunnen kosten. Maar met de strijd voor de onafhankelijkheid gaat hij door. Hij ziet lichtpunten: de Franse kant heeft zich al officieel georiënteerd op de territorial collectivité status en de politici aan de zuidkant zullen toch niet om het onderwerp heen kunnen, want de reacties op de bundel waren lang niet meer zo heftig tegen de onafhankelijkheid als een tijdje ervoor.

SELECTIE

De bundel bevat een selectie uit artikelen en interviews die in 1988 verschenen. Sekou: "In dat jaar kwam er een tot dan toe ongekend aantal geschriften uit die gingen over een nieuwe status voor beide kanten van het eiland. Als nooit te voren waren de mensen aan het discussiëren, vragen aan het stellen en voorstellen aan het doen langs welke lijnen de politieke ontwikkeling van St. Maarten zou moeten plaats vinden. Die discussie ging ook over de relatie met Frankrijk voor het noorden van het eiland en met Nederland voor het zuiden. Sommige artikelen gaven aan op welke punten we zouden kunnen samenwerken om op weg te gaan naar wat de jonge mensen willen: de Sint Maartense natie, het herenigde Sint Maarten."

Zo'n St. Maarten propageert Sekou als journalist in zijn krant Newsday en als schrijver in zijn gedichten en korte verhalen en nu ook als redacteur van de Independence Papers. De bundeling van de artikelen is allereerst bedoeld voor de mensen op St. Maarten zelf. Sekou: "Dan kunnen we zien dat we mensen hebben die erop voorbereid zijn om de zaak van nation-building op een gevorderd niveau uit te werken en dat ze dat niet alleen op het eiland kunnen, maar ook in de contacten met Frankrijk en Nederland."

LASANA SEKOU

De onafhankelijkheid van St. Maarten werd in 1988 plotseling een politiek item, toen de Sint Maartense minister Gumbs uit het kabinet-Martina werd gezet. "Toen de minister eruit werd gegooid, vroeg Newsday in een editorial om de autonomie van het eiland. De Sint Maartense statenleden zouden hun steun aan de regering moeten opzeggen en moeten streven naar meer autonomie. Weken na dat artikel was Claude Wathey opeens de eerste politicus van gezag op de Antillen —als ik die term mag gebruiken — die om volledige onafhankelijkheid vroeg, niet alleen van de Antillen, maar ook van Nederland. Hij zei er toen bij dat het zijn persoonlijke mening was en niet die van zijn partij. Dit riep de vraag op in hoeverre hij het serieus meende, maar desalniettemin riep zijn uitspraak een ongekende hoeveelheid discussie op, een dialoog over het onderwerp onafhankelijkheid en politieke ontwikkeling die zeldzaam is voor ons."

In de bundel "The Independence Papers" staat een tweede, later artikel van Claude Wathey waarin hij niet meer pleit voor de onafhankelijkheid. Sekou: "Dat versterkte de vraag in hoeverre Wathey serieus was. Maar toen hij die verklaring aflegde dat St. Maarten onafhankelijk moest worden, haakten zij die daar altijd al voor waren geweest, onmiddellijk in en zeiden: "Dit is niet Claude Wathey's onafhankelijkheid, maar die van het volk."

"Dat moet erbij worden betrokken op wat voor niveau men ook bezig is, of men nu kunstenaar is of arbeider. Er moet over gediscussieerd worden om het taboe op en de vrees voor de onafhankelijkheid die veel mensen hebben, bloot te leggen. We moeten laten zien dat we het wel kunnen.

Onmiddellijk sprongen de mensen hier op grote schaal in. Zo'n intense, indringende discussie was er nooit tevoren geweest. In de bundel kun je zien dat verschillende media er aandacht aan besteedden en dat ging het hele jaar door. We vonden het heel gezond om de geeste te bevrijden en te laten zien dat we het kunnen doen en dat we het moeten doen."

GEEN EXCUUS

Op St. Maarten is het verwijt tegen Lasana Sekou te horen dat er in de bundel alleen artikelen zijn opgenomen die voor de onafhankelijkheid pleiten. Hij reageert daar bijna enthousiast instemmend op: "Ja, en we verontschuldigen ons daar niet voor in het voorwoord. Daar zeggen we dat het tijd is om elke vorm van het beschamende kolonialisme af te wijzen. Zoals we op St. Maarten zeggen: het is tijd om de stier bij de horens te vatten. We moeten ons volk op een serieuze manier voorbereiden. In veel van de artikelen die tegen de onafhankelijkheid waren stonden zulke reactionare standpunten.. Toch vonden we het nodig ze te vermelden en daarom hebben we achter in de bundel een uitgebreide bibliografie opgenomen waarin ze staan vermeld. Iemand die een indruk van de hele discussie wil krijgen, kan daar terecht om de artikelen te vinden en te analyseren en er kritiek op te leveren."

GROTERE AUTONOMIE

Niet alle artikelen pleiten voor een onmiddellijke onafhankelijkheid, sommigen zien een grotere autonomie als een stap die eerst moet worden gezet. "Zo'n territorial collectivité voor de noordkant steunen we tot op zekere hoogte als een stap naar grotere autonomie. In verschillende artikelen komt het onderwerp 1992 ter sprake, het jaar dat Europa één wordt op een protectionistische en isolationistische manier. Wij willen dat dat niet op een manier gebeurt waarop wij van de kaart worden geveegd, als de moederlanden zich aaneensluiten."

"Het opzetten van een grens tussen de noordelijke en de zuidelijke kant beschouwen wij als een bedreiging. Er was driehonderd jaar vrij verkeer, er zijn familierelaties, mensen werken op de ene kant en wonen op de andere kant. Elke poging een grens op te zetten is een bedreiging van onze natie. Zo ziet speciaal de jongere generatie het en dat is een van de redenen waarom er op het eiland intenser naar een nieuwe status moet worden gestreefd opdat dit niet zal gebeuren."

In het voorwoord van "The Independent Papers" onderscheidt Lasana Sekou twee hoofdstromingen in de politiek op St. Maarten. Sekou: "We gaan ervan uit dat de geschiedenis van het moderne St. Maarten in 1963 begon. De brug van het oude naar het nieuwe St. Maarten werd door twee man geslagen die de politiek in die tijd domineerden: Claude Wathey met de Democratic Party en José Lake Sr. met zijn Windward Island Newspaper. Er was zelfs een tijd dat ze samen in één partij zaten. Hoe belangrijk José Lake voor de oppositie was, bleek toen wel, want er was toen geen oppositiepartij."

"De DP van Claude Wathey kreeg gewoon alle zetels. Lake was de vader van de oppositie, als ik dat zo mag noemen. Hij stond in de stroming van de vooruitgang en aan de andere kant had je de politieke-baas-machinerie van Claude Wathey met het laisser faire-principe."

De vraag wat voor man José Lake was, vindt Lasana Sekou moeilijk te beantwoorden. Voor het eerst verlegen, zegt hij: "Ik ben zijn zoon en het zou niet fair zijn om daarop in te gaan. Maar ik zal het objectief doen: hij was politicus en journalist. Je zou hem ook een politiek gedreven journalist kunnen noemen. Hij was heel erg voor democratische veranderingen op St. Maarten. Hij nam het op voor hen die niet konden spreken of die te bang waren om te spreken."

"Toen hij zijn krant in 1959 begon, was het zo dat mensen zich in de stegen van Philipsburg moesten verschuilen om de krant te kopen en dan verstopten ze de krant onder hun kleren of in hun tas, want ze waren bang dat Wathey en zijn aanhangers zouden zien dat ze die krant lazen. Zijn kantoor werd bij voorbeeld in het begin van de jaren zestig afgebrand. Hij en de weinige mensen die met hem streden, zoals Barbara Richardson, waren in zekere zin de lone rangers. Zij moest het eiland verlaten omdat de politieke druk zo intens was tegen alles en iedereen die tegenover de Wathey-familie stond."

De bundel bevat ook een artikel van Lasana Sekou's broer, Joseph Lake Jr. Sekou hierover: "We zien bijna een familie-traditie van betrokkenheid bij het politiek activisme om een grotere democratie op St. Maarten te realiseren, of om het heel simpel te zeggen: om een beter St. Maarten te maken. We hebben altijd het idee aangehangen en ernaar toegewerkt dat St. Maarten één zou zijn. We hebben nooit geprobeerd het eiland in secties te verdelen, we geven er daarom ook de voorkeur aan in onze geschriften de termen noord en zuid te gebruiken in plaats van de Franse en de Nederlandse kant, want dan zouden we het eiland claimen voor de Europeanen in plaats van voor de mensen hier."

NIEUWE PLANTAGE

"Wat Joseph Lake Jr. in zijn artikel uiteenzet, is dat we tegenwoordig een nieuwe vorm van de plantage hebben. We worden weliswaar niet door de zweep gedreven, maar door de economische uitbuiting. Hij roept de mensen op dat af te wijzen. Hij zegt dat St. Maarten geen democratie is, want in een democratie ligt de uiteindelijke macht bij het volk van dat land. Op St. Maarten ligt de uiteindelijke macht niet bij het volk van St. Maarten. Ze ligt tot op zekere hoogte bij de Fransen en bij Curaçao, dat zelf weer een kolonie is van Nederland. Dus leven we in een ondemocratische maatschappij. Maar we weten — en dat laat ik in mijn creatieve werk uitkomen — dat St. Maarten streeft naar democratie en dat er democratische processen aan de gang zijn. Maar we zijn geen democratie, we zijn een kolonie."

Bij het onafhankelijkheidsproces ziet Lasana Sekou een aparte rol voor speciale groepen mensen, zoals artiesten, onderwijzers en journalisten. Waarom juist deze groepen en niet bij voorbeeld de arbeiders? Sekou: "Door deze mensen te noemen, ontken ik niet dat de arbeiders en de werkers in de hotels eraan deelnemen. In St. Maarten hebben we de situatie dat de musici bij voorbeeld de werkers in de hotels zijn. Een van de belangrijkste calypsonians is een wachter. Niemand wordt er buiten gelaten."

WERKERS

"Ik geloof ook dat de journalisten en onderwijzers in essentie werkers zijn in onze maatschappij. Ze zijn niet zo'n eliteklasse dat ze niet deelnemen aan de maatschappij, hoewel menigeen het jasje-dasje-gedrag van de bourgoisie heeft overgenomen. In het Caribisch gebied is dat overigens terecht door Eric Williams een imitatiebourgoisie genoemd, omdat ze geen creatieve klasse zijn, zodat ik hen niet beschouw als een middenklasse die een lichtend voorbeeld is voor de mensen. De meesten zijn werkers."

"Artiesten, journalisten en onderwijzers kanaliseren informatie naar de natie. Zij geven ononderbroken kennis, of het nu politiek, sociaal of cultureel is. Onderwijzers hebben hun leerlingen elke dag voor zich. Voor de massa-media is de natie de leerling. Onze calypsonians treden vooral in carnavalstijd op en iedereen luistert naar hun songs en kent ze. De calypsonians zijn in het Caribisch gebied altijd onze vrije pers geweest. Zij hebben het vrije woord in leven gehouden. Deze groepen heb ik naar voren gehaald omdat ze essentieel zijn voor de ontwikkeling van de kennis over de onafhankelijkheid, over de manier waarop we ons in een meer autonome richting kunnen ontwikkelen."

GEEN MEERDERHEID

Ondanks de bundel "The Independent Papers" en ondanks het enthousiasme van Lasana Sekou is de meerderheid op St. Maarten niet voor de onafhankelijkheid. Sekou: "Dat geef ik toe, maar desalniettemin is de meerderheid niet zo afwijzend of vijandig tegenover het idee van onafhankelijkheid als ze vijf jaar geleden was. We voelen dat de discussie in 1988 een massale discussie was die liet zien hoe belangrijk het is om het volk informatie te geven."

"Dat begint niet met de massa, het begint met de weinigen die integer en vasthoudend werken en informatie produceren. Dat doet de behoefte groeien om onze maatschappij te veranderen en om vooruit te komen. Dus men kijkt er niet tegenaan als iets wat in één jaar zal gebeuren of in een paar maanden. Het zal tijd vergen, maar we zien die tijd niet als oneindig. Het moet een periode zijn die we kunnen overzien, zodat we kunnen zeggen: in dat stadium van onze ontwikkeling moet onze natie structureel veranderd zijn. En daar komen de informatiewerkers, of het nou onderwijzers, calypsonians, bibliothecarissen of artiesten zijn, om de hoek kijken, omdat ze essentieel zijn voor het brengen van die verandering."

Four freedoms awards

De Four Freedoms Awards gaan dit jaar naar correspondent James B. Reston van de New York Times, voormalig bisschop van New York Paul Moore, de filmsterren Paul Newman en Joanne Woodward, de Amerikaanse Senator Mike Mansfield en rechter Thurgood Marshall van het hooggerechtshof van de Verenigde Staten.

De medailles, die hun naam ontlenen aan de vier vrijheden die president F.D. Roosevelt in 1941 in een historische toespraak noemde, worden op 11 oktober in Hyde Park in New York uitgereikt. De afdeling voorlichting van de provincie Zeeland heeft dit namens het Roosevelt studiecentrum in Middelburg meegedeeld.

Reston ontvangt de medaille voor de vrijheid van meningsuiting vanwege zijn verdiensten op dit gebied bij de New York Times. Moore dankt de onderscheiding voor de vrijheid van godsdienst aan zijn inzet voor armen en behoeftigen gedurende de tijd dat hij bisschop was in New York.

De betrokkenheid bij het lot van kinderen, de rechten van de vrouw en mensenrechten leveren Newman en Woodward als waardering de medaille voor vrijwaring van armoede op. De onderscheiding voor vrijwaring van vrees gaat naar senator Mansfield. Aanleiding hiervoor is zijn medewerking aan het stabiliseren van de wereldvrede, in zijn hoedanigheid van Amerikaans congreslid ten tijde van president Roosevelt en als ambassadeur van Amerika in Japan na de Tweede Wereldoorlog.

Marshall heeft zich volgens de Roosevelt Foundation verdienstelijk gemaakt op alle terreinen en ontvangt hiervoor waardering in de vorm van een Four Freedoms Award. Hij was de eerste zwarte Amerikaan die zitting nam in het hooggerechtshof, in 1967, en heeft een belangrijke rol gespeeld bij de beëindiging van de rassenscheiding in Amerika. Hij is volgens de Roosevelt Foundation mede verantwoordelijk voor de politieke bevrijding van de zwarte bevolking van Amerika.

De Four Freedoms Awards worden sinds 1951 jaarlijks uitgereikt. In de even jaren in Middelburg en in de oneven jaren in Hyde Park. Van de zijde van het provinciaal bestuur van Zeeland zijn bij de plechtigheid op 11 oktober aanwezig, commissaris der koningin in Zeeland dr. C. Boertien, gedeputeerde A.M. Dek, gedeputeerde en voorzitter van het Roosevelt studiecentrum in Zeeland mevrouw G. De Vries-Hommes en bestuurslid J.G. Van Zwieten.

TRADITIONEEL BEELD OECUMENE

Eerste orthodoxe voorzitter Wereldraad Kerken

Teken des tijds in liturgie spiritualiteit, actie vertalen

GENEVE - De eerste orthodoxe voorzitter van de Wereldraad van Kerken heeft een traditioneel beeld geschetst van de rol van de oecumenische beweging. De Wereldraad is niet een raad van groepen, semi-kerkelijke organisaties of bewegingen, maar een raad van kerkgenootschappen, zei de Armeens-apostolische aartsbisschop Aram Keshishian in Geneve.

Tijdens de opening van de vergadering van het Centraal comité, het 150 personen tellende bestuur, noemde hij de concentratie op de kerkgenootschappen als eerste van vier 'fundamentele feiten en opvattingen' over de Wereldraad van Kerken. "De Wereldraad kan geen toevluchtshaven zijn voor degenen die voor hun eigen belangen en doelstellingen vechten, maar wier visie op de oecumenische beweging niet die van de Wereldraad is." Alleen met vernieuwingsbewegingen en basisgroepen die binnen de kerken streven naar kerkelijke vernieuwing en openheid, kan een kritische dialoog worden gevoerd.

ONDERSCHEID

De 44-jarige Keshishian vertolkte het standpunt van de orthodoxe kerken dat mannen en vrouwen een verschillende rol in de kerk hebben. Op basis van gelijkwaardigheid en volledige participatie moeten de talenten van een ieder worden gerespecteerd. "Maar onderscheid moet behouden blijven," zo voegde hij eraan toe.

Intercommunie, het gezamenlijk vieren van Avondmaal/Eucharistie, wordt door 'sommige' kerken bij speciale gelegenheden gevierd om de oecumenische samenwerking te bevorderen. "Maar voor veel kerken moet er eerst eenheid in het geloof zijn voordat er sprake van intercommunie kan zijn," zo zei Keshishian.

Er zijn volgens Keshishian nieuwe vormen van evangelisatie nodig die rekening houden met de plaatselijke cultuur. Dat mag nooit ten koste gaan van de volheid van het evangelie. Recente ontwikkelingen in vele werelddelen bieden nieuwe kansen voor de zending: Oost-Europa waar een geweldige honger naar het evangelie is, veel Derde wereldlanden waar een democratiserings-proces op gang komt en het Westen waar secularisatie en materialisme het evangelie bedreigen.

DUBBELE ROL

Dialoog met andere godsdiensten is niet langer een activiteit van een klein groepje specialisten, maar dagelijkse werkelijkheid voor veel mensen geworden. Maar ook hier geldt, zei Keshishian, dat dit niet ten koste van de missionaire opdracht van de kerk mag gaan. "We moeten de dialoog aangaan op basis van een bijbelse theologie die geen ruimte aan syncretistische tendenzen geeft." Zonder haar naam te noemen, verwees de voorzitter hier naar de beschuldigingen aan het adres van de Zuidkoreaanse theologe Chung tijdens de Algemene vergadering in Canberra.

De eenheid der kerken is geen doel op zich, aldus Keshishian. De kerken moeten strijden voor het milieu en tegen de armoede in de wereld. Verder moeten ze het proces in Oost-Europa ondersteunen waar de bevolking eindelijk deel aan de macht heeft gekregen. De Wereldraad heeft zowel een profetische rol (onrecht bestrijden) als een priesterlijke (verzoening).

OVERGANG

De oecumenische beweging bevindt zich in een overgangstijd. De klassieke oecumenische prioriteiten, opvattingen en methoden staan steeds meer ter discussie, zoals begin dit jaar in Canberra bleek. De beweging dreigt zelfvoldaan en in het defensief te geraken. Stagnatie, berusting en polarisatie doen zich in vele delen van de wereld voor. Er moet een nieuwe oecumenische visie komen.

De taak van de Wereldraad van kerken is de tekenen hiervan op te pikken en die in 'liturgie, spiritualiteit en programma's' gestalte moet krijgen. Ook uit deze volgorde blijkt dat de Wereldraad een orthodoxe bisschop als voorzitter heeft.

■ *PHNOM PENH - De ruim tachtigjarige Moeder Teresa heeft een bezoek gebracht aan Kampuchea, waar zij ontvangen werd door de minister van Volksgezondheid Tay Samady (rechts). Zij was de persoonlijke [...] van premier Hun Sen en o[...] zocht de mogelijkheden [...] de vestiging van een huis [...] haar stichting in het tot [...] kort door burgeroorlog [...] spoelde land.*

SOMBER OVER MILIEU-CONFERENTIE

Wereldraad: in belang milieu en sociale rechtvaardigheid

Westen niet bereid gouden kalf van groei te slachten

GENEVE - Er moet volgens de Wereldraad van Kerken een einde komen aan de onbeperkte groei van de economie in de industrielanden. Omwille van sociale gerechtigheid en het milieu moet de economische expansie worden afgeremd, aldus de Amerikaan Wesley Granberg-Michaelson, directeur van de afdeling Kerk en Samenleving van de Wereldraad, in een gesprek met het Duitse persbureau EPD.

Granberg-Michaelson en de Nederlander drs. Rob van Drimmelen, de sociaal-economisch expert van de Wereldraad, vrezen dat de VN-conferentie over Milieu en ontwikkeling volgend jaar in Rio de Janeiro een mislukking wordt omdat de rijke landen niet bereid zijn voor een ander economisch beleid te kiezen.

De industrielanden moeten hun standpunt herzien dat de milieuproblemen uitsluitend door technische vooruitgang kunnen worden opgelost. De rijke landen kunnen het zich niet langer veroorloven om -- met voorbijgaan aan de consequenties van de economische groei en de industrialisering -- te blijven 'geloven' in economische ontwikkeling, zegt Granberg-Michaelson.

De kloof tussen arme en rijke landen wordt steeds groter, aldus Van Drimmelen. Ook de verwoesting van het milieu neemt steeds dramatischer vormen aan. Beide ontwikkelingen mogen op de VN-conferentie niet van elkaar worden losgekoppeld. "Er bestaat een samenhang tussen de minachting van de armen en van het milieu," zo zegt Van Drimmelen.

De conferentie is misschien wel de grootste, maar tegelijk ook de laatste kans voor het voortbestaan van de mensheid, vindt Granberg-Michaelson. De stafleden van de Wereldraad roepen de landen van de Europese Gemeenschap op hun protectionistisch beleid op te geven en hun markten open te stellen voor producten uit de Derde wereld. De schulden van de armste landen moeten worden kwijtgescholden of in ieder geval royaal worden verminderd.

De vertegenwoordigers van de oecumenische organisatie, waarbij ruim driehonderd anglicaanse, protestantse en orthodoxe kerken zijn aangesloten, willen verder dat de industrielanden hun productie en consumptie beperken en hun defensieuitgaven drastisch reduceren. Zij uiten kritiek op het feit dat tijdens de recente in Genève beëindigde voorbereidende bijeenkomst voor de VN-conferentie er geen enkel teken was waaruit bleek dat de industrielanden hun houding fundamenteel willen wijzigen.

VERPLICHTING

De non-gouvernementele organisaties en de kerken moeten nu druk op de regeringen van de rijke landen uitoefenen. Deze moeten in Rio de Janeiro zich duidelijk verplichten tot maatregelen betreffende de economie en het milieu. Op de voorbereidende bijeenkomst in Genève bleek dat de rijke landen niet van plan zijn schulden kwijt te schelden zodat de ontwikkelingslanden het geld voor milieuprojecten kunnen gebruiken. De Amerikaanse VN-ambassadeur Curtis Bohlen zei dat het schuldenvraagstuk louter vanuit economisch en financieel standpunt moet worden benaderd.

In Genève werd geen overeenstemming bereikt over de voorgenomen conventie ter bescherming van het milieu en de bossen en over de financiële en technologische bijstand. In principe waren de deelnemers het erover eens dat het Noorden het Zuiden financieel moet helpen bij de bescherming van het milieu. Maar vooral de Verenigde Staten waren ertegen meer geld en 'schone' technologie ter beschikking te stellen als dit niet aan strikte voorwaarden wordt gekoppeld. Een ecologisch aanvaardbare ontwikkeling moet aan de krachten van de markt worden overgelaten, aldus de VS.

De ontwikkelingslanden vragen daarentegen van het Westen milieuvriendelijke technologie en economische gelijkberechtiging door het openstellen van de markten en door het zonder voorwaarden vooraf kwijtschelden van de schulden. Een koppeling van financiële hulp aan toezeggingen van het Zuiden, bij voorbeeld beëindiging van het kappen van het tropisch regenwoud, wijzen de ontwikkelingslanden af.

AL MISLUKT

Ook de industrielanden tonen zich nauwelijks bereid zich op het gebied van het milieu vast te leggen. De VS zijn er op tegen vaste quota af te spreken voor de uitstoot van schadelijke stoffen voor de industrie en het autoverkeer. Als de regeringen van de rijke landen al bereid zouden zijn genoegen te nemen met een daling van productie en consumptie, dan komen ze onder zware druk van hun bedrijfsleven te staan. Daarom proberen ze via technologische vooruitgang de milieuproblemen op te lossen.

De non-gouvernementele organisaties, milieu-, Derde wereld- en vredesbewegingen alsmede de kerken vrezen dat de zestig miljoen gulden kostende conferentie reeds nu is mislukt. Het Noorden dicteert de regels, weigert een koppeling van milieubescherming en ontwikkelingshulp en is niet bereid het gouden kalf van de economische groei te slachten.

Europese kerkelijke functionarissen:

Ronde tafel van kerken in Joegoslavië moeilijk

GENEVE - De oorlog in Joegoslavië maakt een ron[de] tafel-conferentie van de kerken 'met de dag moeilijker'. [Dat is] die conclusie is Jean Fischer, secretaris van de Conferen[tie] van Europese kerken (KEK), gekomen tijdens een bezo[ek] aan de kerken in dat land.

Er zijn zeer grote problemen in de betrekkingen tussen [de] rooms-katholieke kerk in Kroatië en de Servisch-orthod[oxe] kerk, zegt Fischer na terugkeer in Geneve. "Dat is ook ge[en] wonder. De tegenstellingen tussen de kerken uit het oost[en] en die uit het westen, die al uit de elfde eeuw dateren, zijn [in] Joegoslavië het grootst en na het oplevend nationalis[me] worden die weer aangescherpt."

Een ronde tafel-conferentie kan er alleen maar via klein[e] stapjes komen, zegt Fischer, die met zijn collega mgr. I[vo] Furer van de Raad van Europese bisschoppenvergadering[en] (CCEE) en studiesecretaris prof. Hermann Goltz van [de] KEK Joegoslavië bezocht. Patriarch Pavle en kardinaal Kuharic zijn beiden van mening dat een gemeenschappelijk[e] commissie van beide kerken, die een slapend bestaan leid[t,] opnieuw bijeen moet komen. "Dit is de eerste stap. Ma[ar] door de oorlog en de propagandaslag wordt ook dat steed[s] moeilijker."

Als deze commissie bijeenkomt, hoopt Fischer dat de KE[K] en de CCEE worden uitgenodigd zodat er een agenda vo[or] een ronde tafel-conferentie kan worden opgesteld.

Beide grote kerken uit Joegoslavië waren met een officië[le] delegatie in 1989 te Basel vertegenwoordigd op de Europe[se] conferentie over het conciliair proces. "Wij hebben gepro[]beerd deze kerken ervan te overtuigen dat de besluiten va[n] Basel over vrede en geweldloze oplossingen van conflict[en] nu in daden moeten worden omgezet. Er blijft altijd hoop."

Bijbel in SU populair

HARDERWIJK - Elke zondag worden in de grote steden van de Sovjetunie minstens tienduizend mensen gedoopt. De meesten van hen zijn volwassenen die alsnog tot de kerk willen toetreden.

Dit vertelde de orthodoxe priester Sergej Ovsiannikov, die in de Sovjetunie bijbelvertaal-projecten begeleidt, tijdens de algemene vergadering van het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG). In de Sovjetunie hebben minste[ns] acht republieken inmidde[ls] een bijbelgenootschap. Vo[l]gens Ovsiannikov is er o[ok] onder volwassenen ve[el] belangstelling voor de verta[]ling van de bijbel uit [de] oorspronkelijke talen Hebr[]euws en Grieks voor ki[n]deren van negen jaar [en] ouder. Daarbij wordt ge[b]ruik gemaakt van de in 19[..] in Nederland verschenen sta[r]tbijbel. Duizenden volwa[s]senen, die voorheen nooit [de] bijbel hebben geleze[n,] wachten met spanning op [de] vertaling, omdat het eenvo[u]dige taalgebruik hun in sta[at] stelt de bijbel beter te begrij[]pen.

Delegatie Spaanse bisschoppen na bezoek aan Havana:

Zeker gedeeltelijke opheffing Cubaanse blokkade noodzakelijk

HAVANA - Een delegatie van vijf Spaanse bisschoppen heeft zijn bezoek van een week aan Cuba beëindigd, zonder dat men met de Cubaanse president Fidel Castro heeft gesproken. Tijdens het bezoek ging het gerucht dat zij ook een ontmoeting met de president zouden hebben.

Op een persconferentie in Havana, aan het einde van het bezoek, zei de aartsbisschop van Madrid, kardinaal Angel Suquia Goicoechea, dat er op Cuba vrijheid van godsdienst bestaat. Maar eenmaal op Spaanse bodem verklaarde hij dat alleen de vrijheid om religieuze samenkomsten te houden is gewaarborgd en dat de Cubaanse christenen worden gediscrimineerd. Goicoechea merkte in Havana verder op dat de Amerikaanse handelsblokkade van Cuba onrechtvaardig is, omdat daar ook levensmiddelen en medicijnen onder vallen. Over andere aspecten van de boycot wilde hij zich niet uitlaten, waarbij hij zich beriep op zijn gebrek aan kennis.

ONDER INDRUK

Het lijkt erop of de Spaanse kardinaal op Cuba zijn eerdere uitspraken over de slechte situatie van de Cubaanse christenen, die hij vergeleek met die van de eerste christenen in de catacomben van Rome, wilde verzachten. Zijn opmerkingen zijn slecht gevallen bij de Cubaanse regering.

Goicoechea kondigde aan dat de Spaanse kerk priesters en religieuzen naar Cuba zal sturen om het tekort aan priesters op het eiland te bestrijden. Verder zegde hij de Cubaanse kerk ondersteuning in de vorm van boeken en andere publikaties, medicijnen en humanitaire hulp toe.

Voorwaarde hiervoor is wel dat de Cubaanse regering de beperkingen om het land binnen te komen en om goederen te importeren opheft, aldus de kardinaal. Hij was zeer onder de indruk van de vitaliteit van het godsdienstige leven in een van de weinig overgebleven communistische landen. Het was hem opgevallen dat de Cubaanse bevolking het sinds zijn laatste bezoek in 1954 in bepaalde opzichten beter heeft gekregen.

Over twee weken zal de Spaanse conservatieve politicus Manuel Fraga Iribarne, hoofd van de regering in de autonome regio Galicië, een bezoek aan Cuba brengen. Volgens de Spaanse pers zal hij met Castro spreken over een eventueel toekomstig ballingsoord voor Castro en zijn familie in Galicië. Castro's voorouders zijn uit Galicië naar Cuba geëmigreerd. Twee van de vijf bisschoppen in de delegatie waren uit Galicië afkomstig.

■ *SAN SALVADOR - Lutheranen, baptisten en katholieken verzamelden zich op een plein in de Salvadoraanse hoofdstad om al biddend en zingend te getuigen van hun afkeuring van eventuele militaire hulp vanuit de Verenigde Staten aan El Salvador. De Verenigde Staten zouden er beter aan doen, aldus deze christenen, om het vredesoverleg meer te ondersteunen.*

Furness PAKHOED Tran[s]port groep, onderdeel va[n] het Pakhoed-concern, hee[ft] het Engelse vervoersbedrij[f] Plane Trucking overg[e]nomen. Plane Trucking [is] gespecialiseerd in lucht[]vracht-palletvervoer en me[t] de overneming wordt een ui[t]stekende aanvulling op [de] activiteiten van Pakhoed[-]dochter Rutges verkregen.

Proef bij VAM in Nederland

Aluminium scheiden met elektromagneet

Binnenkort begint bij het Nederlandse vuilverwerkingsbedrijf VAM een grootschalig experiment voor het scheiden van aluminium uit huishoudelijk afval. Dat gebeurt met een elektromagneet. Nederland produceert jaarlijks 5 miljoen ton huishoudelijk afval. Een fractie van 0,3 tot 0,9 procent hiervan wordt gevormd door de zogeheten non-ferrometalen en daarvan is weer ongeveer tweederde aluminium. In tegenstelling tot de metalen ijzer en staal, die al tientallen jaren routinematig langs magnetische weg worden verwijderd, kan aluminium tot dusver niet op industriële schaal uit het huisafval worden teruggewonnen. Hierin komt wellicht binnenkort verandering dank zij een nieuw procedé, toegepast bij de N.V. Vuilafvoer Maatschappij (VAM).

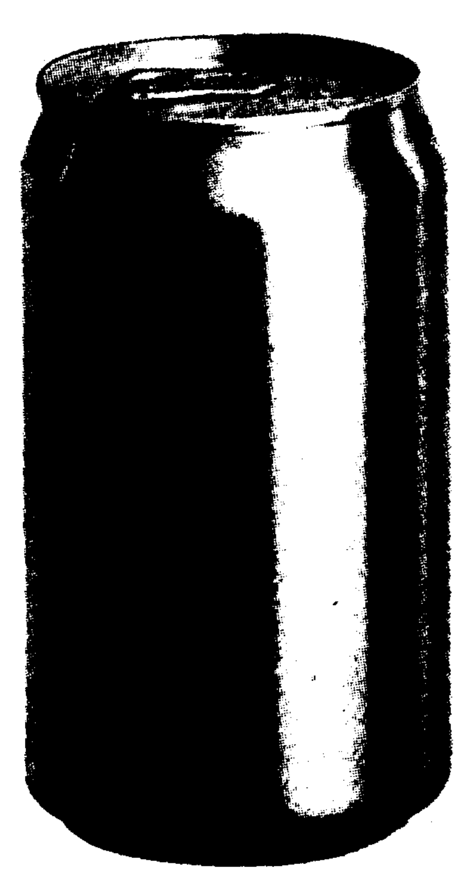
Proeven met een zogeheten *dynamische wervelstroomscheider* gaven vorig jaar bij de scheiding van non-ferrometalen zulke bemoedigende resultaten, dat een verdergaand praktijkproject gerechtvaardigd is. Het project begint in november en zal doorlopen tot mei 1993. De scheidingsmethode is gebaseerd op de ontwikkeling van wervelstromen in de non-ferrometalen met behulp van een sneldraaiende magneetrotor. De wervelstromen veroorzaken een tegengesteld magnetisch veld in de aluminium en andere geleidende non-ferro voorwerpen (o.a.koper) waardoor deze worden weggeschoten en gescheiden raken van het overige afval. In de magneetrotor zitten zogeheten non-ferromagneten, die naast ijzer ook zeldzame aarden bevatten als neodynium en borium. Dit soort magneten is volgens milieutechnoloog Fred Esmeijer van de VAM nog maar sinds enkele jaren commercieel op de markt ten behoeve van een ander 'recycling circuit': dat van de *autoscrapindustrie* waarbij autowrakken worden geplet en vermalen. In deze industrie wordt de aluminiumfractie in de praktijk al goed teruggewonnen.

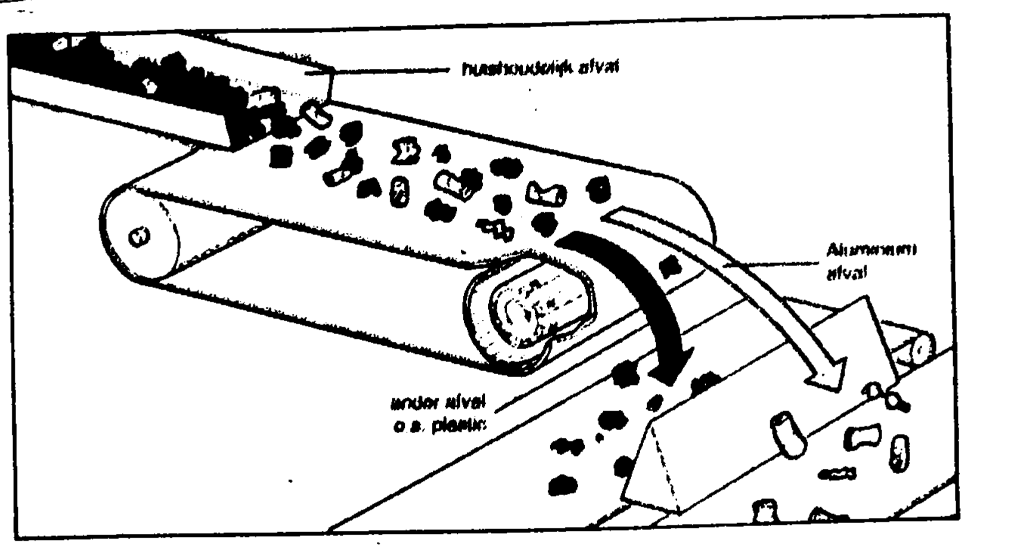
IMPONEREND

Huishoudelijk afval is qua samenstelling en vorm aanmerkelijk heterogener dan *autoscrap*. Voor de scheiding van de non-ferricomponent moet daarom eerst voorsortering plaatsvinden. Bij de oriënterende proef zoals die vorig jaar in het kader van het Nationaal Onderzoeksprogramma Hergebruik van Afvalstoffen acht weken lang op produktieschaal bij de VAM is uitgevoerd, werd uitgegaan van een voorsortering op grootte en dichtheid. Na zeving werden twee fracties gebruikt die samen ruim 80% van het totale afval uitmaken: een van de voorwerpen met een diameter minder dan ca.4 cm en een zeeffractie tussen de 4 en de 18 cm. Het afval in deze fracties werd eerst door een stijgzifter (een soort superkrachtige stofzuiger) gescheiden in een zware en een lichte fractie. De zware fracties werden vervolgens eerst nog volgens de klassieke methode ontijzerd (gewone elektromagneten) om pas daarna via een transportband aan de non-ferroscheider te worden aangeboden. Het met grote kracht wegschieten van de aluminium blikjes, folies en andere verpakkingsmaterialen door deze scheider is volgens Esmeijer van de VAM een 'imponerend gezicht'. De resultaten waren in zoverre bevredigend, dat de resulterende non-ferrofractie na enige verdere opwerking voldoende zuiver bleek voor ontsmelting en commerciële afname door de aluminiumindustrie. Recycling is voor deze industrie interessant, omdat het maar 5 tot 10% van de energie vergt benodigd voor de produktie van nieuw aluminium.

Het scheidingsrendement voor aluminium lag bij de proefneming boven de 60%, voldoende om terugwinning uit huishoudelijk afval milieutechnisch interessant te maken. Economisch gezien is het proces echter nog niet rendabel. Een positief exploitatieresultaat zit er alleen in wanneer het huisvuil voorafgaand aan de scheiding nog verder wordt voorgesorteerd. Een uitgelezen mogelijkheid daartoe biedt de gescheiden inzameling van GFT (groente-, fruit- en tuin-) afval per 1994, waarop de overheid zich in het Nationaal Milieu Plan heeft vastgelegd. In afwezigheid van het GFT-afval zijn de non-ferrometalen in het huisvuil niet alleen dubbel zo geconcentreerd, maar ook vrij van natte organische resten. Wanneer bovendien nog verpakkingen (voornaamste bron van aluminium in het huisvuil) apart worden ingezameld, ligt een nog hoger rendement in het verschiet.

Om te kijken of terugwinning van aluminium op deze manier een haalbare kaart is, heeft de VAM in samenwerking met Hoogovens, Aluminium Hardenberg en de Stichting Aluminium Centrum (een overkoepelende organisatie van de Nederlandse aluminiumindustrie) de nieuwe, langlopende proef aangevraagd. Het experiment vindt plaats met gescheiden ingezameld huishoudelijk afval afkomstig van het zogeheten 'Lemsterland project' het grootste gescheiden inzamelingsproject in Nederland. In de bij dit project aangesloten gemeenten wordt het huisvuil gescheiden in twee duobakken opgehaald, dus in vier fracties: papier, GFT-afval, kunstof, metaal en drankkartonnen en de rest. Aangezien vrijwel alle aluminium in het huishoudelijk afval in de verpakkingsfractie zit, betekent dit bij voorbaat een aanzienlijke voorconcentratie. Het Lemsterland-project is in mei dit jaar begonnen en duurt twee jaar. De nonferroscheidingsproef zal de hele rest van het project lopen.
De proef betekent een primeur voor Nederland en wellicht ook daarbuiten. In het buitenland wordt weliswaar ook geëxperimenteerd met recycling van aluminium uit huishoudelijk afval, maar aan een woordvoerder van het Aluminium Centrum in Woerden zijn geen andere projecten op industriële schaal in omringende landen bekend. Voor het welslagen van het project is nauwe samenwerking met de aluminium industrie onontbeerlijk. Wanneer de zuiverheid en de kostprijs van het teruggewonnen metaal niet aan de markteisen voldoen, dan heeft de hele exercitie immers geen zin. Niettemin wettigen de resultaten met de proef van vorig jaar de hoop dat de recycling van aluminium verpakkingen bij gescheiden inzameling een economisch haalbare kaart kan worden. De recycling van aluminium uit het huishoudelijk afval zou betekenen dat een belangrijke ontbrekende schakel in het hergebruik van dit metaal wordt gedicht.
Ander aluminium afval (uit machines, motoren, transport, de bouw etc.) wordt al jaren routinematig hergebruikt, zodat de recycling van het totale aluminiumafval in Nederland circa 70 procent bedraagt.

Wervelstroomscheiding van de VAM. In de rechter rol van de lopende band zit een sterk wisselend magneetveld dat alle non-ferro metalen van zich 'afduwt'.

Woordenboeken in PC geen enkel probleem meer

WOORDENBOEKEN in je pc. Het kan tegenwoordig. Gewoon een brief, een verhaaltje schrijven, je twijfelt aan de juiste spelling. Een tik op twee toetsen tegelijk (Alt en spatie). Daar floept een pagina van het elektronisch woordenboek op. Precies op de juiste plaats, compleet met vervoegingen, verbuigingen, eventuele uitdrukkingen. Tweede tik op twee toetsen tegelijk (Control en Enter) en het woordenboek flitst weg om meteen plaats te maken voor je brief of tekst, waarbij de cursor weer keurig staat op de plek waar je gebleven was. Dat is wonder een. Wonder twee ligt in het logische verlengde: het buitenlandse woordenboek. En de geschiedenis herhaalt zich. Ik ben bezig met een vertaling. Wat betekent 'abalone' in het Nederlands? Ik weet hoe dat beest eruit ziet, hoe het smaakt maar ik ken de Nederlandse naam niet. Een dubbele tik op twee toesten (Alt plus). Pagina op scherm, cursor op Zoek. Tik: Abalone. En jawel daar staat het: abalone (AM), zeeoor (schelpdier).
Wolters worddisc (Engels-Nederlands) en het Prisma Elektronische Woordenboek zijn verrukkelijke programma's. Het raadplegen van dictionnaires terwijl je op je computer bezig bent is lastig: je moet opstaan, boek pakken, bladeren, lezen, terugzetten. Er verstrijken minuten en je bent uit je ritme. Een ramp wordt het voor de vertaler als hij te maken krijgt met militaire, juridische of medische termen, oud Engels, slang, dialect. Die groepen hebben een eigen taal. Vooral de militairen maken er een potje van. Als je b.v. wil weten wat 'boomer' betekent, een term uit een boek over nucleaire onderzeeërs. Een tik op de hotkey (zo heten de snelle toetsaanslagen waarmee je even wegsuist naar een ander programma om weer veilig neer te strijken op je vertrekpunt). 'Boomer' zegt Wolters Worddisc: '(Austr.) Reuzenkangeroe'. Dat kan best kloppen, maar op volle zee zijn geen kangeroes. Ook de papieren woordboeken bieden geen uitkomst. Een briefje naar Tom Clancy, schrijver van de bestseller 'De jacht op Red October' leert dat een 'boomer' een rakettenonderzeeër is. Neem een ander woord, het Engelse woord 'Giblets' wat 'een hokkend paar' betekent. Weer de hotkey en wat komt eruit: 'hart lever en maag van gevogelte'. Test: 'attenuating circumstances' (verzachtende omstandigheden), want Worddisc kan ook combinaties van woorden aan en uitdrukkingen. Helaas meldt de computer: 'dit trefwoord komt niet voor' . Maar een decimeter boven deze treurige bekentenis staat: 'attentuate: ww. Verdunnen, verminderen, verschralen, verzachten'. Een schoonheidsfoutje van de programmeur? Volgende test: 'circumstance'. Hij weet het natuurlijk, maar de enige uitdrukking die erbij staat is: 'under no circumstances'. En dat terwijl 'attentuating circumstances' in elk Amerikaans boek met een rechtszitting voorkomt. Bovendien missen we de klassieker: 'pomp and circumstance'. Geen nood: tik pomp in en jawel hoor, daarkomt het 'Pomp and circumstance, pracht en praal' . De computer weet meer dan hij zelf weet.
Al spelende ontdekt men de talloze mogelijkheden van het programma. Men kan woorden koppelen, voorbeelden en uitdrukkingen in- en uitschakelen. Voor de rest is het de eenvoud zelve. De installatie is een fluitje van een cent. Er mee omgaan: vijf minuten stoeien. Wie had ooit kunnen denken dat een elektronisch woordenboek al die tienduizenden papieren pagina's in een boekenkast kon vervangen. Op specialistische terreinen faalt worddisc soms, maar dat doen zijn papieren collega's ook regelmatig.

Workdisc werkt op alle IBM-compatibelen, heeft per se een harde schijf nodig, nestelt zich resident en vreet 24 megabyte.

KUWAYTSTAD - Zeven maanden na het in brand steken van de honderden oliebronnen in Kuwayt door de zich terugtrekkende Iraakse strijdkrachten maken de Kuwayti's zich steeds meer zorgen over het effect van de vrijkomende gassen op hun gezondheid. Ook in Iran ondervindt men daar de gevolgen van.
De Kuwaytse regering vertelt de mensen dat er geen reden is voor bezorgdheid, maar wetenschappers zeggen andere dingen.

In een vorige maand gepubliceerd rapport van de milieu-organisatie Greenpeace wordt opgemerkt dat Kuwayt een milieuramp staat te wachten en dat de Kuwaytse regering de waarheid verzwijgt. Vrijwel dagelijks wordt de regering in de kranten opgeroepen duidelijkheid te verschaffen.
In grote delen van Iran valt zwarte olie-achtige regen, veroorzaakt door de brandende olievelden in Kuwayt. De regen vormt een bedreiging voor de oogst, zo verklaarde de milieubeweging Greenpeace
"Ons is verteld dat de helft tot tweederde van Iran getroffen is (door de zwarte regen), vooral in de westelijke provincie Busher".

Tekenprogramma Coreldraw maakt Apple minder geliefd

TOT VOOR kort was de Apple-computer met als vlaggeschip de Macintosh, op het gebied van grafisch werken superieur. Met de DOS-machines was het maar behelpen. Met de komst van het tekenpakket Coreldraw 2.0 is die achterstand ingehaald. Coreldraw 2.0 is een professioneel pakket en daar hangt dan ook een professionele prijs aan. Maar daar krijg je dan ook iets bijzonders voor.
Coreldraw heeft ontzaglijk veel in huis. De mogelijkheden zijn ontelbaar. het is een programma waar je meteen mee kunt spelen en dat gebruikersvriendelijk is te noemen. Al snel merk je de peilloze diepten en het onderscheid met andere, eenvoudiger tekenpakketten. Met een lief programma als bij voorbeeld Paintbrush van Windows kan een kind heel snel leuke plaatjes maken.

Met een veel groter en professioneler pakket als DrawPerfect kun je het serieuze werk aan, maar niet op Macniveau. Maar met Coreldraw is de limiet echt de eigen inbreng en veel Applefanaten zullen langzamerhand toch eens over een overstap gaan denken, omdat de MAC-programmatuur en hardware veel duurder is dan die van DOS.
Uiteraard heeft het tekenprogramma de gebruikelijke mogelijkheden van figuren maken en teksten, roosters, invulpatronen enz. Maar daar komt een enorme bibliotheek bij met dikwijls indrukwekkende prenten waar je zelf mee kunt stoeien. Dat is natuurlijk plagiaat, maar wie voor het bedrijfsblad of een familiefeestje een spetter van een poster wil maken, wordt door Coreldraw meegevoerd tot hoogten waarbij het publiek de 'kunstenaar' bewonderend aanstaart.
Voorts is er een symbolenreeks van wel duizenden miniplaatjes op diverse gebieden, van sport tot architectuur, ingebouwd. Je kunt een tekst driedimensionaal maken, je kunt er een 'envelop' omheen zetten: een kadertje waar je naar hartelust aan kunt trekken en in kunt duwen, en het voorwerp verandert dan als plastic mee. Je kunt twee onderwerpen in elkaar laten overlopen met allerlei regelbare tussenstappen en hoeken.

Afbeeldingen als foto's zijn via een scanner in te laden en in Coreldraw verder te bewerken. Ook produkten van veel andere tekenpakketten zijn te importeren. Coreldraw zelf laat zich willig naar veel andere programma's exporteren. Er zijn proces- en steunkleuren, halftoonrasters, overvloeiers. Er zit een fontsbibliotheek in van wel ruim 100 lettersoorten, dikwijls in de varianten normaal, vet, cursief en vet-cursief, traploos te vergroten tot enorm formaat. Je kunt letters eruit tillen en daar dingen mee doen waar je van achterover slaat. Je kunt je eigen lettertypes maken.
Al deze mogelijkheden vragen natuurlijk het een en ander. Coreldraw vreet wel 10 megabyte op de harde schijfen dan heb je de plaatjesbibliotheek wijselijk maar op de floppy gelaten. Via het bijgeleverde programma Mosaci kun je de bibliotheek overhevelen naar Coreldraw. Het programma werkt overigens alleen onder Windows 3.00 en dat is eenzijdig, maar wel gerieflijk.
Je hebt er een zware computer voor nodig. Een snelle AT kan, maar wie serieus wil tekenen moet al gauw een 386 SX-chip hebben of zwaarder en minimaal 2Mb werkgeheugen. Het printen duurt ellenlang. Een stevige plaat als de hierbij afgebeelde locomotief, vraagt op een zware computer toch zeker een dik kwartier eer hij is uitgeprint.
Er is een leerboek bij dat heel helder is en een officieel handboek waarin veel meer van de lezer wordt gevergd, plus enkele andere hulpboeken. Er zijn hulpmiddelen bij zoals een prachtige referentiekaart waar je met een oogopslag vrijwel alles kunt vinden. Coreldraw werkt natuurlijk het liefst met een muis, maar het kan ook met toetsen. Dat is natuurlijk een barre ellende. Je kunt met een tik op F9 een schermvullende preview zien van je werkstuk, maar je kunt ook het scherm splitsen in een linker- en een rechterdeel. Coreldraw komt alleen in de handen van een natuurlijk talent of een beroepsgraficus tot uiting. Voor wie het eenvoudiger wil is daar nog het eveneens zeer fraaie, maar beperkter DrawPerfect dat voor de helft van de prijs van Coreldraw evenwel harmonieus samenwerkt met andere WordPerfect-produkten en bovendien ben je dan niet van Windows afhankelijk. Een nederig pakket als Paintbrush is voor vrijwel iedereen die graag eens iets in elkaar wil zetten voor eigen of andermans amusement, uiterst bruikbaar. Het kan niet tippen aan Coreldraw, maar vraagt dan ook geen tiende van de prijs van de superboy.
De installatie geschiedt bijna volautomatisch. Een computertekening is eigenlijk een bouwpakket. Het is een legodoos. En zo kun je ook een tekening ontmantelen.

Nederlander ontwikkelt nieuw recept voor chips

DE FYSICUS R. Schreutelkamp heeft een recept ontwikkeld om zogenoemde silicium chips (of geïntegreerde schakelingen ic's) van veel hogere kwaliteit te fabriceren dan de bestaande. Chips zijn essentiële onderdelen van moderne electronische apparatuur. Vanuit Japan is al belangstelling getoond voor het goedkoopste recept van Schreutelkamp. Uit geslaagde proeven door chip-fabrikant Mitsubishi blijkt dat zijn recept weinig extra geld kost, aldus een bekendmaking van de Rijks- universiteit Utrecht. Schreutelkamp is onlangs gepromoveerd op zijn onderzoek.

Chips bestaan uit plakjes Silicium die miljoenen microscopisch kleine elektronische componenten oftewel 'devices' bevatten. Tot nu toe heeft de micro-elektronica industrie veel last gehad van defecten in de laagjes silicium waaruit devices bestaan. Die defecten verstoren de elektrische eigenschappen van de devices ernstig.

De mankementen ontstaan na het implanteren van boor- en fosforatomen: Een proces dat de vereiste halfgeleiding juist creëert. Schreutelkamp ontdekte de kritische totale hoeveelheid implantatie-schade die tot defecten leidt. Toen hij dit wist kon hij recepten ontwikkelen om het probleem op te lossen.

IMPLANTATIE

Schreutelkamp heeft nu onderzocht hoe je bij de ionenimplantatie onregelmatigheden in het kristalrooster van silicium kunt voorkomen. De zogenoemde ionen-implantatie is een proces dat niet meer weg te denken is bij de fabricage van chips. Er zijn twee alternatieven voor deze implantatie, maar de een is onpraktisch vanwege de extreem kleine afmetingen van de devices en de andere methode is nog te kostbaar. Fabrikanten zullen daarom veel baat hebben bij een implantatie-recept dat geen defecten veroorzaakt, aldus de Rijksuniversiteit Utrecht.
Het onderzoek vond plaats op het FOM-instituut voor atoom- en molecuulfysica in Amsterdam, in nauwe samenwerking met het Philips natuurkundig laboratorium en met financiële steun van Varian Ion-implant Systems in de VS.

OPDRACHTGEVER BETREKKEN BIJ VOORBEREIDING EN IMPLEMENTATIE

Organisatie-ontwikkeling en bedrijfsopleidingen

Maatwerk: modegril of gemeende noodzaak?

= door drs. Fred Budike =

SCHOLING EN TRAINING zijn in de Nederlandse Antillen belangrijke instrumenten geworden bij organisatie ontwikkeling en bij het verwezenlijken van doelstellingen van bedrijven en instellingen. Er vindt hoe langer hoe meer een accentverschuiving plaats van opleiden uit oogpunt van sociaal beleid en secundaire arbeidsvoorwaarden, naar opleiden ter realisering van de doelstelling van de organisatie. Deze verschuiving heeft het beeld van opleiding 'als kostenpost' veranderd en meer en meer wordt opleiden gezien als een investering, die in belangrijke mate iets moet opleveren voor de organisatie.
Verder zien we een ontwikkeling in de richting dat bedrijfsleven en overheid minder vaak zelf opleidingen en trainingen verzorgen. In plaats daarvan doen ze een beroep op lokale en buitenlandse opleidingsinstituten of organisatie-adviesbureaus. Deze externe leveranciers vormen aan de aanbodkant de markt voor bedrijfsgerichte opleidingen en trainingen.

Aan de vraagkant richt de belangstelling zich hoe langer hoe meer vooral op aktiviteiten ter bevordering van de deskundigheid, die in combinatie van opleiding en inhoudelijke begeleiding worden aangeboden. Het gaat dus vaak niet meer alleen om opleiding in de zin van louter kennisoverdracht, maar ook om een zekere mate van begeleiding bij de implementatie van nieuw verworven vaardigheden binnen de organisatie.

Voor een belangrijk deel vloeit de verschuiving ook voort uit het feit dat overheid en bedrijfsleven opleiding en training van hun personeel niet meer geïsoleerd beschouwen, maar als noodzakelijke aktiviteit van *management-development*. We zien dan ook dat leidinggeven, onderhandelen, motiveren, delegeren, samenwerken en communicatie, belangrijke zaken zijn naast kwaliteitszorg en klantgerichtheid, automatisering, marketing en financiële beleidsvoering.
Hoeveel bedrijfsleven en overheid in de Nederlandse Antillen en op Curaçao in het bijzonder jaarlijks aan opleiding en training besteden is niet bekend. Voor Nederland, waar de meest op Curaçao werkende externe adviesbureaus en opleidingsinstituten gevestigd zijn, blijkt uit recent onderzoek dat de opleidingskosten, met name bij de grote bedrijven, gemiddeld bijna drie procent van de loonkosten bedragen. Het gaat hier om enkele miljarden guldens per jaar en er zijn bovendien aanwijzingen dat de budgetten daar eerder stijgen dan dalen. Veel organisaties vragen zich echter af wat de relevantie is van de aangeboden cursussen, seminars, workshops en congressen. Men vraagt zich b.v. af of het gepresenteerde voldoende aansluit bij wat actueel in de eigen arbeidsorganisatie gebeurt. Deze vragen zijn niet gemakkelijk te benantwoorden. De afstand tot de werkvloer en de kwesties die daar spelen kan zo groot worden dat het praktische nut van opleidingen twijfelachtig is.

In dergelijke gevallen kunnen trainingen en opleidingen soms zelfs eerder een rem dan een bijdrage zijn aan de ontwikkeling van mensen en hun samenwerkingsverbanden, soms ondanks het feit dat er van maatwerk wordt gesproken.

Tegenwoordig is zowel aan de vraag- als aanbodzijde van bedrijfsgerichte opleidingen en trainingen maatwerk wat de klok slaat. Organisatie adviesbureaus en opleidingsinstituten kunnen het haast niet meer maken om met standaardprogramma's aan te komen dragen. Eenieder biedt maatwerk aan. Ook wanneer dit niet expliciet wordt gevraagd en een standaardprogramma prima zou voldoen. Dit kan bij een kritische waarnemer de vraag oproepen of maatwerk gemeende noodzaak is of een modegril. Als we het vanuit de optiek van gemeende noodzaak bekijken, valt op dat de trend van maatwerk grotendeels wordt bepaald door de eisen van de klanten, c.q. opdrachtgevers. Dit houdt onder meer in dat er steeds hogere kwaliteitseisen worden gesteld aan trainers, opleiders en hun programma's. Klanten willen over het algemeen geen losse produkten en algemene kennis, maar oplossingen en op de specifieke situatie van de organisatie toegesneden kennis.

Van modegril is sprake wanneer de technieken en procedures die aangereikt worden het predikaat 'maatwerk' hebben, maar waarvan de betekenis en kwaliteit in de praktijk niet veel verschilt van een zogenaamd standaardprogramma. Deze constatering vindt zelden bij de start van een project plaats, maar gebeurt vaak pas tijdens de rit of aan het eind van de uitvoering. Dit omdat het 'plan op papier' zich vooraf soms moeilijk leent om in te schatten of het onderwerp ook werkelijk aansluit bij de verwachtingen: 'Pas in de mand van de visser merkt de vis dat het een waterdier is'.

Wat wordt er bedoeld met maatwerk? Bij het zoeken naar definities in de wereld van de advies- en opleidingspraktijk, blijkt al gauw dat maatwerk een veel gehanteerd begrip is, maar dat er vaak wordt nagelaten uit te leggen wat hieronder moet worden verstaan. Vaak worden slechts korte aanduidingen gegeven, waarbij kennelijk wordt verondersteld dat potentiële belanghebbenden wel zullen begrijpen welke lading het begrip dekt. Men zou maatwerk kunnen omschrijven als 'de presentatie en uitvoering van samenhangende educatieve en organisatie ondersteunende aktiviteiten die naadloos aansluiten bij de problemen, vraagstelling(en) en verwachtingen van een opdrachtgever. Deze op te leveren produkten hebben altijd verbetering ten grondslag en omvatten kennis, vaardigheden en inzichten t.b.v. een vooraf bekende doelgroep en probleemsituatie'. Aan maatwerk zijn de volgende condities verbonden:
* Vanuit het standpunt van de opdrachtgever en de doelgroep wordt tot ontwerp en uitvoering van aktiviteiten gekomen. Dit betekent dat de organisatie-adviseur of opleider een goed stel samenhangende onderdelen moet bedenken en hulpmiddelen die van pas kunnen komen bij het goed verwerken van die onderdelen door de doelgroep.
* Bij de gewenste kennis, vaardigheden en inzichten is expliciet een verbeteringsrichting door de opdrachtgever aangegeven, b.v.: 'wij willen *total quality management* in onze organisatie invoeren'.
Maar het kan ook zijn dat de verbeteringsrichting diffuus is, b.v.: 'we denken dat het disfunctioneren van ons personeel aan gebrek aan motivatie ligt'.
* De verbeteringsrichting wordt primair door de opdrachtgever geformuleerd, hetgeen niet impliceert dat wanneer er kwalitatief betere veranderingsmogelijkheden door de uitvoerder als mogelijk worden gezien, deze niet in discussie worden gebracht.

VERBETEREN

Maatwerk impliceert altijd een vorm van (kwaliteits)verbetering. Dit kan op drie verschillende niveaus. In het eerste geval gaat het om het in stand houden, het voortdurend herstel van wat men blijkbaar als een bevredigende stand van zaken ervaart. Bij voorbeeld een steeds herhalend motivatie trainingsprogramma om slecht klantgericht gedrag weer op peil te brengen. Dit niveau voegt eigenlijk geen meerwaarde toe, omdat verbeteren hier slechts gezien wordt als repeterend herstel van handelen. Zou dit worden nagelaten dan degenereert het personeel tot een onaanvaardbaar niveau met alle consequenties van dien voor het bedrijf.
Verbeteren op het tweede niveau is vooral technisch, instrumenteel van aard. Verbeteringen hebben betrekking op de middelen, op de methoden en technieken met behulp waarvan mensen doeleinden realiseren. Effectiviteit en efficiency zijn daarbij belangrijke criteria. Bij verbeteren op dit niveau gaat het om het verbeteren van het eerste niveau, om het verbeteren van verbeteren dus. Hierbij wordt niet volstaan met een regelmatig terugkerend motivatieprogramma, maar om werkprocessen, werkprocedures, samenwerken of de stijl van leidinggeven, teneinde duurzame veranderingen te bewerkstelligen. Een ander voorbeeld is het verbeteren van softwarepakketten van bij voorbeeld Word Perfect 4.2 naar WP 5.0 en vervolgens naar WP 5.1.

Bij verbeteren op het derde niveau gaat het niet langer om instandhouding van wat als bevredigend wordt ervaren en evenmin om perfectionering van de middelen om dat te bewerkstelligen. Hier gaat het om een integrale verhoging van de kwaliteit. Om nieuwe interpretatieschema's, om wat men in het Westen innovatie noemt en in Japan Kaizen. Op dit niveau is verbeteren gericht op continue verbeteringen gericht op produktiviteit, kwaliteit van het produkt, dienstverlening en klanttevredenheid. Hierbij streeft men ernaar steeds weer een record te verbeteren.

TWEE VORMEN

De betekenis van maatwerk bij opleidings- en trainingsprogramma's is '**passend** maken' en impliceert uniciteit. Dit in tegenstelling tot standaard programma's die aan elke willekeurige groep en op elk gewenst tijdstip gepresenteerd kunnen worden. Maatwerk c.q. maatprogramma's worden in allerlei vormen gemaakt met aan het ene uiterste het eenvoudigweg bijstellen van een standaardprogramma tot een geheel nieuw ontwerp aan het andere eindpunt. Er zijn hierbij twee 'vormen' te onderscheiden, de aanpassingsvorm en de herordeningsvorm. Bij beiden gaat het er om een vertaling te vinden die betekenis en herkenning geeft aan de eigen situatie.
Bij de aanpassingsvorm worden standaardprogramma's gewijzigd zodat ze (zoveel mogelijk) aansluiten bij de situatie van de doelgroep, in de zin van herkenbaarheid en bruikbaarheid. Er wordt in gesneden en wat niet van toepassing lijkt wordt weggelaten. Soms vinden er ook aanpassingen plaats in de didactische- en methodische werkwijze. Aan de andere kant zijn er standaardprogramma's die slechts summiere wijzigingen ondergaan.

ANANSIE-VERHALEN

Een klassiek voorbeeld van uitgebreide aanpassing vinden we in de anansie(spin) verhalen die van oorsprong uit West Afrika komen. Zowel in West Afrika als in het Caribisch gebied speelt de sluwe, anansie (nanzi op Curaçao) in de volkssprookjes een grote rol. Hij is slim, onoverwinnelijk, wreed en sympathiek in de exploitatie van de domheid van zijn omgeving. Anansie-sprookjes zijn het rasterwerk waarop persoonlijke gevoelens van hoop, angst en wensen geprojecteerd worden, met raadgevingen om te overleven.
Dit gegeven maakt dat de anansie-verhalen in West Afrika andere gegevens bevatten dan in het Caribisch gebied en bovendien in beide werelddelen voortdurend worden geactualiseerd. Men zou voorzichtig kunnen stellen dat de oorspronkelijke anansie-verhalen in het Caribisch gebied 'op maat zijn gemaakt'. Maar het is niet alleen de inhoud en de context die het in beide continenten tot maatwerk maakt, even belangrijk is de daarmee corresponderende omgangstaal en vertelhouding.

VERGADERTECHNIEK

Voor een meer op de bedrijfsorganisatie toegespitst voorbeeld kan een cursus 'vergadertechnieken' worden genomen.
Zo'n cursus, die bestemd is voor een Nederlandse doelgroep, kan met enkele fundamentele aanpassingen geschikt gemaakt worden voor een groep in de Nederlandse Antillen. Wijzigingen in voorbeelden, accenten en toevoegingen voor maatwerk zouden moeten plaatsvinden in onder meer stijl van leidinggeven, communiceren, *feedback* geven en ontvangen. Wellicht zou ook de didactische werkwijze aangepast moeten worden, bij voorbeeld wel of geen rollenspelen.
In sommige modulen die op de Nederlandse situatie zijn gericht, wordt vaak gebruik gemaakt van vervanging van één of twee woorden om het materiaal op maat te maken voor onze situatie. Men ziet dat onder meer bij vraagstukken met betrekking tot de zogenaamde 'dubbele bestuurslagen' aan de orde komen. Woorden als Rijk en Gemeente worden vervangen door Land en Eiland, waardoor de problematiek een heel andere lading krijgt en de participatieve betrokkenheid groter wordt.

HERORDENINSVORM

Bij de herordeningsvorm gaat het om het maken en presenteren van een opleidings- of trainingsprodukt dat situatiespecifiek is. Uitgangspunt is hierbij niet de inhoud, zoals bij de aanpassingsvorm, maar de context. Het basismateriaal wordt hierbij beschouwd als brokstukken waaruit voor het maatprogramma op willekeurige wijze geselecteerd kan worden en nieuwe ingrediënten kunnen worden toegevoegd.
Soms kan het zelfs noodzakelijk zijn een geheel nieuw programma te construeren en het baismateriaal te laten voor wat het is. Bij elk van de twee hiervoor omschreven ontwerpvariabelen is het doel altijd het leveren van het gewenste produkt met de best mogelijke kwaliteit, met andere woorden ruimschoots voldoen aan de wensen van de klant.
Bij de herordeningsvorm is het principiële uitgangspunt dat het ontwerp van een trainings- of opleidingsprogramma tot stand komt aan de hand van een behoefte definiëring en behoefte analyse van hetgeen door de opdrachtgever wordt verlangd.

CONTEXT

Het ontwerpen van een opleidings- of trainingsprodukt speelt zich af in een context. De ontwerper heeft te maken met tal van omstandigheden waarbinnen zowel zijn eigen aktiviteiten als die van de doelgroep plaatsvinden. Om te beginnen moet er goed zicht zijn op de discrepantie tussen bestaande en gewenste toestand en de oorzaak daarvan. Er moet goed zicht zijn op wat er wordt ontworpen: een workshop, cursus, een aantal lessen, een pakket educatieve software? Of betreft het veranderingen in het handelen van de doelgroep met behulp van een begeleidingsproces? Er moet gelet worden op de realiseerbaarheid ofwel de randvoorwaarden en de middelen. En last but not least, er moet goed zicht zijn in de cultuur van de organisatie en de sociaal-culturele ac... gronden van de doelgro...

De inhoudscomponent b... in dat concreet moet zij... welke leerinhouden het... waarbij zowel opdracht... als doelgroep betro... moeten worden. Deze w... wijze impliceert dat opdr... gever en doelgroep in... positie worden geplaatst... 'brongroep', als degene... wie men de meest relev... informatie haalt voor... inventariseren van de le... tenties. Leerintenties zijn... nog geen leerdoelen... kunnen de verschi... miniem zijn.

PROCES

Vanaf het eerste contact... de opdrachtgever met de... seur is er sprake van... proces. In de beginfase is... proces gericht op het uit... selen van wensen, visies,... wachtingen, mogelijkhe... probleem-diagnose -defi... en het scheppen van... harmonieus werkklimaat... In de ontwerpfase ko... inhoud, strategische... nario's, verbeterings- of o... sings richtingen, werkw... en rolverdelingen naar vo... In de uitvoeringsfase... het vooral om de daadwe... lijke uitvoering van het p... gramma, meestal het 'pl... op papier'. Een goede sam... werking van alle partijen... bij de uitvoering van m... werk essentieel.

Een middel bij uitstek... direkte en indirekte effe... van zowel het ontwerp als... uitvoering van een maatw... programma te toetsen is... evaluatie. Bij een evalua... vooraf zou bekeken kun... worden of het program... goed in elkaar zit en... potentie uitvoerbaar is. E... tuele fouten kunnen er... tijdig worden uitgehaald. ... ontwerp op papier laat... eenvoudiger herzien dan... ontwerp in werking.
Bij iedere evaluatie is... nodig dat er een op het sp... fiek uitstaande probleem a... stemde checklist van crite... wordt opgesteld.
Verschillende situaties... eisen verschillende c... cklists. Een geschi... methode voor het beoorde... van een ontwerp is... 'sterkte-zwakte analy... Hierbij wordt het ontw... tegen het licht gehouden... beoordeeld op sterke... zwakke kanten vanuit... doelgroep en organisa... Voorts wordt gekeken n... kansen en bedreigingen... het ontwerp wordt uitgevo... zoals het is gepresente... Daarbij kan ook word... gekeken naar de kostba... heid: kosten/baten met betre... king tot tijd, geld en m... kracht; naar de robuusth... de mate waarin op onvo... ziene omstandigheden k... worden ingespeeld; en n... de uitvoerbaarheid: de vra... of degenen die de ingrep... moeten uitvoeren daar... capabel en bereid zijn.

De waarde van een ontw... blijkt echter soms pas... men ermee aan de slag g... Zo kan een plan dat... uitgebreide toetsing vo... glansrijk heeft doorstaan,... een poging tot implem... tatie uitlopen op een f... kante mislukking. Of de wa... dering of snelheid van inv... ring gaat anders dan a... vankelijk was beoordeeld... ondanks het gladstrijken v... alle hobbels vooraf. Teg... woordigheid is het geme... goed geworden dat advies... reaus en opleidingsinstitu... maatwerk bieden aan h... cliënten. De vraag is echt... of ook de cliënt, in de rol v... opdrachtgever, werkelijk d... gene krijgt wat hem wor... beloofd. Dat de cliënt in al... fasen meedoet is inhere... aan 'goed' maatwerk.

Huize St. Jozef

Vervolg van pag. 1

De pupillen van Huize St.Jozef vieren feest i.v.m. het zeventig jarig bestaan van het tehuis.

de eerste levensbehoeften. Waar betaalt het internaat de extra kosten van?
"We zijn erg afhankelijk van giften. We hebben ter gelegenheid van het zeventigjarig bestaan een lijst met wensen opgestuurd naar diverse instanties, naar zaken en particulieren, waarop o.a. een poppenspeelhoek voorkomt voor alle zeven groepen. Ook willen we graag voor elke afdeling een moestuin aanleggen en huisdiertjes aanschaffen. Daarnaast willen we graag een therapieruimte inrichten in verband met de behandeling van de kinderen door onze ortho-pedagoge en we moeten vier nieuwe dienstauto's aanschaffen ter vervanging van de oude die al zeven jaar oud zijn. We hebben voor die dingen al veel donaties gekregen. We mogen niet klagen, we hebben goede reacties gehad en we hopen maar dat we zo veel mogelijk kunnen realiseren."
"Ons internaat bestaat uit zeven afdelingen. Drie hebben twee jaar geleden een opknapbeurt gehad, dit jaar de twee afdelingen daarachter en we hopen dat volgend jaar de twee daar in de hoek een beurt kunnen krijgen. We hebben erg veel last van witte mieren. Maar om op twee afdelingen alleen wat kapot was op te knappen kostte samen met het verven al 150.000 gulden. We krijgen voor zoiets een eenmalige goedkeuring van de overheid. Wel staat elk jaar het onderhoud op de begroting, maar dat wordt steeds geschrapt."

Maar nu is het feest voor Huize Sint Jozef. Welke festiviteiten worden er georganiseerd?
"Morgen (donderdag 26 september) is het een speciale dag. We hebben op die dag de overheid uitgenodigd. We vertellen wat en verzorgen voor hen een rondleiding. De kinderen zijn dan bezig en we hebben een dansje ingestudeerd, een merengue en een wals." "Zondag 6 oktober vieren we het eigenlijke feest. Daarvoor zijn uitnodigingen verstuurd naar de instanties waarmee we samenwerken en ook naar onze donateurs.
We hebben eerst een H.Mis en daarna een receptie, alles hier buiten." "Op 15 oktober is de jaarlijkse sportdag van alle internaten samen." "Tenslotte wordt op 3 november een grote Ban Topa gehouden. Daarvoor nodigen we via de kranten en de radio alle oud-internen uit, alle oud-personeelsleden, en de ouders van de kinderen. We hebben al eens eerder een open huis georganiseerd, maar er waren die dag zoveel andere activiteiten dat we die dag niet zoveel mensen kregen. Ook wist niet iedereen toen van onze Ban Topa. Daarom doen we het op 3 november nog eens en we hopen vooral al onze ex-pupillen te bereiken."

De grote zorg van de directrice van Huize Sint Jozef is de terugplaatsing. Hoe moet het verder met deze pupillen? In 1990 zijn er 48 pupillen teruggeplaatst, dat wil zeggen 23 meisjes en 25 jongens. Daarvan gingen er vier naar Nederland, en een naar Aruba. De overigen kwamen weer terecht in hun eigen (vaak rot-) milieu.

= door Michiel Willems, Gelderlanderpers =

Luchtmobiele brigade: nieuw legerspeelgoed

Nederlandse zandhaas wordt nu vliegende supersoldaat

DE KONINKLIJKE Landmacht is begonnen aan de omvangrijkste reorganisatie sinds de Tweede Wereldoorlog die binnen drie tot vier jaar dit krijgsmachtdeel moet omvormen tot een kleiner, maar flexibeler leger in staat om in internationaal verband te opereren.
Het paradepaardje wordt de al veelbesproken 2100 man sterke luchtmobiele brigade die in de Oranjekazerne in Arnhem gelegerd wordt.
Daar zullen tanks en pantservoertuigen worden ingeruild voor helikopters en wordt de aloude zandhaas omgeschoold tot een vliegende supersoldaat. Van alle officieren die zijn begonnen hun onderdeel klaar te stomen voor de 'krijgsmacht nieuwe stijl', zullen met name brigade-generaal Leo Dijkstra en zijn ranggenoot Jan Willem Brinkman het handboek soldaat geheel moeten herschrijven. De eerste wordt commandant van de luchtmobiele elite die door de tweede is bedacht.

Hij moet sterke kerels hebben. Intelligent en stabiel. Geen dienstplichtige avonturiers, maar serieuze professionals. Ze moeten in een oogwenk afscheid van huis en haard kunnen nemen, niet te beroerd zijn om waar dan ook ter wereld aan het werk te gaan. Ze moeten raad weten met diverse wapens en technische systemen. Zich snel kunnen aanpassen en goed improviseren. Ze moeten geen vliegangst hebben en in een helikopter passen.
De profielschets van generaal Dijkstra's 'nieuwe soldaat' liegt er niet om, maar voor kneuzen met heimwee of onbeholpen Rambo's is er bij de luchtmobiele brigade nu eenmaal geen plaats. De commandant (48), zelf een 'man uit het veld' krijgt straks bij het recruteren van vrijwilligers dan ook de eerste keus. De andere landmacht-onderdelen zullen zich met de overige dienstplichtigen tevreden moeten stellen. Dijkstra zal de liefhebbers eerst nog onderwerpen aan twee, misschien wel drie pittige selectiegesprekken voordat hij ze toelaat tot de eerste training van vier maanden. En pas als blijkt dat ze ècht willen deugen krijgen ze een contract aangeboden voor minimaal elf maanden en mogen ze de rode ('straks felbegeerde') baret van de luchtmobiele brigade dragen. "En we hebben straks liefhebbers genoeg", weet hij nu al.
Van een 'elitekorps' wil de commandant niet horen. "Te sterk uitgedrukt." Hij hoopt alleen dat het een 'hele leuke en bijzondere' eenheid wordt. Inderdaad, een die een aparte status binnen het leger krijgt. Er is de Koninklijke Landmacht heel veel aan gelegen om van die luchtmobiele brigade iets bijzonders te maken. Iets waarmee het kleine Nederland voortaan internationaal een aardige partij kan meeblazen.
Voor menig officier is het al erg genoeg dat zijn zwaar aangeslagen landmacht de helft van haar tanks, artillerie en rupsvoertuigen moet inleveren. Hadden zelfs de hoogste bazen niet gezegd dat de bezuinigingen voor de landmacht 'wel erg fors' waren uitgevallen? Dat er desondanks een nieuw spraakmakend en peperduur onderdeel mag worden gevormd, maakt voor de landmachtjongens, die toch altijd met scheve ogen naar hun beter bedeelde collega's van marine en luchtmacht kijken, veel goed. In defensiekringen wordt de brigade al 'het nieuwe spelletje van de landmacht' genoemd. "En als ze al had bestaan, was ze tijdens de Golfoorlog misschien wel ingezet", mijmert brigade-generaal (één ster) Dijkstra over deze voor de landmacht opgelegde, maar gemiste kans.
"Die Golfoorlog", doceert zijn collega generaal Brinkman (43), "geldt als het beste en meest recente voorbeeld van een internationale crisissituatie die de inzet van de luchtmobiele brigade zou rechtvaardigen." In de Defensienota heeft de 'sous-chef plannen' dan ook geschreven: 'Crisisbeheersing -ook buiten Europa- en operaties ter herstel of handhaving van de internationale rechtsorde zijn de belangrijkste taken die de luchtmobiele brigade krijgt. Er wordt zelfs gerept over het veilig stellen van economische belangen.' Brinkman: "Maar misschien nog vaker zal de eenheid worden gebruikt als onderdeel van een VN-vredesmacht of bij humanitaire steunverlening." In elk geval krijgt de luchtmobiele brigade, zo is de overtuiging, nog de handen vol.
Bij het samenstellen van zijn hoofdstukken van de Defensienota schreef Brinkman een spectaculair nieuw toekomstbeeld waarvoor, zo bleek al snel, nagenoeg het gehele krijgsmachtdeel overhoop moet worden gehaald. Bestaande onderdelen verdwijnen, krimpen in, krijgen een nieuwe taak of verhuizen. Uiteindelijk kwam hij terecht bij de 11e Pantserinfanterie-brigade die door hem werd uitverkoren om tot de luchtmobiele eenheid te worden omgevormd.
Brinkman: "De keus is op de 11e gevallen met name vanwege de locatie van dit onderdeel. Het is een complete parate brigade die de beschikking heeft over een goede accomodatie en ruime oefengebieden." Dat laatste, benadrukt de sous-chef, betekent overigens niet dat de Veluwe straks nog meer door het leger zal worden belast dan nu het geval is. "De luchtmobiele brigade zal voor het gebied juist een ontlasting betekenen", zegt hij. Maar, zoals ook Brinkman had verwacht, joeg het prijskaartje van de luchtmobiele brigade menig politicus in juni de gordijnen in: ruim vijf miljard is de komende tien jaar nodig om de eenheid operationeel te krijgen en te houden. "En ik kan nu al zeggen dat de financiële rek nul komma nul is", zegt de Haagse generaal beslist. "Op die vijf miljard beknibbelen is onverantwoord. Je kunt die brigade niet een beetje luchtmobiel maken door maar geen of minder helikopters aan te schaffen. Onmogelijk!"

GEESTESKIND

Niet zonder trots toont Brinkman een kopie van zijn meesterwerk waarmee hij de gewone burger een kijkje gunt in zijn papieren geesteskind, in vakjargon 'de 11 Lumbrig'. "Het hart van de brigade wordt gevormd door drie licht bewapende infanterie-bataljons die voor de verplaatsing op de grond gebruik maken van kleine terreinbuggy's. Ze krijgen geleide wapens, kleine mortieren en luchtdoelraketten mee", legt hij uit. "Ondersteuning komt van een mortier- en geniecompagnie. De mortieren geven artilleriesteun en de genie heeft onder meer de beschikking over graafmachines, spullen om mijnen te leggen en op te ruimen."
En dan komt Brinkman bij het vliegebeuren: een squadron zware transporthelikopters waarmee in één klap het grootste deel van een bataljon vervoerd kan worden en ter beveiliging en ondersteuning van de brigade nog eens een zwerm van minstens veertig bewapende gevechtshelikopters. "Daar gaat natuurlijk het meeste geld in zitten. Die dingen kosten bij elkaar meer dan drie miljard."

DUBBELTJE

Brinkman: "Natuurlijk mag iedereen zich afvragen of het nou wel nodig is dat ons klein landje zelf die peperdure dingen aanschaft. Tijdens de discussie in de Tweede Kamer werd ook gesuggereerd dat we ze maar moeten lenen van andere landen..." "En weer voor een dubbeltje op de eerste rang zitten zeker!", valt Dijkstra in de rede. "Wij gaan bezuinigen en laten onze bondgenoten de dure spullen kopen. Die andere landen zullen meteen weer denken, daar komen ze weer om onze spullen te vragen."
"Afhankelijkheid is gevaarlijk", stelt Brinkman. "Met die luchtmobiele brigade moet je ook zelfstandig kunnen opereren en niet hoeven te wachten totdat een bondgenoot bereid of in staat is om je te helpen", drukt hij de politiek nog eens op het hart.
"En hoe denk je dat het straks gaat als een Nederlandse infanterist bij voorbeeld met een Franse helikopterpiloot moet communiceren? Dat wordt niks!", weet Dijkstra. "Een auto heeft een wiel nodig, de luchtmobiele brigade heeft helikopters nodig. Anders is hij niet luchtmobiel. Zo simpel is dat. Ik moet voldoende helikopters hebben om in één keer ergens een bataljon neer te kunnen zetten. Ik moet ook in twee, drie dagen met mijn mannen tweeduizend kilometer kunnen overbruggen. Daar heb je nu eenmaal spullen voor nodig."
"En vergeet niet", vult Brinkman aan, "dat er voor de politiek straks een optie bij komt. Als er ergens iets aan de hand is en inzet van de Nederlandse strijdkrachten wordt overwogen, dan kunnen ze kiezen. Een squadron F-16's, een een fregat òf de luchtmobiele brigade."

BUDGET

Zeker, het budget blijft voor de heren generaals een teer punt. En ze zijn er nog steeds niet gerust op dat die luchtmobiele brigade er in z'n volle glorie zal komen.
Nogmaals een ietwat geïrriteerde generaal Dijkstra: "Je mag met die luchtmobiele brigade niet halfslachtig te werk gaan. Je kunt geen bewapende helikopter weglaten en alleen maar volstaan met transportheli's. Dan kun je zelfs geen humanitaire missies uitvoeren. Kijk naar de operatie in Noord Irak bij de Koerden. De mariniers konden daar alleen hun werk doen omdat ze werden beschermd door Amerikaanse helikopters."
We moeten, vinden de generaals, ook niet makkelijk denken over de taken die zo'n brigade krijgt. En al helemaal niet over wat er zoal bij komt kijken om zo'n eenheid op te bouwen en paraat te krijgen. Brinkman: "Dat luchtmobiele aspect is voor ons natuurlijk helemaal nieuw. We zijn eigenlijk nog niet vertrouwd met die materie en we zijn ook niet gewend om intensief met de luchtmacht samen te werken."
Dijkstra: "Dat de zandhazen nog eens de lucht in zouden gaan... Dat had ik nooit gedacht."

Brinkman: "De kennis die we nodig hebben om het personeel op te leiden en te trainen zullen we uit het buitenland moeten halen."
Dijkstra: "Ja, we moeten allemaal op cursus, terug naar de schoolbanken."

Brigade-generaal Brinkman: "De financiële rek is nul komma nul."

Brinkman: "De taakstelling voor deze eenheid wordt heel anders. De brigade moet helemaal op z'n eentje in een vreemd gebied kunnen opereren. Ze moet inpasbaar zijn in een grote multi-nationale divisie, maar ook als brandweerman in Europa kunnen opereren. Voorheen moesten we onze landmacht trainen voor één stereotiepe situatie waarbij de vijand uit het oosten zou komen en de slag op de Noordduitse laagvlakte geleverd moest worden. Nu moeten we ons voorbereiden op heel uiteenlopende situaties in verschillende gebieden met diverse klimaten. Vaak heel labiele situaties."
Dijkstra: "En daar kan ik geen avonturiers bij gebruiken. Ik heb straks mensen nodig die zich daarop kunnen voorbereiden. Die daar gevoel voor hebben en inzicht tonen."

De Nederlandse mariniers die enkele maanden geleden naar Noord Irak werden gestuurd, hadden daar hun eerste luchtmobiele ervaring in Engelse helikopters.

ANDERE SOLDAAT

Dijkstra over zijn 'andere soldaat': "Sommige mensen zeggen dat luchtmobiel alleen maar betekent dat je de infanterie uit de pantservoertuigen haalt en ze in een helikopter stopt. Zo eenvoudig is het natuurlijk niet. Voor een luchtmobiele brigade heb je een andere soldaat nodig. Een soldaat die z'n hele hebben en houwen, meer dan dertig kilo, weer op z'n rug kan meenemen en het zonder de bescherming van een pantservoertuig kan stellen. Hij moet alles kunnen onder primitieve omstandigheden. Terreinvaardigheid hebben, een goede mentaliteit. Eigenlijk gaan we weer 'n beetje terug naar vroeger."
Brinkman: "Daar staat tegenover dat hij nu gebruik kan maken van geavanceerde navigatie-apparatuur en wapens."
Dijkstra: "We krijgen de beste spullen. De brigade krijgt ook als eerste het nieuwe camouflagepak."
De schijnbaar onvermijdelijke komst van Dijkstra's vrijwilligersleger wordt door de soldatenvakbonden AVNM en VVDM met de nodige zorg gevolgd. De bonden zullen, als het moet, de plannen van Dijkstra en Brinkman op talloze onderdelen dwarsbomen. "We willen absoluut geen eenheid met super-dienstplichtigen die verplicht kunnen worden om van de ene naar de andere brandhaard te hollen. Als je al een mobiele brigade wil, dan moet die uit gewone dienstplichtigen bestaan die dezelfde rechten en plichten hebben als de andere", vindt de VVDM.
Verder vraagt men zich bij de vakbonden af wat men bij Defensie eigenlijk wil. Wat worden het? Nieuwe commando's? Wat is hun status? Brigade-generaal Dijkstra geeft toe dat hij het dienstplichtig kader in de luchtmobiele brigade zal missen. "Maar ik heb eigenlijk beroepssoldaten nodig. Die verhogen de professionaliteit. Uit een beroeps kun je meer halen en dat is van belang als je grensverleggend bezig bent. En natuurlijk moeten ze goed weten wat ze te wachten staat."

AFKIJKEN

De theoreticus -'althans voorlopig' - Brinkman omschrijft de situatie waar de Koninklijke Landmacht nu in verzeild is geraakt als 'uniek'. "Voor een deel kunnen we de kunst natuurlijk afkijken van de Amerikanen en Britten die al langer luchtmobiele eenheden gebruiken. Hun concept is historisch gegroeid omdat ze lange tijd overal ter wereld de belangen moesten verdedigen. Als je naar de Belgen of Fransen kijkt, dan zie je dat de opbouw van hun leger nog is afgeleid van de situatie dat ze koloniën hadden. Wat dat betreft kunnen wij ons nieuwe concept helemaal toespitsen op de toekomst en niet op het verleden. Daarin zijn we dus absoluut uniek. We beginnen met een schone lei."
Misschien nog meer over de hoogte van het budget waarover de luchtmobiele brigade kan beschikken, maken de generaals zich zorgen over de weerstand die het oefenen van de brigade in de Veluwse natuur bij de burgerij zal oproepen. De omgeving die het gebied veel te zwaar belast weet met tanks en andere legervoertuigen, ziet het lijk al drijven.
"Ik begrijp die bezorgdheid en ik weet dat het een heet hangijzer is", zegt Leo Dijkstra. "Maar het valt straks allemaal reuze mee", zegt hij. Dat de mensen bang zijn kan hij zich goed voorstellen, want het idee dat er permanent helikopters boven het gebied vliegen, is geen prettig vooruitzicht. "Maar zo zal het niet gaan", verzekert hij. Leo Dijkstra zal het trouwens allemaal niet meer persoonlijk mogen meemaken, omdat hij tegen die tijd weer een andere functie heeft.

Brigade-generaal Leo Dijkstra: "Het wordt een heel bijzondere eenheid."

ONDER DE LOUPE

Meer oorlog dan vrede op postzegels

= door Viktor Hafkamp =

DE TWEEDE WERELDOORLOG blijft een bron van inspiratie voor de schrijvers van boeken en de makers van films. Maar de laatste jaren worden ook de ontwerpers van postzegels flink aan het werk gezet voor de plaatjes van postzegels die aan deze sombere periode uit de wereldgeschiedenis herinneren. In Nederland besloot de PTT over een periode van vijf jaar postzegels uit te geven die aan gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog aandacht schenken. Zo verscheen in februari van dit jaar een zegel ter herinnering aan de februari-staking van 1941 en vorig jaar werd op de Rotterdam-serie het bombardement op die stad onder de aandacht gebracht. Volgend jaar augustus staat een Nederlandse zegel op het programma die het kamp Westerbork in Drente als onderwerp heeft.

Het begin van de jaren negentig is voor verscheidene landen de periode, waarin ze de vijftigste verjaardag van hun betrokkenheid bij de Tweede Wereldoorlog herdenken. Vandaar dat al vorig jaar verscheidene series verschenen over dat onderwerp. Vijftig jaar geleden raakten ook de Verenigde Staten betrokken bij de oorlog. De Amerikaanse post bracht daarom 3 september een souvenirvel uit, waarop verscheidene belangrijke gebeurtenissen uit de periode 1940-1945 in beeld zijn gebracht.

Het vel bestaat uit twee rijen van vijf zegels (29 cents elk) met beelden van o.a. de Japanse aanval op Pearl Harbour, de oorlogsverklaring aan Japan, het vervoer van troepen over de Birma-weg en de portretten van president Franklin Delano Roosevelt en Winston Churchill, de Britse oorlogspremier.

Tussen de beide rijen zegels is een wereldkaart gedrukt, waarop diverse brandpunten van de strijd tijdens de oorlog staan aangegeven.

NIEUWE VN-LANDEN

De Marshall-eilanden en Micronesië in de Stille Oceaan, beiden onlangs als nieuwe leden van de Verenigde Naties verwelkomd, hebben ook zegels uitgegeven die op de oorlog betrekking hebben en met name op de verbitterende strijd in de Pacific. De Marshall-eilanden hebben een aantal series uitgegeven met bepaalde fasen uit de oorlogsperiode. De meest recente uitgifte verwijst naar de Duitse invasie van Rusland en naar het Atlantische Handvest. Mauritius in de Indische Oceaan kwam met een zegel van 10 roepies met de afbeelding van een Spitfire. De zegel herinnert aan de inspanningen die het eiland in de oorlog heeft geleverd ten bate van de geallieerden.

Ook de meer recente oorlogen krijgen op postzegels veel aandacht. De Golfoorlog bij voorbeeld. Koeweit bracht na zijn bevrijding van de Iraakse bezetting drie series van negen zegels in omloop. De eerste serie heeft als thema de bevrijding en toont militairen die de vlag van Koeweit weer op het bevrijde grondgebied plaatsen. In de Verenigde Staten kwam 2 juli een zegel van 20 cents uit met de afbeelding van de

onderscheiding die alle deelneemsters en deelnemers aan geallieerde zijde ontvingen. De eerder genoemde staten, Micronesië en de Marshall-eilanden (waarvoor de Amerikanen nog steeds de defensie verzorgen) brachten ook series zegels uit in verband met de geallieerde zege in de Golfoorlog. Micronesië kwam zelfs met een blokje van vier zegels van 29 cents met twee vliegtuigtypes, een raketlanceringssysteem en een slagschip, een aparte zegel met o.a. het opschrift 'Peace' en een blokje waarin die zegel (frankeerwaarde 2.90 dollar) is verwerkt. Rondom de zegel de vlaggen van de landen die aan de strijd der geallieerden hun bijdrage leverden.

OORLOG

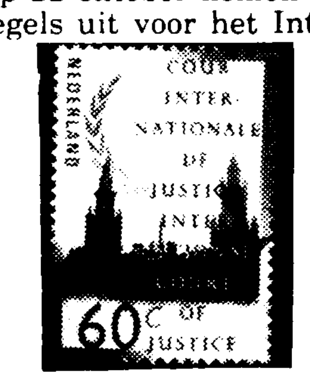
Ook de zegels die de postdiensten van de Verenigde Naties 11 september uitgaven hebben meer betrekking op de moderne oorlogsvoering. Ze waarschuwen tegen het gebruik van chemische wapens en zijn bedoeld als ondersteuning van de VN-campagne tegen

het gebruik ervan. De zegels hadden al begin dit jaar voor de verkoop klaar moeten zijn, maar de VN-postadministratie in New York — het hoofdkantoor — vond de technische uitvoering onvoldoende en liet ze opnieuw drukken, overigens bij dezelfde firma: Heraclio Fournier in Spanje. De zegels hebben een frankeerwaarde van resp. 30 en 90 cents voor de zegels van het VN-hoofdkwartier in New York, van 0.80 en 1.40 francs (VN Genève Zwitserland) en 5 en 10 schilling (VN-vestiging Wenen).

Gelukkig zijn er ook nog uitgiften die associaties wekken met vrede en veiligheid. In San Marino kwam met als titel 'Het nieuwe Europa' een blokje met drie zegels van 1500 lire uit die de val van de Berlijnse muur, het optrekken van het ijzeren gordijn en de besprekingen tussen de wereldgrootmachten over vrede en veiligheid uitbeelden. De middelste zegel toont de portretten van president Michail Gorbatsjov en zijn Amerikaanse ambtgenoot George Bush.

Nederland levert in elk geval een bijdrage die alles met vrede te maken heeft. Op 22 oktober komen zeven zegels uit voor het Interna-

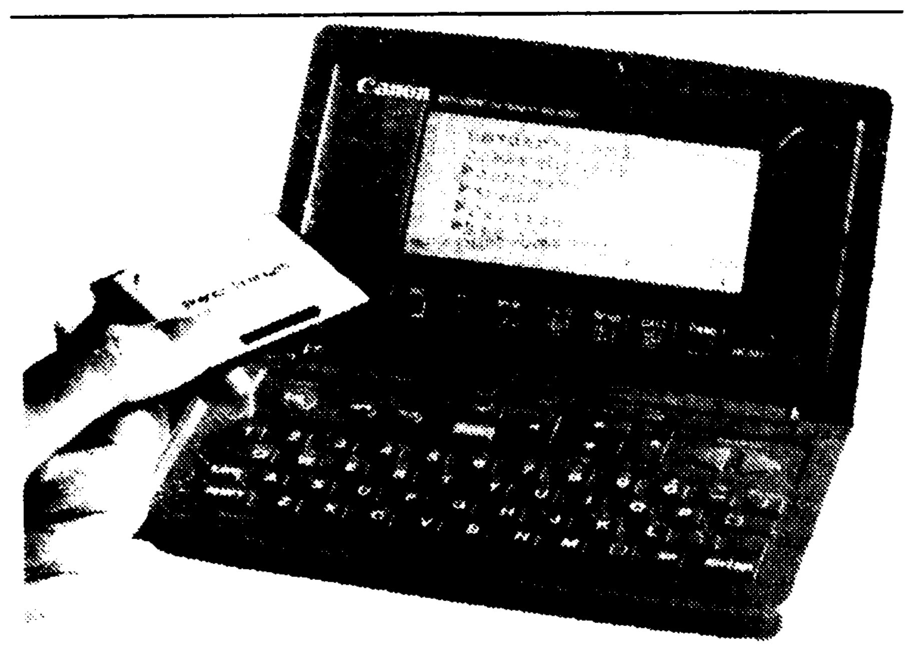
tionale Hof van Justitie dat in het Vredespaleis in Den Haag is gevestigd. De zegels vullen de uitgifte van 24 oktober 1989 aan. De zegels worden uitsluitend gebruikt voor de frankering van poststukken vanuit het Vredespaleis. Ze moeten in de speciaal daarvoor bestemde brievenbus op het terrein van het Vredespaleis worden gepost. De zeven waarden kosten resp. 5, 10, 25, 50, 60, 70 en 80 cent. De afbeelding is dezelfde als die van de vorige emissies: boven het Vredespaleis op de achtergrond een olijftak. Walter Nikkels uit Dordrecht is de ontwerper. De zegels zijn — in tegenstelling tot vroeger — ook ongestempeld verkrijgbaar.

ORKANEN

Drie staten in het Caribisch gebied laten op postzegels zien hoe ze zich pogen te beschermen tegen orkanen in hun regio. De Cayman-eilanden brachten vier zegels uit (5, 40, 40 cents en 1 dollar) met o.a. een weersatelliet, een Lockheed die een orkaankern registreert en een meteoroloog die een storm in een weerkundig station traceert. Op de

Bahamas (zegels van 15, 40, 55 en 60 cents) ook de afbeelding van een Lockheed-weerherkenningstoestel en verder het weerradar dat de orkaan Hugo van 20 september 1989 toont. Belize toont een weerobservatiestation en de verwoestingen van de orkaan Gilbert op exemplaren van 60, 75 cents, 1 en 2 dollar.

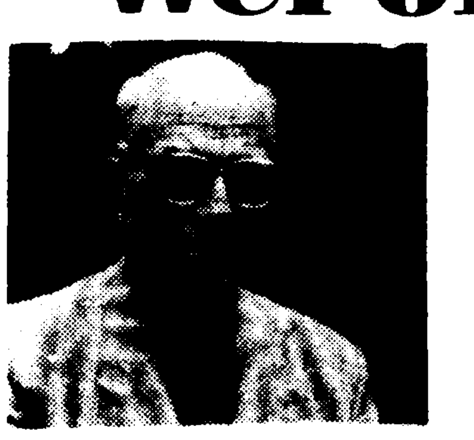

Zakcomputer helpt met vertalen

AAN HET rijtje zakcomputers is nu ook de Canon Talenknobbel toegevoegd. Het gaat hier om een zeer handig apparaatje. Het kan vertalen in alle Europese talen. Daarbij geeft het alle synoniemen en eventuele vervoegingen van de desbetreffende woorden en is er een spellingscontrole ingebouwd. Standaard is de Talenknobbel voorzien van een uitgebreid Engels woordenboek. Voor elke andere taal kan er een speciale chipkaart worden ingestoken. Er kunnen ook twee chipkaarten tegelijk worden gebruikt. Zo kan er bijvoorbeeld van het Frans naar het Engels worden vertaald en van het Frans naar het Nederlands. Tijdens al het vertaalwerk blijven er organisatie functies beschikbaar zoals agenda, telefoonnummers, memo, kalender en calculator. Het apparaatje lijkt zeer geschikt voor talenstudies, besprekingen met buitenlandse relaties of als hulpmiddel bij het lezen van buitenlandse (vak)literatuur. Ook tijdens reizen en vakanties zal het van pas komen. Speciaal daarvoor is er een travel-chipkaart ontwikkeld met alle belangrijke woorden en uitdrukkingen in tien talen. Tijdens de introduktie krijgt elke koper deze kaart gratis. In Nederland kost hij daarna f.159. De Talenknobbel zelf kost daar f.675.

ZIEK EN GEZOND

Wel of niet zoutarm eten

= door dr M. de Grood =

ALS JE EENS bij iemand gaat eten, wordt me nogal eens de vraag gesteld wat ik denk van het gebruik van zout. De één zegt, dat zij altijd met weinig zout kookt, omdat zout ongezond is, terwijl de ander altijd het zoutvaatje bij zich heeft staan om het met kwistige hand over het eten te strooien. Wat is nu de juiste hoeveelheid, die je mag of moet gebruiken?

Het keukenzout (NaCl) is een noodzakelijk bestanddeel van onze voeding. Eet je weinig of geen zout, dan houdt het lichaam weinig vocht vast. Bij iemand, die te weinig zout gebruikt, kun je zien, dat het bloed indikt wat in ernstige gevallen zelfs tot een niervergiftiging kan leiden. Begin je een vermageringskuur en kies je voor een dieet met weinig zout, dan kun je in korte tijd vele kilo's afvallen, wat dan berust op het feit, dat het lichaam minder vocht vasthoudt en iedere liter vocht weegt een kilo!

Hetzelfde geldt, als je veel transpireert. Zweet bevat erg veel zout en het gewichtsverlies na intensieve trainingen hangt dus niet alleen van je spierwerking af, maar voor een groot deel van het zout — dus het vochtverlies af. Het is om deze reden dan ook nuttig om iemand, na een inspannende bezigheid (b.v. een lange mars) zouttabletten of een zoute drank (bouillon) te geven.

SMAAK

U zult het wel met me eens zijn, dat zout aan het eten smaak geeft en dat strikt zoutloos eten niet erg smakelijk is. Je kunt daarom zout ook vervangen door andere zouten, die minder de neiging hebben om vocht vast te houden; U kent de verschillende vormen van aromaten, die de smaak verbeteren, zonder dat er keukenzout in zit.

Waarom kan zout schadelijk zijn voor de gezondheid? Op de eerste plaats voor mensen met hart- en vaatziekten. Zoals ik al zei, trekt zout vocht aan en vergroot de hoeveelheid circulerend bloed. Hoe groter de hoeveelheid bloed, hoe moeilijker de bloedsomloop van het zieke hart- en vaatstelsel wordt. Het lichaam kan trachten dit te compenseren door een deel van het vocht in de lichaamsweefsels af te zetten, b.v. in de benen, in het gelaat en de armen. We spreken dan van oedeem, wat je kunt constateren door met je vinger in de huid te drukken. Er blijft dan een puntje in de huid staan.

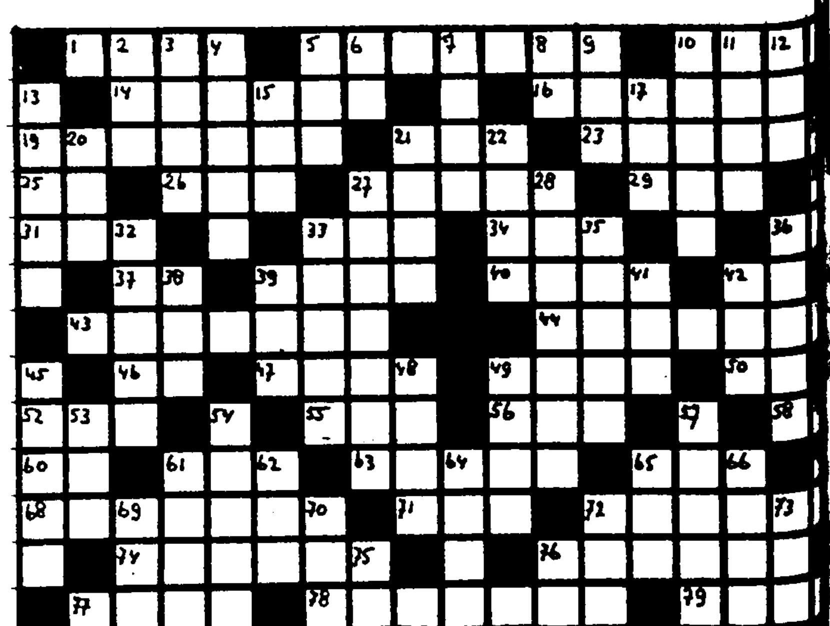
ZWANGERSCHAP

Ook bij zwangere vrouwen heeft zoutbeperking vaak zin. Als gevolg van de zwangerschap ontstaan in de weefsels veranderingen, o.a. doordat de nieren minder vocht afscheiden. Ook dit uit zich in zwelling van benen. Deze toestand kan het verloop van de zwangerschap ernstig beïnvloeden en kan zelfs leiden tot verschijnselen van niervergiftiging en kan het leven van het ongeboren kind bedreigen. Het is dus zaak om tijdens de zwangerschap voorzichtig te zijn met het gebruik van zout.

Iemand die een normale gezondheid geniet kan gerust zout in zijn eten nemen. Bestaan er aandoeningnen van het hart of de nieren, dan dient men op te passen met zoutgebruik.

Tegenwoordig zal een arts eigenlijk nooit een geheel zoutloos dieet voorschrijven, o.a. omdat dit bijna niet vol te houden is en bijna altijd leidt tot clandestien zoutgebruik. Op de tweede plaats kan de arts ook geneesmiddelen voorschrijven, die een verhoogde vocht- en zoutafscheiding door de nieren bewerkstelligen. Dit zijn de zg. diuretica of plaspillen.

KRUISWOORD PUZZ

HORIZONTAAL: 1. Miskleed; 5. Kwastje; 10. He[...] lichaam; 14. Vroeger; 16. Uitgebrande steenk[...] 19. Gelijk; 21. Tocht; 23. Telwoord; 25. Lidwo[...] 26. Schreeuw; 27. Bosgod; 29. Noodsein; [...] Familielid; 31. Bouwland; 33. Nederlandse Po[...] rijen; 34. Zwaar; 36. Mannelijk dier; 37. Spil; [...] Huisdier; 40. Kleur; 42. Muzieknoot; 43. Werkpla[...] 44. Valse eed; 46. Filmfiguur; 47. Vluchtheuvel; [...] Sluiting; 50. Persoonlijk voornaamwoord; 52. Gro[...] soort; 55. Vogelbehuizing; 56. Europeaan; [...] Golfterm; 60. Neonbuis; 61. Telwoord; 63. Vo[...] zetsel; 65. Drinkgerei; 67. Zuivelprodukt; 68. Aanb[...] ding; 71. Herkauwer; 72. Deens eiland; 74. Pu[...] op snavel van jonge vogels; 76. Jaargetijde; [...] Gekheid; 78. Wijdte van een kanon; 79. Opschik.

VERTIKAAL: 2. Watering; 3. Aardhoogte; 4. Eens; [...] Schrijfgerei; 6. Bijwoord; 7. Pijnlijk ongemak; [...] Boom; 9. Onderdeel van een samengesteld geh[...] 10. Nadeel; 11. Klef; 12. Bijbelse figuur; 13. Vo[...] beeld; 15. Laagte; 17. Landtong; 18. Geheel ni[...] 20. Meertje; 21. Soldatenkost; 22. Nakomeling; [...] Bijbelse figuur; 27. Rally; 28. Europeaan; 32. Ma[...] nelijk dier; 33. Dichter; 35. Spook; 36. Leefregel; [...] Sportterm; 39. Kern; 41. Deel van het gezicht; [...] Bijbelse figuur; 45. Stuwende kracht; 48. Plaats; [...] Dunne plek in weefsel; 51. Plant; 53. Telwoord; [...] Verschiet; 57. Deel van een piano; 59. Telwoord; [...] Vloerbedekking; 62. Bevel; 64. Woestijn; 65. Onpe[...] soonlijk voornaamwoord; 66. Grondsoort; 69. Spro[...] jesfiguur; 70. Bouwland; 72. Titel; 73. Vlaktema[...] 75. Kindergroet; 76. Persoonlijk voornaamwoord.

WINNAAR VORIGE WEE

Uit het grote aantal inzendingen van de Amigoe kr[...] woordpuzzel van verleden week is uiteindelijk a[...] gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 guld[...] getrokken:

B.A. Leon
Kaya Panacea z/n
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhal[...] op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur) Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woens[...] middag vijf uur en duidelijk en op enveloppe verme[...]

KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577,Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110
Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Li[...]

OPLOSSING VORIGE WE

HORIZONTAAL: 1. Strot; 8. Steil; 13. Romein; 1[...] Letter; 18. Raak; 20. Les; 21. Kea; 22. Raat; 24. Al[...] 25. Vel; 27. Dar; 29. Nar; 30. As; 31. Per; 32. Ru[...] 34. Rem; 36. Pi; 37. Moe; 38. Parijs; 40. Nee; [...] Verraad; 43. Zending; 45. Pit; 46. Dagen; 48. Iet; [...] Os; 52. Eik; 54. Ren; 55. Oer; 56. Va; 57. Eer; [...] Gek; 61. Per; 62. Sir; 63. Stop; 65. Vos; 67. Kor; [...] Slag; 69. Moreel; 71. Ironie; 73. Meter; 74. Super.

VERTIKAAL: 2. Tram; 3. Rok; 4. Om; 5. Teler; [...] Ons; 7. Elk; 8. Staar; 9. T.T.; 10. Eer; 11. Iran; [...] Kraam; 14. Lel; 16. Eed; 17. Strik; 19. Als; 23. Aa[...] 25. Veertig; 26. Uur; 28. Rendier; 31. Porie; [...] Radar; 33. Wijzen; 35. Meier; 37. Mep; 38. Pad; [...] Sen; 41. Ent; 44. Woest; 47. Gen; 49. Marge; [...] Set; 53. Kever; 55. Oeros; 56. Via; 58. Rome; [...] Koe; 61. Por; 62. Slee; 64. Pot; 66. Sla; 67. Kip; [...] Sip; 70. Re; 72. Nu.